

SUMAR / CONTENTS 1/2010

<i>ACCEPTAREA UNEI ONORANTE INVITAȚII</i>	3
---	---

<i>INVESTIȚIILE STRĂINE DIRECTE ÎN ȚĂRILE DIN EUROPA DE SUD-EST. ANALIZA FACTORILOR DE INFLUENȚĂ</i>	5
<i>FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN SOUTH-EASTERN EUROPE COUNTRIES ANALYSIS OF INFLUENCE FACTORS</i>	19
Dr. Ondrej JAŠKO Drd. Mladen ĆUDANOV <i>Universitatea din Belgrad, Serbia</i> Dr. Nenad POPOVIC <i>Bank Academy Belgrad, Union University</i> Conf. univ. dr. Gheorghe SĂVOIU <i>Universitatea din Pitești, România</i>	

<i>MIGRAȚIA TINERILOR DIN REPUBLICA MOLDOVA - ANALIZĂ STATISTICĂ</i>	33
<i>MIGRATION OF YOUNG PEOPLE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. STATISTICAL ANALYSIS</i>	47
Conf. univ dr. Elena CARA Lector univ. drd. Mihail BOLOGAN <i>Academia de Studii Economice din Moldova</i>	

<i>STATISTICIANUL ÎN SOCIETATEA ROMÂNEASCĂ -PUNCTE DE VEDERE</i>	62
<i>STATISTICIAN IN THE ROMANIAN SOCIETY - POINTS OF VIEW</i>	70
Conf. univ. dr. Dănuț JEMNA Prof. univ. dr. Carmen PINTILESCU Lector univ. dr. Ciprian TURTUREAN <i>Universitatea „Al.I. Cuza” Iași</i>	

<i>JOB MARKET PREPARATION AND JOB PERFORMANCE, GRADUATE PERCEPTION VS. MARKET REALITIES IN THE CASE OF INSTITUTE OF BUSINESS ADMINISTRATION SUKKUR</i>	79
Assistant Professor Faiz. M. SHAIKH SZABAC-Dokri <i>Larkana-Sindh-Pakistan</i> Associate Professor Dr. Madad Ali SHAH <i>Sukkur-IBA-Sindh-Pakistan</i> Assistant Professor Nazeer Ahmed GOPANG <i>Department of Business, University of Sindh Jamshoro-Sindh-Pakistan</i>	

<i>O carte care ar trebui studiată: CRIZA ECONOMICĂ DIN ROMÂNIA ANULUI 2009</i>	91
---	----

<i>OFERTE 2010 ALE INS</i>	96
----------------------------	----

Revista Română de Statistică, editată de Institutul Național de Statistică, este unica publicație de specialitate din țara noastră, în domeniul teoriei și practicii statistice. Articolele publicate se adresează oamenilor de știință, cercetătorilor, precum și utilizatorilor de date și informații statistice interesați în lărgirea și aprofundarea orizontului cunoașterii prin asimilarea noțiunilor de specialitate, abordarea de noi lucrări și studii de referință pe care să le aplice ulterior în domeniul în care își desfășoară activitatea. Prin prezentarea unor lucrări științifice și de promovare a culturii statistice, necesară în economia de piață funcțională, revista se dorește a fi un spațiu propice schimbului de idei și, totodată, o provocare. Orice studiu sau opinie care poate contribui la dezvoltarea gradului de înțelegere a statisticii ca știință este binevenit.

The Romanian Statistical Review, published by the National Institute of Statistics is the only specialized statistical publication in Romania in the field of statistical theory and practice. The articles published apply to the scientists, researchers, and users of data and statistical information, interested in enlarging the knowledge horizon acquiring specialty notions, approaching new work papers and reference studies, to apply them further in their own field. Through the presentation of some scientific paper works and statistical culture promotion, necessary for a functional market economy, the review wishes to be a favorable space for exchange of ideas and a challenge at the same time. Any study or opinion that can contribute to the development of the understanding degree of the statistics as a science is welcome.

La Revue Statistique Roumaine, éditée par l'Institut National des Statistiques, est l'unique publication de spécialité de notre pays dans le domaine de la théorie et de la pratique statistique. Les articles publiés s'adressent aux scientifiques, aux chercheurs, ainsi qu'aux utilisateurs de données et d'informations statistiques, intéressés de développer leur horizon de connaissances avec des notions de spécialité, avec de nouveaux travaux et études de référence qu'on les applique ultérieurement dans le domaine dans lequel ils déroulent leur activité. Par la présentation des certaines ouvrages scientifiques et de promotion de la culture statistique, nécessaire dans l'économie de marché fonctionnelle, la Revue se désire être un espace propice pour l'échange des idées et en même temps, une provocation. Chacune étude et opinion qui peut contribuer à la développement du degré de compréhension de la statistique comme science est bienvenue.

Acceptarea unei onorante invitații

Institutul Național de Statistică, principal producător de date statistice oficiale ale României, având rol de coordonator al **Sistemului Statistic Național** și de colaborator în cadrul **Sistemului Statistic European**, a acceptat recent o onorantă invitație.

Consiliul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) a invitat INS din România de a deveni observator permanent la **Comitetul pentru Statistică** al prestigioasei organizații internaționale.

Statutul de observator permanent al INS la OECD va fi benefic pentru dezvoltarea statisticii, INS din România asumându-și totodată obligațiile ce decurg din statutul respectiv.

Inițial, din anul 1948, organizația a fost cunoscută sub denumirea: **Organizația pentru Cooperare Economică și Europeană (OEEC)** – Organisation for European Economic Co-operation, ajutând la administrarea Planului Marshall pentru reconstrucția Europei după cel de-al Doilea Război Mondial. Calitatea de membru s-a extins ulterior pentru statele din afara Europei.

Organizația s-a reformat din 1961, devenind OECD (actuala denumire), ca forum internațional al națiunilor dezvoltate care acceptă principiile democrației reprezentative și ale economiei de piață libere.

În decursul anilor, **Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD)** a fost și este considerată una dintre cele mai mari și de încredere surse de statistică comparată, statistică economică și socială. Majoritatea studiilor și analizelor elaborate sunt date publicității.

Reține atenția o importantă știre apărută în presă la sfârșitul anului 2009 din care rezultă propunerea OECD ca PIB-ul

să nu mai fie singurul indicator utilizat la măsurarea calității vieții. În acest scop, experții internaționali studiază mijloacele prin care poate fi măsurată mai bine calitatea vieții.

Referitor la această propunere, Angel Gurría – secretarul general al OECD – a formulat, printre altele, următoarea explicație: „PIB-ul a progresat, dar majoritatea oamenilor nu au resimțit în mod necesar o îmbunătățire a situației lor. În acest moment, această problemă a devenit și mai crucială. Dacă se va merge și mai departe, există riscul ca oamenii să-și piardă încrederea în piață și în instituții, precum și în capacitatea guvernelor de a răspunde la problemele lor”. Totodată, secretarul general al OECD a menționat: Criza economică mondială a scos în evidență „prăpastia crescândă între statisticile oficiale și perceperea oamenilor asupra nivelului lor de viață”

Grupaj realizat de
Ec. Ioan B. Gâlceavă

Investițiile străine directe în țările din Europa de sud-est*

- ANALIZA FACTORILOR DE INFLUENȚĂ

Dr. Ondrej JAŠKO

Drd. Mladen ČUDANOV

Universitatea din Belgrad, Serbia

Dr. Nenad POPOVIC

Bank Academy Belgrad. Union University

Conf. univ. dr. Gheorghe SĂVOIU

Universitatea din Pitești, România

Abstract

În articol se prezintă analiza factorii care influențează afluxul de **investiții străine directe** (ISD) în Europa de Sud-Est (ESE), accentul fiind pus pe situația din republicile din fosta Iugoslavie și cu unele referiri la România. Alegerea țărilor pentru comparare s-a făcut pornind de la presupunerea că ele au fost caracterizate de relativ aceeași piață industrială, precum și de aproximativ aceeași dezvoltare socială înainte de a intra în procesul de tranziție, ceea ce face comparațiile sub aspectul rezultatelor obținute să dețină importanță științifică. O atenție specială este îndreptată pentru analiza rezultatelor Republicii Serbia în procesul de atragere a ISD. Sunt definite principalele concepte privind **investițiile străine** și este repertoriată cu caracter general literatura referitoare la amplasarea investițiilor străine directe. Sunt descrise tendințele recente ale **investițiilor străine directe** în Europa de sud-est. Au fost analizați factorii care influențează amplasarea ISD, precum și relația dintre **Indicele competitivității globale** a țărilor observate și investițiile străine acumulate în timpul perioadei de tranziție**.

Cuvinte cheie: investiții străine directe (ISD), factori de amplasament (localizare), economii în tranziție, indicele competitivității globale (IGC).

* Înainte de criza economică globală

** Abrevierile utilizate pentru fiecare țară în parte sunt: Bosnia & Herțegovina–BIH, Bulgaria–BGR, Croația–HRV, Estonia–EST, Lituania–LTU, Letonia–LVA, FYR Macedonia–MKD România–ROU, Serbia–SRB, Slovacia–SVK, Slovenia–SVN.

Investițiile străine directe au fost examinate în literatura economică sub diferite aspecte privind impactul lor asupra țărilor de origine sau de gazdă, avantaje, costuri, efecte și variabilele observate sau obscure etc. În economia mondială, **investițiile străine directe** sunt considerate ca fiind un factor important și specific de creștere economică, dar în timp ce aceste investiții dețin un efect pozitiv așteptat asupra creșterii economice, volatilitatea fluxurilor de investiții străine directe are întotdeauna un efect negativ. În eforturile lor de a se alătura Uniunii Europene, specialiști din țările din Europa de Sud-Est (ESE) au remarcat că această tranziție poate să fie ușurată în mod semnificativ de **investițiile străine directe**, pentru că sunt elemente deosebit de importante ale integrării economice, deschizând posibilități pentru accelerarea creșterii, inovării și restructurarea organizațiilor. În țările respective s-a acordat o tot mai mare atenție și s-a pus un accent financiar deosebit pe factorii amplasării sau locației în atragerea de investitori străini pe pachetele de stimulare, special adaptate pentru satisfacerea nevoile investitorilor, încurajând companiile străine să investească.

Desigur, pentru ca o tranzacție să fie tratată drept o **investiție străină directă**, este necesar ca rezidentul unei economii (investitorul direct) să investească bani cu scopul de a stabili un interes pe termen lung în firma (compania beneficiară a investiției directe), care este un rezident într-o economie evident diferită. Dobânda pe termen lung presupune și o relație pe termen lung între investitorul direct și compania beneficiară a investiției directe dar și un nivel considerabil de influență al investitorului direct în managementul companiei (OCDE, 2008). Este cunoscut faptul că se consideră că un investitor deține controlul, în cazul în care acesta posedă mai mult de 50 % din voturi (puterea de vot), și că deține o influență considerabilă asupra companiei în cazul în care are între 10% și 50% din voturi (FMI, 2007).

Conceptul ISD se poate analiza prin prisma următoarelor criterii: (1) conform metodei de investiții - Greenfield și Brownfield, sau (2) după motivele comportamentale ale investitorilor -care vizează piața (intrarea pe noi piețe sau menținerea celor existente), -care caută resurse (achiziționarea factorilor de producție mai eficienți, sau a celor disponibili în economia națională), care caută eficiență (o creștere a eficienței, prin utilizarea economiilor de scară sau ale proprietății comune), - și care caută active de natura investițiilor strategice (de protecție sau de majorare a avantajelor specifice ale companiei sau de reducere a avantajelor oferite de concurenții potențiali) (Dunning, 1993). Există trei grupe generale de variabile care în conformitate cu cercetările empirice au arătat că influențează afluxurile ISD în toate economiile dar și numeroși factori care stimulează companiile beneficiare ale ISD.

Factorii determinanți ai ISD în țara gazdă

și perspectiva firmei de investiții

Tabelul nr. 1

Factorii determinanți ai ISD în țara gazdă	Tip ISD conform motiv CT*	Principalii factori economici ai țării gazdă	Ilustrare prin produs/ activitate care favorizează CM*
I Politici cadru pentru ISD Economice, politice și de stabilitate socială; Reguli privind afluxul ISD și în ceea ce privește operațiunile; Standarde de tratament ale filialelor străine; Politici privind funcționarea și structura piețelor (în special concurența și politicile de F&A*); Acorduri internaționale privind ISD; Politici de privatizare; Politica de Comerț (tarifele și barierele netarifare) și coerența ISD și a politicilor de comerț; Stimulent fiscal (inclusiv impozitul pe credite); Politici Industriale/ Regionale Politici sociale, de mediu, de siguranță	Căutarea de piețe	Mărimea pieței și a venitului capitalului; Creșterea pieței; Accesul la pieța regională și globală; Specificitatea națională a preferințelor de consum; Structura pieței; Oportunități pentru branding; Competențele furnizorilor locali.	Computere, produse farmaceutice, autovehicule, țigări, alimente prelucrate, servicii aeriene.
	Căutarea de resurse	Terenul și costurile construcției chiriile și ratele; Cost materii prime, componente, piese; Nivelul scăzut al forței de muncă necalificate; Disponibilitatea și costul forței de muncă de tip calificat; Costul resurselor și bunurilor enumerate în conformitate cu ajustarea productivității intrărilor de forță de muncă;	(a) cupru, ulei, bauxită, banane, ananas, cacao, hoteluri. (b) prelucrări pentru export, produse rezultate din utilizarea intensivă a forței de muncă sau proceselor.
	Căutarea eficienței	Apartenența la un acord regional de integrare ce favorizează promovarea unui cost mai eficient prin diviziunea internațională a muncii	(a) motoare de vehicule, aparate electrice, servicii de afaceri, servicii C&D (b) electronice de consum; textile și îmbrăcăminte, aparate foto, farmaceutice.
	Căutarea de active	Active tehnologice, manageriale relaționale și alte active create; Infrastructură (porturi, drumuri, energie, telecomunicații); Antreprenoriat macro-inovativ și capacitate de educație și de protejarea mediului; Clustering, crearea de rețele și de oportunități de învățare.	Industria care au înregistrat un raport ridicat al costurilor fixe globale și care oferă substanțiale economii de scară sau de sinergie.
II Factori economici determinanți			
III Facilități instituționale în afaceri Stimulentele pentru investiții și scheme de promovare; Instituții de înaltă calitate (sistemele de inovare, de protecție a dreptului de proprietate); Facilități sociale (școli bilingve, calitatea vieții etc); Servicii pre-și post-investiții (opriri pentru cumpărături); O infrastructură bună și servicii suport sau de susținere (bancare, juridice, de contabilitate); Capital social și moralitate economică; Regiunea ca element de bază al diversificării și promovării rețelei.			

Sursa: (Dunning, 2004). *Notă CT = corporații transnaționale (TNCs = Transnational corporations), CM = companii multinaționale (MNEs = Multinational Enterprises), F&A = fuziuni și achiziții (M&A = mergers and acquisitions) C&D = cercetare –dezvoltare (R&D = research and development)

Este indicat ca factori economici determinanți (și într-o oarecare măsură, celelalte două grupuri de factori), să influențeze motivul pentru care o companie multinațională să dorească să investească sau să asigure o creștere a activității sale, implicit a modului său efectiv de a investi (în cazul unei companii de tip Greenfield sau al unei acțiuni de tip fuziune sau achiziție (F&A). Se obișnuiește ca toți factorii de stimulare a investițiilor străine directe să fie sintetizați în așa numita paradigmă OLI (Dunning, 1993). În acest caz

Colaborare și cooperare

compania ia decizii de **investiții străine directe**, dacă acestea aduc simultan următoarele avantaje: (1) avantaje de proprietate (dreptul de proprietate sau Ownership -O) - factor intern, care permite obținerea de avantaje directe investitorului străin în comparație cu concurența existentă pe piața internă; (2) avantaje privind amplasarea (Location - L) - sunt menționate costurile de producție și de transport abordarea cunoștințelor de specialitate și a competențelor forței de muncă, din domeniul de investiții. Factori instituționali pot fi incluși; și (3) avantaje de internalizare (Internalization I) – prin fixarea și generalizarea de avantaje și beneficii realizate anterior în cadrul unei companii.

Conform teoriei locației (Resmini, 2000), ISD pot fi atrase de resurse naturale (căutarea de resurse), de o nouă piață și de mărirea acesteia sau de rata de creștere a pieței, sau chiar prin posibilitatea de a evita obstacolele în domeniul comerțului (căutarea de piețe), precum și de posibilitatea de realizare a unei eficiențe economice mai mari, prin utilizarea unei forțe de muncă sau a unei infrastructuri mai ieftine (căutarea de eficiență).

Lall (2000) oferă o prezentare generală a beneficiilor și a costurilor de investiții străine directe pentru creșterea economică și dezvoltare care încorporează existența unor disfuncționalități ale pieței ce afectează influența investițiilor străine directe asupra economiei țării gazdă. Capitalurile transferate de la societatea-mamă, se adaugă la capitalul existent la nivel local și contribuie la creșterea bazei de producție și productivitate ale țării gazdă, la utilizarea mai eficientă a resurselor existente. Investițiile străine promovează introducerea de noi tehnologii, know-how, precum și dobândirea de abilități manageriale și de marketing prin conexiuni directe sau prin reducerea pierderilor în companiile naționale.

Principalele aspecte referitoare la beneficiile oferite de către ISD țării gazdă, pot fi următoarele (Vitalis, 2002):

- aduc resursele financiare, care sunt mai stabile și de care aceasta se poate servi cu mai mare ușurință comparativ cu datoria comercială sau portofoliul de investiții;
- pot atrage și sprijini transferul de competențe manageriale și îmbunătățirea expertizei tehnice (know-how);
- introduc în economia țării gazdă îmbunătățiri și conferă adaptabilitate sporită, precum și noi tehnici de organizare și practici manageriale;
- aduc tehnologii moderne, care pot contribui la creșterea eficienței utilizării celor existente și pot genera acțiuni de finanțare a capacităților locale de cercetare-dezvoltare;

Activitățile transnaționale generate de ISD pot asigura îmbunătățirea abordării exporturilor pe piețele de mărfuri și de servicii și pot sprijini țara

gazdă în a asigura un transfer de producție din piața exclusiv internă către o piață internațională. Creșterea exportului oferă numeroase avantaje în ceea ce privește informația tehnologică, economia de scară, motivația competitivă și cunoașterea pieței;

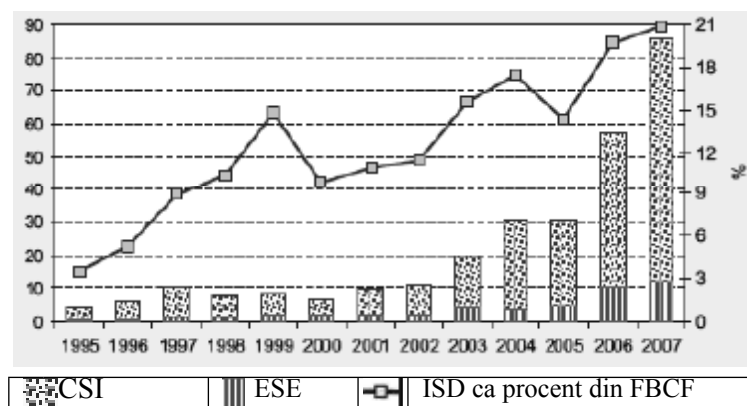
Companiile străine care investesc în țările gazdă sunt, de obicei lideri în dezvoltarea de noi tehnologii, precum și în efectele externe ale acestor tehnologii, dețin experiență și abilități manageriale și pot spori în companii locale abilitățile acestora privind managementul mediului, în cadrul industriilor dacă investițiile străine sunt prezente.

Pentru țările din Europa de Sud-Est (ESE), în procesul de tranziție la o economie mai competitivă de piață, prezența ISD este critică în multe privințe. Nu toate țările în tranziție au beneficiat încă de la început de prezența ISD. Cazul României ar putea fi oarecum asemănător cu situația evoluției economice a Serbiei, dar factorii determinanți ai ISD sunt în măsură să explice diferențele. România a rămas în urmă în ceea ce privește interesul investitorilor străini în primii 9-10 ani de tranziție. Nivelul de dezvoltare al economiei românești nu a fost suficient pentru a consolida un efect pozitiv al ISD, pentru a dezvolta exporturile și importurile pentru creșterea economică a țării. După anul 2000, situația din România s-a îmbunătățit. Unele similitudini ar putea fi, de asemenea, identificate ca în cazul factorilor determinanți în evoluția ISD / PIB (%) ca substituit pentru evoluția investițiilor străine directe. Un veritabil boom în ceea ce privește prezența ISD în România a fost semnalat în 2005 și 2006, înainte ca România să se integreze în economia UE. În România, înainte de intrarea în UE, au existat patru factori determinanți ai ISD: mărimea pieței și a potențialului, progresul reformei, liberalizarea afacerilor și costul forței de muncă. Ar putea fi această ierarhie aceeași pentru alte țări din Europa de sud-est? Răspunsul este pozitiv, dar și unul parțial. Fiecare țară din ESE are într-adevăr unele aspecte specifice și esențiale, sociale și economice. Unele dintre ele sunt relativ similare cu cele din România, dar există multe caracteristici sociale și economice diferite...

Investițiile străine directe în Europa de Sud -Est și Comunitatea Statelor Independente (CSI) au crescut în anul 2006 cu 68%, fiind de 69 miliarde USD, reprezentând o creștere semnificativă comparativ cu ultimii doi ani (UNCTAD, 2007). Tendința de creștere a ISD în economiile în tranziție a continuat și în 2007, când s-au înregistrat 86 miliarde USD (UNCTAD, 2008).

Influxurile de ISD din formarea brută de capital fix (FBCF),
între 1995 și 2007
Europa de Sud-Est și CSI

miliarde

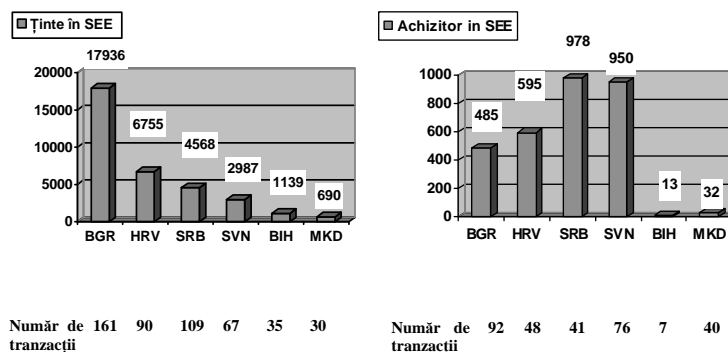
Sursa: (UNCTAD, 2008)

Dintr-un studiu realizat de Institutul MANDA, rezultă că în ESE din anul 2000, au fost 3.720 fuziuni și achiziții cu o valoare de 150 de miliarde de dolari americani. Numărul maxim a fost realizat în anul 2001. Cu toate acestea, în cazul în care tendință continuă de la primul semestru din 2007, era de așteptat ca o creștere a numărului total de locuri de muncă în 2007 să fie între 10 și 15% (Kummer, 2007).

Strategy Consultants a evidențiat un număr de indicatori-cheie ai F&A privind dezvoltarea în ESE (Roland Berger, 2007). În ultimii ani, Europa de Sud-Est a fost exclusă din activitățile F&A, în Europa de nord-est. Numai o parte dintre fostele firme și companiile Blue chip au devenit obiective de preluare. Consolidările inter-regionale, precum și activitățile fondurilor de capital privat nu au avut nici un rol notabil până în prezent. Din cercetarea efectuată pe un mare număr de țări din ESE, la companiile care au fost de cele mai multe ori preluate în perioada 2000-2007 cele din Bulgaria și Serbia au deținut valoarea cea mai mare ca achizitor în regiune.

Valoarea tranzacțiilor încheiate în țările din Europa de Sud-Est, în perioada 2000-2007

mil EURO

Sursa: Thompson Financial

Fuziunile și achizițiile (F&A) dețin, în sud-estul Europei o frecvență mai mare în domeniul bancar și în acela al altor întreprinderi financiare. Din anul 2000, în acest sector, s-au realizat 1078 de locuri de muncă cu o valoare de 70.9 miliarde de dolari americani. În procente, reprezintă 29% din numărul de locuri de muncă și 47% din valoarea lor. Alte industrii predilecte ale fuziunilor și achizițiilor cu rang ridicat prin număr și valoare au fost și la alimente și băuturi, petrol și gaze, telecomunicații și serviciile fără fir, ca și la serviciile de asigurări (Kummer, 2007).

În general, se poate afirma că există o dezvoltare scăzută în regiune (cu excepția activităților bancare și de telecomunicații), dar se prevăd mari posibilități de consolidare pentru anii următori. Produsele alimentare, activitățile de comerț cu amănuntul, de tipărire și în domeniul serviciilor sunt în prezent destul de dinamice, dezvoltându-se în viitorul apropiat.

Studiul privind investițiile **străine directe** în economiile de tranziție este axat în primul rând pe avantajele oferite de amplasarea (locația) regională (Resmini, 2000). În cazul în care se apelează la conceptul paradigmei eclectice OLI a lui Dunning sunt valorificate trimerile rezultate din examinarea teoretică a activităților de investiții străine directe (Dunning, 1993), nefiind surprinzător faptul că aflulul de investiții străine directe în Europa de Sud-Est este mai mic, comparativ cu țările Europei Centrale. Țările din CEE dețin evidente avantaje semnificative privind amplasamentul (locația), cum ar fi mărimea pieței, creșterea economică și o infrastructură bună în domeniul social. Țările din Europa de Sud-Est manifestă unele avantaje ale

Colaborare și cooperare

amplasamentului (locației), din punctul de vedere al aprovizionării, cum ar fi costurile mai mici de impozitare a forței de muncă și a companiilor. Așteptările privind profitabilitatea vor fi mai mari în țările gazdă, în cazul în care costurile de intrare, de energie și de materii prime sunt mai mici decât în economia donatorului.

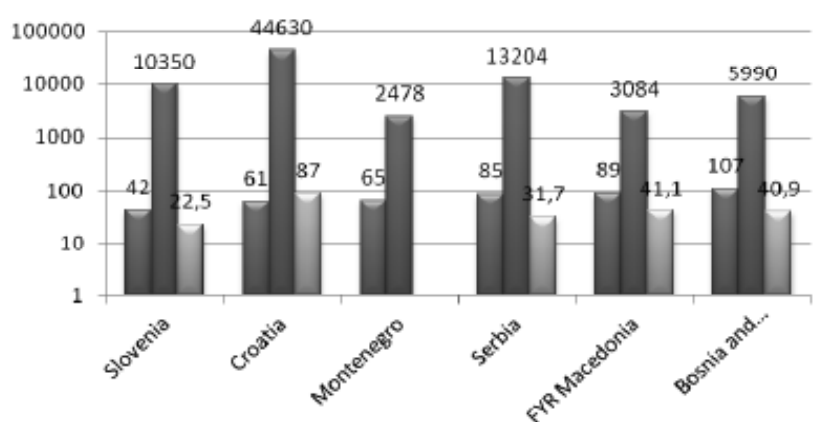
Chakrabarti (2003) a dezvoltat o teorie a distribuției spațiale a **investițiilor străine directe** și a factorilor determinanți care o influențează. Printre principalii factori determinanți de alocare, în teoria privind ISD, se prevede: mărimea pieței, cheltuielile cu forța de muncă, cheltuielile vamale, rata de schimb valutar și stabilitatea politică, cheltuielile de transport prin analogie cu caracteristicile economice și politice ale economiilor gazdă potențial rivale. Redding și Venables (2004) examinează situația în care societățile comerciale individuale aleg amplasamentul (locația) lor. Această decizie este negativ conectată la costurile de producție și pozitiv asociată cu accesul pe piață. Disdier și Mayer (2004); de asemenea, afirmă că investitorii vor evita zonele în care costurile de producție sunt ridicate și care vor fi amplasate în locurile ce dețin ca principală garanție accesul la piețele vizate.

Factorii-cheie de localizare în determinarea ISD indicați de literatura de specialitate sunt în țara gazdă: dimensiunea pieței, costurilor de producție, în special a resurselor naturale și a forței de muncă, precum și riscul investițional, atât din punct de vedere economic, cât și al mediului politic (Singh și Jun, 1995). Există o întrebare legată de **Indicele competitivității globale** al țărilor menționate dacă reflectă în mod realist interesul pentru investițiile străine și dacă nu care sunt principalii factori care pot contribui la amplasarea (locația) unui mai mare flux de **investiții străine directe**?

Din studiile efectuate a rezultat că mărimea pieței este cel mai important factor care influențează decizia privind ISD. Argumentul că majoritatea țărilor CEE în ceea ce privește ISD dau prioritate obligatoriu căutării de piețe, este general acceptat (Sengenberger, 2002), mai curând chiar decât să încerce să integreze producția CEE în cadrul rețelelor de producție UE (Barry, 2002). Țările din regiune, prin creșterea rapidă a venitului pe locuitor, posedă un potențial ridicat de a atrage investitorii care se află în căutare de piețe. Evoluția venitului pe cap de locuitor explică parțial de ce țările din Europa Centrală au primit mai multe investiții străine directe pe locuitor, decât țările din Europa de Sud-Est. Potrivit rezultatelor studiilor efectuate în țările CEE, se poate presupune că o țară va atrage mai multe investiții directe străine, dacă va avea o piață mai mare și un indice favorabil al competitivității globale. Prin metodologia aplicată a Forumului Economic Mondial, țările din fosta Iugoslavie, în funcție de nivelul **Indicelui global atins de competitivitatea** (IGC), se află în lista celor 134 de țări clasate pe următoarele poziții: Slovenia-

pe locul 42, Croația-61, Muntenegru-65, Serbia - 85, Macedonia-89 și Bosnia & Herțegovina-107. Cu toate acestea, potrivit cu indicatorul analizat, a rezultat că țările cu un indice al competitivității globale mai bun atrag investiții străine directe mai puțin decât țările care au un indice mai slab. (World Economic Forum, 2008).

Indicele global al competitivității (IGC) și stocurile de ISD la finele anului 2007

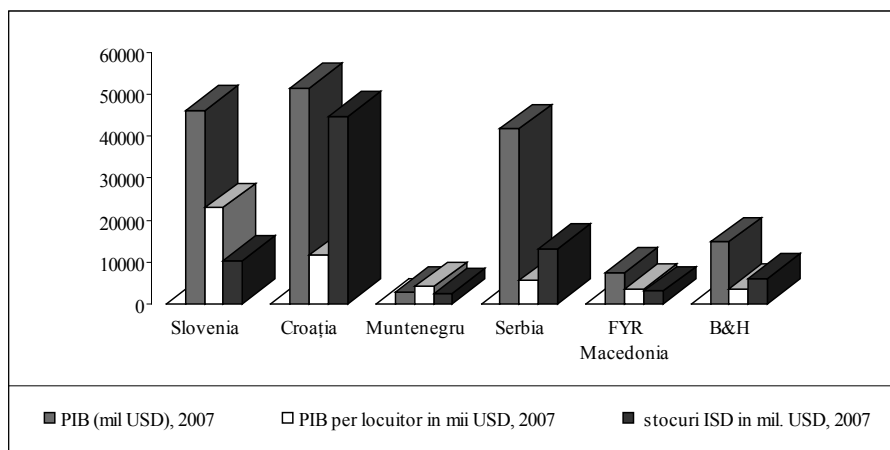

■ Stocuri ISD – mil USD ■ IGC – % ■ Stocuri interne ISD / PIB – %

Sursa: World Economic Forum, 2008

Referitor la relația dintre numărul de locuitori și volumul investițiilor străine directe se constată faptul că țări cu un număr similar de locuitori (Slovenia și Macedonia sau Croația și Bosnia & Herțegovina) au stocuri ISD foarte diferite (10350 comparativ cu 3084 sau 44630 față de 5990). Dimensiunea pieței este de obicei determinată ca produs intern brut (PIB) al țării gazdă, pe locuitor. Cunoșcând relația dintre produsul intern brut per locuitor (ca expresie sintetică a volumului pieței) și aflul de investiții străine directe nu se obțin rezultate consistente. Se constată că Slovenia, care a avut cel mai mare produs intern pe locuitor în 2007, în valoare de 22932,7 USD, a atras investiții străine directe de 1426 mil. USD (UNCTAD, 2008) și Croația, cu un produs intern de două ori mai mic, pe locuitor, în valoare de 11,576 USD a avut un aflul ISD de 4925 mil. USD (UNCTAD, 2008).

PIB-ul nominal, PIB-ul pe locuitor și stocurile de ISD

Sursa: World Economic Forum, 2008

Piețele țărilor din fosta Iugoslavie fiind mici ca număr de cumpărători, precum și ca putere de cumpărare, această regiune a avut de suferit o lungă perioadă de timp din cauza unui sindrom de fragmentare, mai curând, decât de pe urma unui de unificare. Odată cu ratificarea acordului CEFTA rezultă că rivalitatea și instabilitatea ce distanțau țările din această regiune sunt diminuate treptat și activitățile de investiții străine directe sunt intensificate.

Analizând primii cincisprezece achizitori regionali ai celor mai mari tranzacții din ESE, se poate observa că aceștia au fost în cea mai mare parte interesați de telecomunicații și industria farmaceutică. F&A pentru investițiile din regiune, sunt dominante (cu un volum de 5-6 ori mai mare) comparativ cu F&A pentru investițiile realizate de companii din afară regiunii, rezultând că procesul de dezvoltare în Europa de Sud-Est aparține unor companii din afara regiunii.

**Primele cincisprezece tranzacții ale căror achizitori aparțin regiunii
Europă de Sud-Est**

Tabelul nr. 2

Anul	Tranzacție		Achiziție		Acțiuni aciziționate [%]	Valoarea tranzacției [mil. €]
	Compania	Țara	Compania	Țara		
2004	MobilTel	Bulgaria	BidCo AD	Bulgaria	40.00	1.200
2007	Telekom Srpske	Bosnia	Telekom Serbia	Serbia	65.00	646
2002	Sobel USA Inc	SAD	PLIVA	Croația	100	225
2003	Telekom Srbija	Serbia & Muntegru	PTT Serbia	Serbia & Muntegru	29	195
2006	Rodič M&B Co	Slovenia	Poslovni sistem Mercator dd	Slovenia	76	175
2005	Pivovarna Union	Slovenia	Pivovarna Lasko	Slovenia	41.32	72
2007	Droga Kolinska	Slovenia	Istrabenz Holdinska Družba	Slovenia	30.62	70
2007	Domo Retail SA	România	Lynx Property BV	Bulgaria	75.00	63
2006	Lynx Property BV	Bulgaria	Equest Investments Bulg.	Bulgaria	51.00	61
2002	Žitoproizvod dd	Croația	Mlinotest Živilska Ind.	Slovenia	50	56
2005	Continental Bank	Serbia	Nova Ljubljanska Banka	Slovenia	98.43	50
2007	Impol dd	Slovenia	Impol 2000	Slovenia	45.41	45
2001	Excelsior Hotel	Croația	Investor	Croația	100.00	40
2005	Soko Štark AD	Serbia	Grand Kafa	Serbia	92.70	40
2000	Varaždinska Banka	Croația	Zagrebačka Banka	Croația	59.15	39

Sursa: Roland Berger, 2007

Pentru cele mai multe dintre economiile de tranziție, inclusiv în republicile din fosta Iugoslavie, resursă cheie a fost forța de muncă, fiind considerată cu un nivel relativ ridicat de educație și de formare profesională (exemplificând prin compararea cu regiuni cu niveluri asemănătoare de venit per locuitor din Europa de Sud-Est, Asia și America Latină) precum și o puternică bază științifică. Datele de la World Economic Forum pledează în favoarea acestei idei. Forumul a oferit informații foarte solide în ceea ce privește nivelul ridicat al calității educației și al formării profesionale în republicile fostei Iugoslavii în comparație cu alte 134 de țări care au participat la evaluare (World Economic Forum, 2008). Companiile preferă amplasările (locațiile) cu costuri reduse

Colaborare și cooperare

numai în cazul în care scăderea costurilor forței de muncă nu este compensată prin reducerea productivității forței de muncă sau prin supraestimarea cursului de schimb. Măsura adecvată rămâne aceea a denominării costurilor unitare ale forței de muncă, exprimate într-o monedă străină.

Analizând competitivitatea forței de muncă din Serbia în context regional, a fost necesar să se identifice costurile unitare nete ale forței de muncă. Câștigul salarial mediu net, a fost de 350 de euro în Serbia în iunie 2007, mai mic în regiune decât cel al Croației (650 de euro) și Sloveniei (830 de euro). Cu toate acestea, compensarea salarială a forța de muncă în Serbia se situează la un nivel mediu mai ridicat comparativ cu aceea a forței de muncă din Bosnia și Herțegovina și chiar din România (300 euro) dar, mai ales în comparație cu Macedonia (240 euro) și Bulgaria (200 euro) (Arandarenko & Ognjenović, 2008). Trebuie subliniat că salariile în activități de producție sunt de cel puțin două ori mai mici decât salariile în sectorul serviciilor.

Potrivit cercetărilor Forumului Economic Mondial, ineficiența pieței și nivelul insuficient al factorului grad de sofisticare al afacerilor (Poziția 100), precum și nivelul economic general, format din instituții, infrastructură și stabilitate macroeconomică au contribuit mai mult la depunctarea Serbiei decât au făcut-o nivelul inovațiilor și gradul de pregătire tehnologică (World Economic Forum, 2008). Întrucât toate valorile indicelui reprezintă factori importanți de atractivitate a unui anumit amplasament pentru investițiile străine, în cazul în care aceste valori prezintă situația reală, aflusul mai mare de investiții străine directe din țările care dețin o poziție mai bună, către Republica Serbia este inexplicabil. Acest fapt conduce la concluzia că este necesar să se examineze și alte motive ale investitorilor, motive care contribuie semnificativ la faptul că situația reală a investițiilor străine directe nu reflectă prognozele.

O atenție aparte trebuie acordată analizei soluțiilor concrete de încurajare a investitorilor, ca instrumente de atragere a **investițiilor străine directe** deoarece, în cazul în care țările sunt similare din punct de vedere al competitivității, stabilității macroeconomice, dimensiunii pieței și a altor factori, măsurile de stimulare au un rol foarte important. Aceasta a contribuit la situația în care forme și varietăți de stimulente regionale și locale pentru atragerea de companii s-au diversificat cuprinzând scutirea de taxe pe proprietatea locală, pe terenuri libere, oferind beneficii speciale pentru companii, pentru amplasarea în zone care sunt mai puțin dezvoltate economic și pentru îmbunătățiri semnificative ale infrastructurii. În afara acestor stimulente, țările care concurează la atragerea ISD, cheltuiesc de asemenea resurse semnificative pentru a constitui pachete speciale de stimulare pentru investitorii cu potențial mare.

Serbia a început în 2007 un program de sprijin pentru proiecte de

investiții în domeniul producției, pentru servicii care pot fi comercializate pe plan internațional, precum și în domeniul cercetării și dezvoltării. Acest program de sprijin era reflectat în asigurarea de fonduri nerambursabile în valoare de 2.000 - 10.000 de euro pentru fiecare nou angajat, fonduri aprobate pentru o valoare minimă a investițiilor de 250.000 de euro, până la 3 milioane de euro, în funcție de domeniul în care suma era investită. Există și 11 zone industriale, cât și 4 zone libere vamale în Serbia, alături de amenajarea altor 29 de zone industriale cuprinse în Planul Național de Investiții (PNI), aflate în proces de definitivare. Există, de asemenea, practica stabilită în regiunile mai puțin dezvoltate de a oferi gratuit teren investitorilor. Din măsurile de stimulare fiscală este important să se sublinieze că rata de impozitare a profitului corporativ în Serbia este de 10%, ceea ce reprezintă una dintre cele mai mici rate din regiune, mult mai scăzută decât media UE. Într-o analiză viitoare mai cuprinzătoare se va stabili dacă această măsură a Guvernului sârb și-a atins scopul dorit și dacă a contribuit la un mai mare aflux de investiții străine directe.

Concluzii

Motivul pentru care afluxul **investițiilor străine directe** în fostele republici din Iugoslavia a fost scăzut, este faptul că performanțele de piață cu adevărat bune nu depind numai de liberalizarea pieței și de privatizare. „Asigurarea reală” a reglementării pieței cere adecvarea tipului și nivelului de reglementare a pieței, a instituțiilor, aplicarea efectivă a legii, servicii publice și private, inclusiv servicii bancare și financiare, de producție și comerciale (inclusiv de transport și comunicații), precum și servicii specifice pieței muncii. Birocrația excesivă, prelungirea privatizării, neclaritățile și aplicarea în mod arbitrar a regulilor și controlul prin monopoluri a sectorului economic real pot respinge companii multinaționale, care identifică în unele țări oportunități speciale de piață. Totodată un factor semnificativ de limitare a țărilor menționate îl reprezintă piețele lor, prea mici pentru a atrage investitori străini mari.

Pentru a înțelege rezultatele ce se pot realiza în ceea ce privește **atragera investițiilor străine directe**, în afară unor parametri care sunt monitorizați și scalați temporal pe parcursul formării **Indicelui competitivității globale**, este necesar să se ia în considerare o mulțime de stimulente financiare, fiscale și de reglementare, pe care anumite țări le aprobă investitorilor. Nivelul scăzut de corelare a indicelui competitivității globale și afluxul de investiții străine directe, ca în cazul Republicii Serbia, ar putea fi evitate. Indicele competitivității globale poate oferi numai informații cu caracter tendențial pentru o țară care să direcționeze eforturile pentru a îmbunătăți și a dezvolta

Colaborare și cooperare

parametrii care dețin un nivel mai mic, neputând fi valorificat în a trage concluzii definitive în ceea ce privește atractivitatea țării pentru investițiile străine, prin virtuțile informaționale ale indicelui.

Deoarece poziția competitivă a companiilor depinde tot mai mult de gradul de sofisticare a factorilor, apare nevoia unei mai bune examinări a cerințelor investitorilor pentru anumite țări, pentru ca pachetele de stimulare pe care acestea le oferă cu scopul de a atrage investitori să poată fi mai adecvat adaptate la specificul lor. După ce criza economică globală se va încheia, se va analiza într-o altă lucrare, din punct de vedere dinamic, natura relațiilor în interiorul economiilor ESE, inclusiv în asocierea lor cu economia românească, în această perioadă dificilă, identificând fenomenele esențiale generate în investiții străine directe de ciclul general economic.

Bibliografie

- Arandarenko Mihail and Ognjenović Kosovka(2008):*Reforma tržišta rada u Srbiji i Slovačkoj*.http://www.poslovnareza.org/download%20serb/Studija_Reforma_trzista_rada_u_Srbiji_i_Slovačkoj.pdf (Labour market reform in Serbia and Slovakia)
- Barry, F. (2002): *EU accession and prospective FDI flows to CEE countries: A view from Ireland*. University College Dublin, working paper, Aug.
- Chakrabarti A. (2003): *A theory of the spatial distribution of foreign direct investment*, International Review of Economics and Finance, 12: 149-169.
- Disdier A.C. and Mayer T., (2004): *How different is Eastern Europe? Structure and determinants of location choices by French firms in Eastern and Western Europe*, Journal of Comparative Economics, 32: 280-296.
- Dunning J.,(1993):*Multinational enterprises and the global economy*, Addison-Wesley, Wokingham,.
- Dunning, J.H. (2004): *Determinants of foreign direct investment: globalization induced changes in the role of FDI policies*, in World Bank *Towards Pro Poor Policies*, Washington, World Bank
- Kummer Christopher (2007): *Mergers & Acquisitions (M&A) in South Eastern Europe 2000-2007*, Institute of Mergers, Acquisitions and Alliances (MANDA).
- Lall S. (2002): *FDI and Development: policy and research issues in the emerging context*, QEJ Working Paper Series, Working Paper No. 43, Queen Elizabeth House, Oxford University.
- Redding, S. and Venables, A. J. (2004): *Economic geography and international inequality*, Journal of International Economics, 62 (1): 53-82.
- Resmini, L. (2000). *The determinants of foreign direct investment in the CEECs*, *Economics of Transition*, Vol. 8(3), 665-689.
- Roland Berger (2007), *Strategy Consultants, Trends in Mergers & Acquisitions: First SEE M&A conference*:http://www.rolandberger.hr/en/news/local_news/pdf/Roland_Berger_Trends_in_Mergers_&_Acquisitions.pdf (15.11.2008.)
- Sengenberger, W.(2002):*Foreign direct investment, industrial restructuring and local labour markets in the transition economies of Central and Eastern Europe: issues for debate*. United Nations Economic Commission for Europe, issue paper, May.
- Singh, H. and Jun, K.W. (1995): *Some New Evidence on Determinants of Foreign*

Direct Investment in Developing Countries, Policy Research Working Paper No.1531, The World Bank

- Vitalis V. (2002): *Official Development assistance and FDI: Improving the synergies*, Global Forum on International Investment, Attracting FDI for Development, OECD.
- ***IMF (2007): *Balance of Payments, Manual, 6th Edition*
- ***OECD, (2008): *Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, 4th Edition.
- ***UNCTAD: *World Investment Report: Transnational Corporations Extractive Industries and Development (2007, 2008)*.
- *** World Economic Forum, (2008): *The Global Competitiveness Report 2008-2009*. <http://www.weforum.org/> (20.12.2008.)

FOREIGN DIRECT INVESTMENTS IN SOUTH-EASTERN EUROPE COUNTRIES* ANALYSIS OF INFLUENCE FACTORS

PhD Ondrej JAŠKO

PhD Candidate Mladen ČUDANOV

University of Belgrade, Serbia

PhD Nenad POPOVIĆ

Belgrade Bank Academy, Union University

PhD. Univ. Reader Gheorghe SĂVOIU

University of Pitești, Romania

Abstract

That influences the inflow of foreign direct investments (FDIs) into South-Eastern Europe (SEE), whereby main emphasis will be put on republics of Former Yugoslavia, but also with some references to Romania's case. Choice of the countries for comparison is made upon assumption that they were characterized by relatively the same industrial, market and social development before they entered the process of transition, so comparisons from the aspect of achieved results is of scientific importance. Special attention will be directed to the result made by the Republic of Serbia in the process of attracting FDIs. First of all, main terms of foreign direct investments will be defined in this paper and we will give general review of literature related to allocation of foreign direct investments. Then, recent trends of foreign direct investments in south-astern Europe will be described. Finally, the factors that influence allocation of FDIs, as well as relationship between index of global competitiveness of observed countries and accumulated FDIs during period of transition will be analyzed**.

* Before economic crisis

** The abbreviations used for each country are: Bosnia & Herzegovina–BIH, Bulgaria–BGR, Estonia–EST, Croatia–HRV, Lithuania–LTU, Latvia–LVA, FYR Macedonia–MKD, Romania–ROU, Serbia–SRB, Slovakia–SVK, Slovenia–SVN

Collaboration and cooperation

Key words: Foreign direct investments (FDI), location factors, transition economies, global competitiveness index (GCI).

FDI have been examined under various aspects that refer to the impact on home or host countries, the advantages, the costs, the impact or effects observed and unobserved variables, etc. In world economy, foreign direct investments are seen as an important factor and characteristic of economic growth, while FDI has (the expected) positive effect on growth, volatility of FDI flows has always a negative effect. In their strive to join European Union, countries of south-eastern Europe have realized that this journey can be significantly relieved by direct foreign investments, because they are particularly significant elements of economic integrations since they open possibilities for accelerating of growth, innovation and restructuring of organizations. This is the reason why in mentioned countries more and more attention is paid to location factors that attract foreign investors and making of specially adjusted incentive packages that satisfy needs of investors in order to encourage foreign companies to invest in their country.

Certainly a transaction should be treated as a foreign direct investment, it is necessary for the resident in one economy (direct investor) to invest money with the goal of establishing a long-term interest in the enterprise (enterprise of direct investment) which is a resident in a different economy. Long-term interest implies the long-term relationship between the direct investor and the enterprise of direct investment and a considerable level of influence from the direct investor in the management of the enterprise of direct investment (OECD, 2008). It is well-known that an investor is considered to have control if the investor has more than 50 percent of the votes (*voting power*), and a considerable influence over the company if the investor has between 10% and 50% of the votes (IMF, 2007). FDI can be seen from the following angles: (1) method of investment- Greenfield and Brownfield investments, or (2) motives of the investor - market seeking (entry into new markets or sustaining existing ones), - resource seeking (acquiring factors of production which are more efficient, then those that are available in the domestic economy), - efficiency seeking increase of efficiency by using economies of scale and joint ownership), and strategic asset seeking investments (protection or increase of specific advantages of the organization or the reduction of advantages of potential competitors) (Dunning, 1993). There are three general groups of variables for which the empiric researches showed that they influence inbound FDI into all economies and numerous factors that stimulate companies in FDI.

The determinants of FDI a host country, and investing firm perspective
Table no.1

<i>Host Country Determinants</i>	<i>Type of FDI by motives of TNCs</i>	<i>Principal economic determinants in host countries</i>	<i>Illustration of types of activity that favour MNEs</i>
I Policy framework for FDI Economic, political and social stability; Rules regarding entry and operations; Standards of treatment of foreign affiliates; Policies on functioning and structure of markets (especially competition and M&A policies); International agreements on FDI; Privatization policy; Trade policy (tariffs and NTBs) and coherence of FDI and trade policies; Fiscal incentive (including tax credits); Industrial/Regional Policies Social, environmental, security policies;	Market-Seeking	Market size and per capital income; Market growth; Access to regional and global market; Country specific consumer preferences; Structure of markets; Opportunities for branding; Competences of local suppliers;	Computers, pharmaceuticals, motor vehicles, cigarettes, processed foods, airline services.
	Resource-Seeking	Land and building costs rents and rates; Cost of raw materials, components, parts; Low-cost unskilled labour Availability & cost of skilled labor; Cost of resources and assets listed under B adjusted for productivity of labour inputs;	(a) Oil, copper, bauxite, bananas, pineapples, cocoa, hotels. (b) Export processing, labour intensive products or processes.
II Economic determinants	Efficiency-Seeking	Membership of a regional integration agreement conducive to promoting a more cost-effective inter-country division of labour;	(a) Motor vehicles, electrical appliances, business services, some R&D. (b) Consumer electronics, textiles and clothing, cameras, pharmaceuticals.
	Asset-seeking	Technological, managerial relational and other created assets; Physical infrastructure (ports, roads, power, telecommunications); Macro-innovatory, entrepreneurial & educational capacity/environment; Clustering, networking, opportunities for learning.	Industries that record a high ratio of fixed to overhead costs and which offer substantial economies of scale or synergy.
III Business institutional facilitation Investment incentives and promotion schemes; High quality institutions (eg. innovation systems, property right protection); Social amenities (bilingual schools, quality of life, etc.); Pre- and post-investment services (e.g. one stop shopping); Good infrastructure and support services, e.g. banking, legal accountancy services; Social capital; economic morality; Region-based cluster and network promotion.			

Source: (Dunning, 2004)

Also, it is indicated that the principal economic determinants (and to some extent, other two groups) are influenced by the motives for inbound MNE activity or assume a growth of such activity, and also its mode of entry (e.g. by Greenfield venture or by merger or acquisition (M&A)).

Collaboration and cooperation

It is usual that all stimulation factors of foreign direct investments are synthesized in so called OLI paradigm (Dunning, 1993). In this case companies make decisions for foreign direct investments if they simultaneously make the following advantages: (1) ownership advantages (ownership O)–internal factor which enables foreign direct investor advantage comparing to domestic competition; (2) location advantages (location L)–here, production and transportation costs and approach to specialized knowledge and skills of labour, from the investment field are being referred to. Institutional factors can be included here; and (3) internalization advantages (internalization I)–generalized retention of previously achieved advantages and benefits inside a company.

According to location theory (Resmini, 2000), FDI can be attracted by natural resources (“resource-seeking”), new market, i.e. by its size or by market growth rate, or yet, by possibility to avoid obstacles to commerce (“market-seeking”) and possibility of achieving higher business efficiency by using of labour or cheaper infrastructure (“efficiency-seeking”).

Lall (2000) gives general overview of benefits and costs of FDI to economic growth and development, incorporating existence of market failures that affect influence of FDI on developing of host economy. Capital transferred from the parent company is added to local capital and it contributes to increase of production base and productivity of the host country by more efficient use of existing resources. Foreign investments promote diffusion of new technologies, know-how, and managerial and marketing skills through direct connections or spillovers to domestic companies.

Main aspects of the benefits that FDI offer to the host country can be summarised into following points (Vitalis, 2002):

- Bring financial resources, which are more stabile and easier to service than commercial debt or investment portfolio;
- Can attract and support transfer of managerial skills and improved technical expertise (know-how);
- Introduce into host economy improved and adaptable skills and new organizational techniques and managerial practices;
- Bring modern technologies that could contribute to increase of efficiency of existing technologies use and they can initiate founding of local research-development capacities;
- Trans-national activities of FDI can ensure improvement of approach to export goods and services markets and help host country to transfer from domestic market focused production to international one. Export expansion offers numerous advantages regarding technological learning, economies of

scale, competitive motivation and market intelligence;

- Foreign companies investing in host countries are usually leaders in the development of new technologies, and spillovers of technologies and management experience and skills can augment environmental management in local companies within the industries where foreign investments are present.

For the countries of south-eastern Europe (SEE), in the process of transition to a more competitive market economy the FDI presence is critical under many respects. Not all transition countries benefited from the very beginning from the FDI presence.

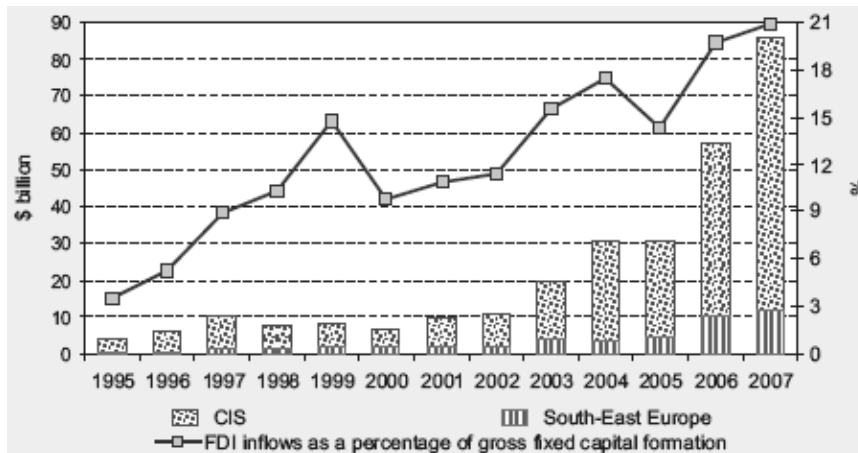
Romania's case could be somehow in the proximity of Serbian economic evolution but FDI determinant factors are able to explain the differences. Romania was lagging behind regarding the interest of foreign investors during the first 9–10 years of transition. Romanian level of development was not sufficient to enhance a positive effect of the FDI, to develop exports and imports for the economic growth of the country.

After 2000, the situation in Romania has improved indeed. Some similitude could also be identified as factors determining the evolution in the FDI/GDP (%) as proxy for the FDI evolution. A veritable boom for the FDI presence in Romania has appeared in 2005 and 2006, before Romania became an integrated EU's economy. In Romania, before the entrance in EU, there were four resulted determinant FDI's factors: market size and potential, reform progress, business liberalization, and labour cost. Could be this hierarchy the same for the other countries in the SEE? The answer of this paper is a positive but a partial one. Each country from SEE has indeed some specific and essential social and economic aspects. Some of them are relative similar to Romania, but there are a lot of different social and economic characteristics.

Foreign Direct Investments in South-Eastern Europe

In 2006, FDIs in South-Eastern Europe and Commonwealth of Independent States (CIS) have increased by 68%, i.e. they were 69 billion USD, representing significant increase as against to previous two years (UNCTAD, 2007). Trend of growth of FDIs into transition economies has continued in 2007, when record 86 billion USD of FDIs were registered.

**FDI inflows of gross fixed capital formation, 1995–2007
South-East Europe and CIS**

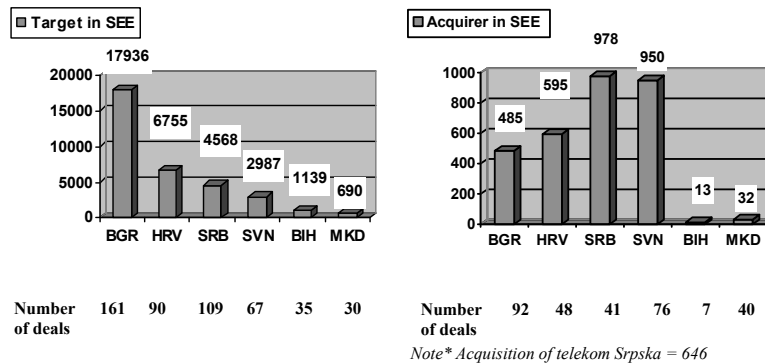
Source: (UNCTAD, 2008)

According to the research that was made by the MANDA institute, in south-eastern Europe from the year 2000, 3.720 M&A were made with a value of 150 billion American dollars. The maximal number of M&A was achieved in 2001. However, if the trend continues from the first half of 2007, it is expected that the growth of the total number of jobs in 2007 will be 10 to 15% (Kummer, 2007).

Strategy Consultants printed out some key indicators of M&A development in South-Eastern Europe (Roland Berger, 2007). Namely, in past few years South-Eastern Europe was excluded from M&A activities in North-Eastern Europe. Some of former incumbent companies and Blue Chip companies have become targets for takeover. Inter-regional consolidations as well as the activities of private equity funds haven't had any noticeable role so far. Which was done on large number of countries from south-eastern Europe, companies that were most often taken over in the period from 2000-2007 and by highest value were from Bulgaria, and Serbia, by value the biggest acquirer in the region.

Value of the deals by countries in South-eastern Europe in the period 2000-2007

mil EURO

Source:Thompson Financial

In South -Eastern Europe (SEE), mergers and acquisitions are most common in the field of banking and other financial businesses. From the year 2000, in this sector 1078 jobs were realized with a value of 70.9 billion American dollars. In percent, that is equivalent to 29% of the number of jobs and 47% of their value. Other industries which had high ranking by number and value were: food and drink, oil and gas, telecommunication and wireless service, and insurance (Kummer, 2007).

Generally, it can be said that the consolidation in the region is low (except banking and telecommunication), which opens huge space for consolidation in the following years. Food production, retail, publishing and services are currently quite dynamic, which indicates that those activities will be consolidated in near future.

Study of FDI in transition economies is primarily focused on location advantages of the region (Resmini, 2000). If references of the concept of Dunning OLI eclectic paradigm for theoretical consideration of FDI activities are used (Dunning, 1993), it is not surprising that the inflow of FDI in south-eastern Europe is lower, comparing to central European countries. CEE countries manifest significant location advantages, such as size of the market, growth and good social infrastructure. South-Eastern Europe countries manifest some location advantages from the point of supply, such as lower costs of labour and corporate taxation. Profitability expectations will be higher in host countries if costs of input, energy and raw material are lower than in

Collaboration and cooperation

the economy of the donor.

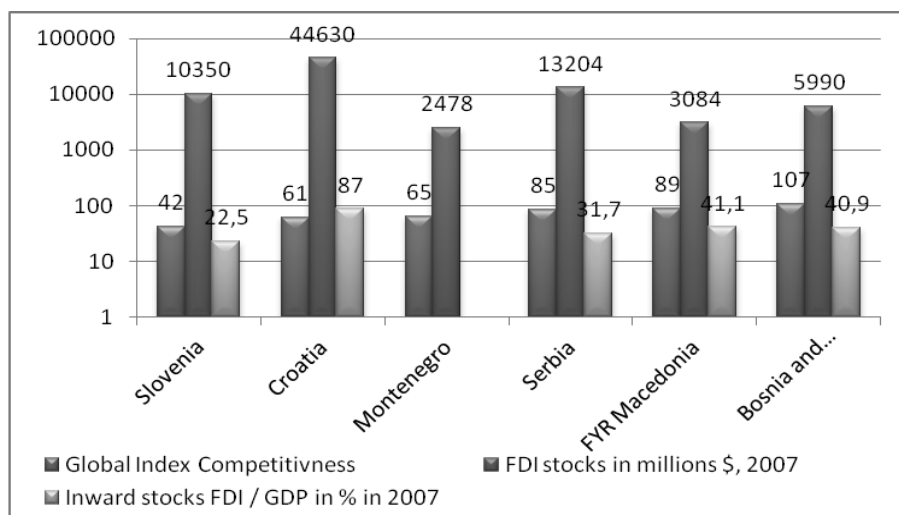
Chakrabarti (2003) has developed the theory of spatial distribution of FDI and determinants that influence it. Among main determinants of FDI's allocation he states the following: market size, labour expenses, customs, foreign exchange rate and political stability, expenses of transportation and analogue economic and political characteristics of potentially rival host economies.

Redding and Venables (2004) examine situation under which individual companies choose their locations. This decision is negatively connected to production costs and positively with market access. Disdier and Mayer (2004) also state that investors avoid areas in which production costs are high and are located in main places that guarantee good access to the markets targeted.

Therefore, literature indicates that the key locational factors determining FDI are host country market size, input costs- notably of natural resources and labour- and the riskiness of investment, both in terms of the economic and the political environment (Singh and Jun, 1995). There is a question whether the index of global competitiveness of specified country realistically reflects its attractiveness for foreign investments and if that is not the case what are then the main location factors that contribute to higher inflow of foreign direct investments?

Studies about FDI in CEE countries have revealed that size of the market, as the most important factor influences the decision for FDI. There is generally accepted argument that majority of CEE bound FDI was "market seeking" (Sengenberger, 2002), rather than reflecting of the attempts to integrate CEE production into the EU production networks (Barry, 2002). Countries of the region with fast increase of the income per capita have the potential to attract market seekers. Income evolution per capita partly explains why the countries of central Europe received more FDI per capita than the countries of south-eastern Europe. According to results of the studies conducted in CEE countries, it can be assumed that the country will attract more foreign direct investments the larger market it has and the more propitious its global competitiveness index is. By applied methodology of the World Economic Forum, countries of the Former Yugoslavia, according to the level of achieved global competitiveness (GIC) are among 134 countries ranked on the following positions: Slovenia-42nd place, Croatia-61st, Montenegro-65th, Serbia-85th, FYR Macedonia-89th and Bosnia and Herzegovina-107th. However, according to the given indicators, it can be observed that the countries with better global competitiveness index attract less foreign direct investments than the countries that have worse rank.

Global index competitiveness and FDI stocks in 2007

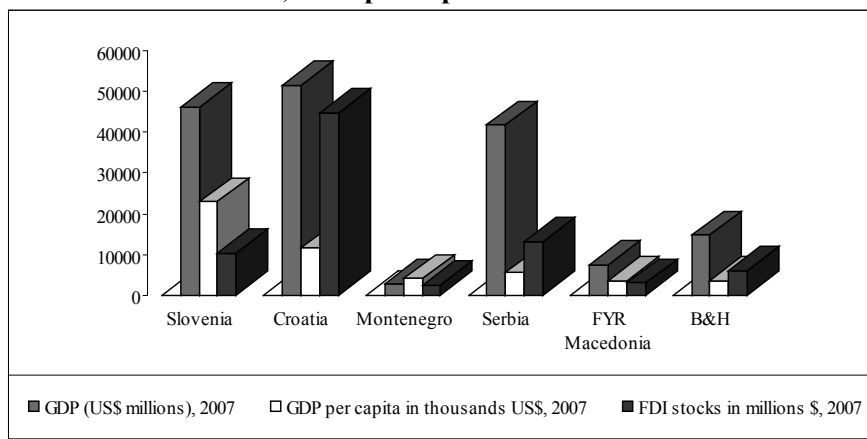

Source: (World Economic Forum, 2008)

Concerning relationship between number of citizens and foreign direct investments is concerned, we can see from the figure that countries with similar number of citizens (Slovenia and FYR Macedonia, and Croatia and Bosnia and Herzegovina) have very different FDI stocks (10350: 3084; 44630: 5990) (Figure no.5).

Market size is usually measured as gross domestic product (GDP) of the host country per capita. However, if we look at relation between gross domestic product per capita and the inflow of foreign direct investments, we also cannot get consistent results. Namely, Slovenia that had highest domestic product per capita in 2007, in the amount of 22932,7 USD, has made FDI of 1426 mil (UNCTAD, 2008) and Croatia that had twice smaller domestic product per capita, in the amount of 11576 USD, had inflow of 4925 mil.

GDP, GDP per capita and FDI stocks

Source: (World Economic Forum, 2008)

Markets of the countries of Former Yugoslavia are small as well as purchasing power, this region has suffered for a long time from the fragmentation syndrome, rather than from unification. With the ratification of CEFTA agreement it can be seen that rivalry and instability that made distance between countries of this region, are gradually diminished and FDI activities over the board are intensified.

Analysing the first 15 regional purchasers of the highest fifteen transactions in South-Eastern Europe, it can be observed that they were mostly interested in telecommunication and pharmaceutical industry. M&A investments in the region are much more dominant (5-6 times higher) than M&A investments that were made by companies from out of the region, resulting that non-regional companies drive the consolidation in South-Eastern Europe.

**Fifteen biggest deals whose purchasers are
from South-Eastern European region**

Table no. 2

Year	Target		Acquirer		Shares acquired [%]	Value of deal [mil. €]
	Company	State	Company	State		
2004	MobilTel	Bulgaria	BidCo AD	Bulgaria	40.00	1.200
2007	Telekom Srpske	Bosnia	Telekom Serbia	Serbia	65.00	646
2002	Sobel USA Inc	SAD	PLIVA	Croatia	100	225
2003	Telekom Srbija	Serbia& Montenegro	PTT Serbia	Serbia & Montenegro	29	195
2006	Rodić M&B Co	Slovenia	Poslovni sistem Mercator dd	Slovenia	76	175
2005	Pivovarna Union	Slovenia	Pivovarna Lasko	Slovenia	41.32	72
2007	Droga Kolinska	Slovenia	Istrabenz Holdinska Družba	Slovenia	30.62	70
2007	Domo Retail SA	Romania	Lynx Property BV	Bulgaria	75.00	63
2006	Lynx Property BV	Bulgaria	Equest Investments Bulg.	Bulgaria	51.00	61
2002	Žitoproizvod dd	Croatia	Mlinotest Živilska Ind.	Slovenia	50	56
2005	Continental Bank	Serbia	Nova Ljubljanska Banka	Slovenia	98.43	50
2007	Impol dd	Slovenia	Impol 2000	Slovenia	45.41	45
2001	Excelsior Hotel	Croatia	Investor	Croatia	100.00	40
2005	Soko Štark AD	Serbia	Grand Kafa	Serbia	92.70	40
2000	Varaždinska Banka	Croatia	Zagrebačka Banka	Croatia	59.15	39

Source: (Roland Berger, 2007)

For most of transitional economies, including republics of former Yugoslavia, key resource is labour which is considered to have relatively high education and training levels (comparing to, for example regions with comparable levels of income per capita in South-East Asia and Latin America) and a strong scientific base. Data from World Economic Forum speak in the favour of this.

This forum gave very solid marks to the quality of high education and training in republics of former Yugoslavia comparing to 134 countries that participated in evaluation (World Economic Forum, 2008). However, companies prefer locations with low costs only if decrease of labour costs is not compensated by lower labour productivity or by overestimated currency. The appropriate measure is unit labour costs denominated in a foreign currency. Analyzing at competitiveness of Serbian labour in the region it is necessary

Collaboration and cooperation

to identify (net) unit labour costs. Namely, average net earning, which was 350 Euros in Serbia in June 2007, in the region was lower than in Croatia (650 Euros) and Slovenia (830 Euros). Nevertheless, labour in Serbia is at an average level more expensive than labour in Bosnia and Herzegovina and Romania (300 Euros) and especially comparing to Macedonia (240 Euros) and Bulgaria (200 Euros) (Arandarenko & Ognjenović, 2008). It should be emphasized here that salaries in production activities are at least twice lower than the salaries in service sector.

According to the researches of the World Economic Forum, market inefficiency and insufficient level of sophisticated business factor (rank 100) (Figure no. 6) as well as general economic level which is comprised of institutions, infrastructures and macroeconomic stability contributed more to the bad position of Serbia than the level of innovations and technologies did (World Economic Forum, 2008). Since all stated indexes represent very important factors of attractiveness of a certain location for foreign investments if they depict real situation, than the higher inflow of foreign direct investments into Republic of Serbia from the countries that have a better rank is inexplicable. This leads to a conclusion that it is necessary to examine other motives of investors which contribute to the fact that realistic situation of FDI investment does not reflect the prognosis.

A special attention should be given to the analysis of incentive measures as an instrument for attracting of foreign direct investments because in the case when competitive countries have similar macroeconomic stability, market size and other factors, they play very significant role. This contributed to the situation in which forms and varieties of regional and local incentives for attracting of companies made a progress comprising relief from local property tax, free land, giving special benefits to the companies for locating in areas that are economically less developed and significant infrastructural improvements. Outside these incentives, countries that compete also spend significant resources tailoring specialized incentive packages for potentially big investors.

In 2007 Serbia started a program of support for investment projects in the field of production, services that can be internationally marketable, and in the field of research and development. This support was reflected through assuring of non-refundable funds in the amount of 2.000 to 10.000 Euros per every new employee, which were approved for the minimal value of investment of 250.000 Euros up to 3 million Euros depending of the field in which was invested. Besides this, there are 11 industrial and 4 free customs zones in Serbia, and fitting up of 29 industrial zones more from the National Investment Plan (NIP) is currently in process. There is also established practise in less

developed regions to give land to the investors for free. As far as fiscal incentive measures are concerned it is important to emphasize that the corporate profit tax rate in Serbia is 10% which represents one of the lowest rates in the region and it is far lower than EU average. It remains to be seen in some future, more comprehensive analysis if this move of Serbian Government has achieved desired goal and contributed to greater inflow of foreign direct investments.

Conclusions

The reason for lower inflow of foreign direct investments in former Yugoslavian republics is that good market performances do not depend solely on market liberalization and privatization. Instead, “enabling” of market regulation requests for adequate type and level of regulation, institution, effective application of law, public and private services including bank and financial services, production and commercial services (including transport and communication) and labour market services. Excessive bureaucracy, prolonging of privatization, unclear and arbitrarily application of the rules and monopolistic control of real sector can reject multinational companies which in some particular country see market opportunity. Significant limiting factor of mentioned countries is represented by their markets which are too small to attract big foreign investors.

In order to understand results which are to be achieved concerning attracting foreign direct investments, besides parameters which are monitored on the scale during forming of global competitiveness index it is necessary to take into consideration amount of financial, fiscal and regulatory incentives which certain country approves to investors. With this, low level of correlation of global competitiveness index and inflow of foreign direct investments, which is the case with Republic of Serbia, would be avoided. Until this is done, global competitiveness index can serve only relative, but is able to indicate for the country to direct its efforts in order to improve and develop parameters that have lower mark, but by the virtue of this index definite conclusions with regard to country’s attractiveness for foreign investments cannot be made.

Since competitive position of the companies depends more and more upon sophisticated factors, a need for better examination of investors needs in certain country appears, in order for the incentive packages which it offers to attract investors to be more adequately adjusted to their needs. In a new paper, after the global economic crisis is over, we will try to determine, from a dynamic point of view, the nature of the relationships inside SEE economies, but also the association with the Romanian economy, during this difficult period, identifying the essential phenomena in the FDI evolution, generated by the general economic cycle.

Collaboration and cooperation

Bibliography

- Arandarenko Mihail and Ognjenović Kosovka(2008):*Reforma tržišta rada u Srbiji i Slovačkoj*.http://www.poslovnareza.org/download%20serb/Studija_Reforma_trzista_rada_u_Srbiji_i_Slovačkoj.pdf (Labour market reform in Serbia and Slovakia)
- Barry, F. (2002): *EU accession and prospective FDI flows to CEE countries: A view from Ireland*. University College Dublin, working paper, Aug.
- Chakrabarti A. (2003): *A theory of the spatial distribution of foreign direct investment*, International Review of Economics and Finance, 12: 149-169.
- Disdier A.C. and Mayer T., (2004): *How different is Eastern Europe? Structure and determinants of location choices by French firms in Eastern and Western Europe*, Journal of Comparative Economics, 32: 280-296.
- Dunning J.,(1993):*Multinational enterprises and the global economy*, Addison-Wesley, Wokingham,.
- Dunning, J.H. (2004): *Determinants of foreign direct investment: globalization induced changes in the role of FDI policies*, in World Bank *Towards Pro Poor Policies*, Washington, World Bank
- Kummer Christopher (2007): *Mergers & Acquisitions (M&A) in South Eastern Europe 2000-2007*, Institute of Mergers, Acquisitions and Alliances (MANDA).
- Lall S. (2002): *FDI and Development: policy and research issues in the emerging context*, QEH Working Paper Series, Working Paper No. 43, Queen Elizabeth House, Oxford University.
- Redding, S. and Venables, A. J. (2004): *Economic geography and international inequality*, Journal of International Economics, 62 (1): 53-82.
- Resmini, L. (2000). *The determinants of foreign direct investment in the CEECs*, *Economics of Transition*, Vol. 8(3), 665-689.
- Roland Berger (2007), *Strategy Consultants, Trends in Mergers & Acquisitions: First SEE M&A conference*:http://www.rolandberger.hr/en/news/local_news/pdf/Roland_Berger_Trends_in_Mergers_&_Acquisitions.pdf (15.11.2008.)
- Sengenberger, W.(2002):*Foreign direct investment, industrial restructuring and local labour markets in the transition economies of Central and Eastern Europe: issues for debate*. United Nations Economic Commission for Europe, issue paper, May.
- Singh, H. and Jun, K.W. (1995): *Some New Evidence on Determinants of Foreign Direct Investment in Developing Countries*, *Policy Research Working Paper No.1531*,The World Bank
- Vitalis V. (2002): *Official Development assistance and FDI: Improving the synergies*, Global Forum on International Investment, Attracting FDI for Development, OECD.
- ***IMF (2007): *Balance of Payments, Manual*, 6th Edition
- ***OECD,(2008):*Benchmark Definition of Foreign Direct Investment*, 4th Edition.
- ***UNCTAD:*World Investment Report: Transnational Corporations Extractive Industries and Development (2007, 2008)*.
- *** World Economic Forum, (2008): *The Global Competitiveness Report 2008-2009*.<http://www.gcr.weforum.org/> (20.12.2008.)

Migrația tinerilor din Republica Moldova

- analiză statistică

Conf. univ dr. Elena CARA

Lector univ. drd. Mihail BOLOGAN

Academia de Studii Economice din Moldova

Abstract

Migrația este un fenomen inseparabil de realitățile sociale și economice din Republica Moldova. Tinerii, fiind cel mai mobil grup din punct de vedere al migrației, reprezintă exponenții acestui fenomen, contribuind la modelarea unui nou sistem social și economic. Plecarea la studii peste hotare sau pentru a munci reprezintă un fenomen tot mai răspândit printre tineri, datorită a doi factori esențiali: apariția oportunităților noi oferite de străinătate și situația materială foarte precară a unei bune părți a populației. Pe lângă migrația externă, foarte mulți tineri migrează din mediul rural în mediul urban, astfel că ponderea tinerilor în mediul urban este mai mare decât în cel rural, deși numărul copiilor născuți la sat este net superior.

Cuvinte cheie: *tranziție, mediul rural, remitențe, migrație, demografie.*

Migrația poate contribui la consolidarea națiunii, cu toate că, în perioade foarte scurte de timp, să o destrame definitiv. Evoluția fenomenului este în funcție de tendințele pe care le capătă și de măsurile luate pentru dirijare.

Considerat, în mod tradițional, un subiect prea complex pentru a fi rezolvat, migrația a urcat rapid în fruntea listei de priorități ale ONU. Într-un Raport lansat la 6 mai 2006, Secretarul General al ONU, Kofi Annan arată că „avantajele migrației ar trebui înțelese mult prea bine”. Migrantii nu numai că acceptă joburi refuzate de cetățenii unei țări, dar chiar stimulează și îmbunătățesc performanțele economice ale statului respectiv. În plus, în țările cu o populație în curs de îmbătrânire, migrații contribuie la fondul local de pensii, ajutându-i astfel să supraviețuiască.

Migrația se răsfrânge nu numai asupra participanților la acest proces, dar și asupra familiilor lor. Plecarea lucrătorilor peste hotare dă naștere unor

fenomene caracteristice societății contemporane, cum ar fi crearea unei „culturi de emigrare”, când emigrarea devine un procedeu obișnuit, precum și a „culturii de dependență”, când membrii familiilor migranților rămân pasivi în așteptarea remitențelor din străinătate.

Migrația externă este una din cele mai acute probleme cu care se confruntă, în prezent, Republica Moldova. Declinul economic, nivelul scăzut al salariilor și lipsa locurilor de muncă decente, nesiguranța în ziua de mâine au provocat un exod masiv al populației peste hotare în căutarea surselor de existență. Emigrarea reprezintă o strategie de adaptare la care au recurs cetățenii moldoveni în condițiile economice deprimante ale tranziției.

Evoluția numărului persoanelor plecate temporar peste hotare, așa cum rezultă din datele Anchetei forței de muncă, a demonstrat creșteri semnificative de la 138 mii în anul 2000, până la cca 400 mii de persoane în prezent. Conform estimărilor neoficiale, numărul celor plecați peste hotare ar putea ajunge la 600 mii de persoane.

Absența posibilităților de utilizare pe plan național a forței de muncă disponibile, absența eforturilor de investiții și de creare a unor noi locuri de muncă, condiționează ponderea mare a forței de muncă a Republicii Moldova plasată peste hotare. Conform unui sondaj realizat de către specialiștii de la Academia de Studii Economice (pentru Agenția Națională a Ocupării Forței de Muncă), circa 2/3 dintre tineri sunt îngrijorați (inclusiv 22% - foarte mult, 39,8% - mult) de amploarea acestui fenomen, în special, în rândul tinerilor.

În opinia tinerilor de 16-30 ani, participanți la sondaj, principalele cauze care determină populația Moldovei să emigreze sunt: lipsa locurilor de muncă (65,4%), imposibilitatea / dificultatea de a câștiga suficienți bani pentru un trai decent (64,9%), sărăcia și mizeria (63,4%). Pe primele poziții se plasează motivele ce țin de situația financiară precară a populației, urmată în descreștere de: dorința de a lucra / trăi într-o țară dezvoltată (22,4%), corupția, nedreptatea, minciuna din societate (22,2%), dificultăți de realizare profesională (12%), instabilitatea politică și economică din țară (11,5%), lipsa profesiei, calificării necesare pentru angajare reușită (10,6%), dorința de a vedea lumea, de a călători (9,3%). Mai puțin de 8% au menționat, printre cauzele acestui fenomen: libertatea politică și economică din țară, situația criminalității sau discriminarea etnică.

Un factor esențial ce facilitează și stimulează migrația la muncă spre regiunile estice, comparativ cu cele vestice este cunoașterea limbii, psihologiei și tradițiilor locale de către persoanele emigrante. În Rusia, principalul punct de destinație este Moscova.

**Efecte pozitive și negative ca rezultat al emigrării la muncă
a unui membru al familiei**

Tabelul 1

Efecte pozitive	%	Efecte negative	%
Procurarea unor bunurilor în gospodărie	61,6	Dorul permanent de persoanele apropiate	74,4
Asigurarea unui trai decent	60,4	Lipsa îngrijirii părintești	60,2
Efectuarea reparațiilor la casă, construcții	45,7	Destrămarea familiei	19,0
Achitarea datoriilor	45,1	Invidia celor din jur	16,6
Finanțarea studiilor	34,4	Înrăutățirea sănătății	13,1
Tratarea unor maladii / refacerea sănătății	19,9	Deteriorarea relațiilor în familie	12,5
Posibilitatea de a merge în vacanță / la odihnă	17,8	Înrăutățirea reușitei școlare	5,7
Păstrarea banilor pentru viitor	17,5	Degradarea comportării unor membri ai familiei (abuz de alcool, consum de droguri, desfrâu)	4,7
Schimbarea mentalității	15,6	Au fost jefuiți, frica de jaf	2,3
Procurarea unui apartament	14,0	Nu sunt alte efecte negative	12,5
Finanțarea plecării peste hotare a altor membri din familie	12,7		
Deschiderea unei afaceri	5,9		
Nu sunt alte efecte pozitive	3,5		

Cetățenii Republicii Moldova au lucrat în străinătate, în medie, câte 17,8 luni, circa 58% au lucrat peste hotare mai puțin de 1 an. În Europa de Vest, perioada respectivă este mult mai mare decât în Rusia, deoarece cheltuielile pentru emigrare sunt mult mai costisitoare.

La nivelul individului și al familiei, efectele pozitive sunt determinate, în mare parte, de îmbunătățirea stării materiale pentru asigurarea consumului curent. Deși mult mai reduse, o parte din venituri sunt folosite pentru educarea copiilor, îmbunătățirea stării de sănătate. Acestea reprezintă investiții importante în capitalul uman al țării. Doar 5,9% dintre emigranți au investit

banii pentru a-și deschide o afacere.

Efectele negative, în cea mai mare parte, sunt de ordin sentimental. O altă consecință a emigrării este dezmembrarea definitivă a multor familii prin divorț formal sau neformal, atunci când unul din soți a emigrat pe termen lung.

Lipsa locurilor de muncă și posibilitățile mici de angajare în țară, veniturile mici îi determină pe mulți tineri să emigreze. Din rezultatele studiului, 15,4% dintre respondenți au lucrat în străinătate, proporția bărbaților fiind de 64%.

În condițiile unei crize economice, cu oportunități minime de angajare, venituri mici și posibilități aproape nule de ieșire din această situație, migrația externă a forței de muncă se prezintă ca o sursă esențială de soluționare a problemelor de asigurare a unui trai decent sau chiar de supraviețuire pentru o mare parte a locuitorilor țării.

În principal, veniturile sunt utilizate pentru îmbunătățirea condițiilor de trai: 54,8% și-au procurat bunuri în gospodărie (computer, frigider, TV, mobilă etc.), 31% - au avut posibilitatea de a face construcții, reparații la casă / apartament, 14,5% - și-au cumpărat automobil, alte mijloace de transport, 10,6% - și-au procurat apartament, casă sau și-au construit o casă.

Un alt factor benefic al emigrării, pentru 42,9%, a fost obținerea de noi deprinderi / calificări profesionale, aceasta contribuind la adaptarea forței de muncă la noile condiții economice. Persoanele plecate la lucru peste hotare capătă cunoștințe, comportamente, noi deprinderi de lucru, specifice condițiilor unei economii de piață, pe care, utilizându-le acasă, contribuie la consolidarea relațiilor de piață și la reducerea perioadei de tranziție economică.

Tinerii au mai menționat că au avut posibilitatea de a călători (42,6%), au învățat o limbă străină (24,8%) și doar 3,3% și-au deschis propria afacere. Au fost și tineri care au afirmat că nu au obținut niciun beneficiu și nu și-au rezolvat nicio problemă.

Atât timp cât nu există o politică clară de reglementare a fluxurilor migrației, situația economică este precară și condițiile de pe piața muncii nefavorabile, va exista un număr mare de tineri care vor dori să emigreze.

Din perspectiva migrației, ca fenomen social ce afectează direct o parte semnificativă a populației și are implicații complexe asupra întregii societăți, este important de cunoscut și evidențiat potențialul tânărului emigrant și profilul acestuia.

Fenomenul de „exod al creierilor” este stimulat și prin starea de spirit a tinerilor care nu-și mai asociază propriul viitor cu al Republicii Moldova.

Ignorarea acestui fenomen de către factorii de decizie poate conduce la o criză intelectuală, depășirea căreia va necesita o perioadă cu mult mai

îndelungată decât redresarea economică din republică. Refluxul forței de muncă calificate provoacă o devastare majoră a pieței muncii și descalificarea generală a forței de muncă.

Migrația internațională de muncă este un fenomen firesc, condiționat de procesul de globalizare a economiei, ce ia amploare tot mai mult în ultimul timp. Se apreciază că problema migrației internaționale a forței de muncă trebuie să se afle în centrul atenției actualei politici de ocupare a forței de muncă. Migrația externă nu trebuie nici stopată, nici stimulată, ea trebuie gestionată eficient, încât riscurile posibile să fie minimizezate pe fundalul asigurării unei utilizări cât mai eficiente a potențialului uman și, totodată, a dezvoltării lui permanente.

Potrivit datelor Biroului Național de Statistică, din numărul total de persoane inative de 15 ani și peste, declarate ca plecate peste hotare, în 2007 au fost 335,6 mii persoane, dintre care tineri în vârstă de 15-24 ani - 82,6 mii (24,6%), și persoane de 25-34 ani - 99,2 mii (29,6%) din cei plecați. Mai mult de jumătate din persoanele inative, plecate peste hotare nu aveau vârsta de 35 de ani.

Ponderea tinerilor cu studii superioare în rândul emigranților este foarte mică (5,6%), mai mică decât media în rândul celor inactivi, ceea ce denotă faptul că tinerii cu studii superioare, în general, preferă să rămână în țară. Majoritatea celor care pleacă sunt absolvenți ai gimnaziilor sau ai liceelor (80,7% în total). Chiar și în rândul persoanelor de 25-34 de ani rata celor cu studii superioare printre emigranți este relativ mică (9,3% în total), fiind mai ridicată în rândul femeilor, ceea ce se explică prin faptul că mai multe femei au studii superioare.

Demografie și statistică

Persoane inactivе de 15 ani și peste, declarate plecate la lucru peste hotare, pe grupe de vârstă, după nivelul de instruire și pe sexe, în anul 2007

Tabelul 2

		Total (mii pers.)	Nivel superior	Mediu de specialitate	Secundar profesional	Liceal, mediu general	Gimnazial
Total	Total	335,6	8,3	13,7	27,5	27,9	22,1
	15-24 ani	82,6	5,6	5,2	17,6	30,6	39,8
	25-34 ani	99,2	9,3	11,7	23,7	29,3	25,7
Bărbați	Total	219,3	6,8	11,2	31,4	26,1	23,9
	15-24 ani	59,4	4,9	4,9	19,7	28,5	40,7
	25-34 ani	69,3	7,1	11,5	27,7	27,6	25,8
Femei	Total	116,3	11,2	18,5	20,2	31,4	18,6
	15-24 ani	23,2	7,3	6,0	12,1	36,2	37,5
	25-34 ani	29,9	14,4	12,0	14,4	33,4	25,4

Sursa: Conform datelor BNS.

În profil teritorial, cea mai mare pondere a tinerilor temporar absenți, în numărul total al populației temporar absente revine regiunilor de sud: UTA Găgăuzia (37,1%), Taraclia (35,3%), Cahul (33,5%), Cantemir (33,5%), ceea ce înseamnă că, în această parte a țării, mai mult de fiecare a treia persoană aflată temporar peste hotare, sunt tineri de 15-24 de ani. Există și regiuni unde ponderea tinerilor aflați temporar peste hotare este mai mică – în Chișinău, (21,6%), și în raioanele de nord: Râșcani (20%), Bălți (23,4%), Edineț (23,2%), Ocnîța (24%), Drochia (24,9%).

**Rudele apropiate ale tinerilor plecați peste hotare
(pe medii, sexe, vârstă și după situația rudelor)
- în procente %**

Tabelul 3

Rude	Situația	Mediu		Sexe		Vârstă		Total
		Rural	Urban	Masculin	Feminin	15-19 ani	20-24 ani	
Mama	Plecată	17,2	16,4	14,9	18,5	18,7	13,8	16,9
	Nu e plecată	82,8	83,6	85,1	81,5	81,3	86,2	83,1
Tata	Plecat	19,2	16,1	16,8	18,9	20,6	12,2	18,0
	Nu e plecat	80,8	83,9	83,2	81,1	79,4	87,8	82,0
Soț/Soție	Plecat(ă)	2,9	1,5	0,1	4,1	0,8	6,2	2,4
	Nu e plecat	24,1	36,3	27,5	30,1	23,3	39,8	29,0
	Nu-s căsătorit(ă)	73,0	62,2	72,3	65,8	75,9	54,0	68,7
Frați/ Surori	Plecați(te)	14,7	14,0	14,3	14,5	13,0	16,9	14,4
	Nu-s plecați	73,1	72,4	72,3	73,2	75,0	69,4	72,8
	N-am frați/ surori	12,2	13,7	13,4	12,3	12,0	13,7	12,8

A rezultat că în toamna anului 2008, dintre tinerii de 15-24 de ani, 16,9% au relatat că mama lor este plecată peste hotare, în timp ce alți 18% dintre ei au afirmat că tatăl lor este plecat. Ponderea respondenților care au avut ambii părinți plecați a fost de 7% din total. Pe lângă părinți, 14,4% dintre tineri au afirmat că unul dintre frați/surori este plecat peste hotare, și 2,4% dintre respondenți că soțul/soția este plecat(ă) la muncă peste hotare. Tinerii afectați de plecarea soților sunt preponderent cu vârsta cuprinsă între 20 și 24 ani, unde această rată este de 6,2% din numărul total. Cel mai frecvent pleacă peste hotare soții, astfel că 4,1% dintre respondenții de sex feminin au declarat că soții lor sunt plecați, față de 0,1% din respondenții de sex masculin.

Din studiu a mai rezultat că tinerii cu vârsta de 15-19 ani au o pondere mai mare a părinților plecați peste hotare, comparativ cu grupul de vârstă 20-24 ani. La 18,7% dintre tinerii de 15-19 ani este plecată mama și la 20,6% - tatăl, în timp ce, la grupul de vârstă 20-24 de ani ponderea este mai mică.

În cadrul discuțiilor de grup, tinerii au confirmat faptul că soții tineri pleacă peste hotare la muncă, deoarece nu-și pot asigura financiar familia. De asemenea, mulți tineri au relatat că sunt frecvente cazurile când căsătoriile sunt amânate din cauza lipsei banilor, iar viitorii soți, de obicei, bărbații pleacă peste hotare pentru a câștiga bani pentru nuntă și pentru a se putea întreține în primii ani de căsătorie.

**Intenția tinerilor de 15-24 ani de a pleca peste hotare
(pe medii, sexe, vârstă și după situația rudelor) - în procente**

Tabelul 4

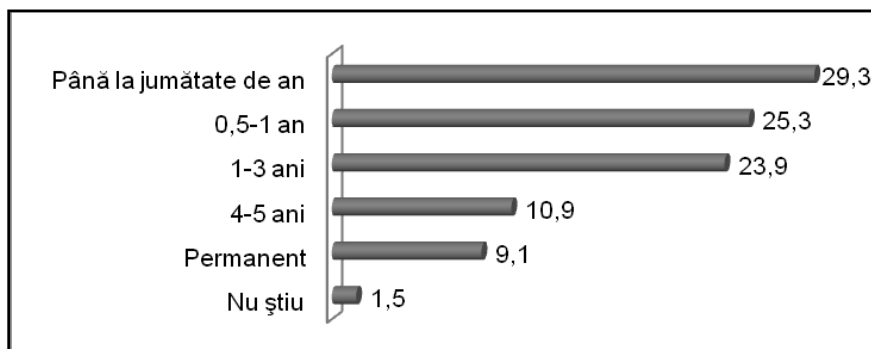
		Da, va fi prima dată	Da, deoarece am mai fost	Nu
Total		40,2	17,4	42,3
Mediul	Rural	42,3	13,7	44,0
	Urban	37,2	23,0	39,8
Sexe	Masculin	41,2	21,9	36,8
	Feminin	39,4	13,8	46,8
Vârsta	15-19 ani	45,7	13,9	40,4
	20-24 ani	29,0	25,7	45,3
Mama	Plecată	45,7	23,6	30,6
	Nu este plecată	39,1	16,2	44,7
Tata	Plecat	40,9	21,5	37,6
	Nu este plecat	40,1	16,5	43,4
Remitențe	Primește	37,5	33,3	29,2
	Nu primește	39,4	16,0	44,6

Respondenții au răspuns și la întrebarea dacă intenționează să plece peste hotare în următorii ani. Au răspuns afirmativ 57,6%, inclusiv 40,2% care au declarat că va fi prima lor experiență, iar 17,4% au relatat că au mai fost peste hotare. Ponderea celor ce nu intenționează să plece peste hotare este sub jumătate din numărul persoanelor chestionate (42,3%).

În cadrul studiului, a rezultat o corelație strânsă între faptul că tinerii primesc remitențe și dorința lor de a pleca peste hotare. Astfel, doar 29,2% dintre cei care primesc personal transferuri de peste hotare nu doresc să plece din țară, față de 44,6% dintre care nu primesc remitențe. Tinerii a căror mamă este plecată peste hotare sunt mai tentați să plece din țară decât ceilalți, doar 30,6% fiind hotărâți să rămână acasă. Tinerii la care este plecat tatăl peste hotare, de asemenea, au o dorință mai accentuată de a pleca peste hotare, dar 37,6% dintre respondenții care s-au aflat în această situație au spus că nu doresc să plece.

Cei mai puțin tentați să plece în străinătate sunt respondenții din mediul rural (56%), deși pentru 42,3% dintre ei aceasta va fi și prima experiență, iar 13,7% au mai fost deja, în timp ce tinerii din mediul urban (60,2%) își doresc acest lucru mai mult, 37,2% intenționând pentru prima dată și 23% având deja această experiență.

**Perioada pentru care tinerii intenționează să plece peste hotare.
- în procente (%)**

Din punct de vedere al vârstei, nu au rezultat diferențe semnificative privind dorința tinerilor de a pleca peste hotare. Totuși, tinerii de 15-19 ani au relatat că au o mai mică experiență privind străinătatea, astfel că 45,7% dintre ei ar pleca pentru prima dată, față de 29% dintre tinerii de 20-24 de ani. De asemenea, studiul efectuat a relevat faptul că tinerii care au o vârstă mai mare sunt mai tentați să rămână în țară (45,3% din tinerii de 20-24 de ani nu doresc să plece din țară) față de 40,4% din tinerii de 15-19 ani.

Respondenții au fost solicitați să specifice care este perioada pentru care ei intenționează să plece peste hotare, dar și cu ce scop, întrebările fiind valabile doar pentru tinerii ce și-au exprimat intenția să migreze în viitorul apropiat. Majoritatea tinerilor își doresc să plece pe o perioadă relativ scurtă de până la jumătate de an (29,3%) și circa jumătate dintre respondenți au relatat că ar pleca pe perioadă de la jumătate de an până la 3 ani (49,2%). Ponderea celor care doresc să rămână în străinătate pe o perioadă lungă de 4-5 ani este de circa 10,9% din total respondenți, iar cei care doresc să rămână permanent (9,1% din total). Majoritatea tinerilor ar dori să plece peste hotare la muncă (64,7%), următoarea categorie reprezentând tinerii care vor să studieze (15,2%). Circa 6,9% doresc să studieze, iar ponderea celor ce intenționează să apeleze la programe Work and Travel este de 4,2%.

Cea mai mare parte dintre respondenții ce doresc să rămână permanent sau pe termen lung în străinătate sunt dintre cei care vor să plece la muncă (28,2%). Doar 19,4% dintre cei care doresc să plece la muncă mizează pe o perioadă scurtă, de până la jumătate de an.

**Distribuția respondenților după perioada și scopul plecării peste hotare
- în procente (%)**

Tabelul 5

Scopul	Ponderea (% din total respondenți)	Ponderea, după scop (%), dintre cei care au răspuns afirmativ					
		Sub 0,5 ani	0,5-1 an	1-3 ani	4-5 ani	Permanent	NS
Muncă	64,7	19,4	23,1	27,6	14,2	14,2	1,5
Studii	15,2	26,0	27,1	26,9	12,0	7,0	1,1
Călătorii	6,9	21,6	43,2	16,2	10,8	8,1	-
Stagii de perfecționare	4,2	56,3	21,9	12,5	6,3	3,1	-
Programe Work and Travel	3,6	62,3	18,0	8,2	3,3	8,2	-
Vizite la rude	3,0	73,1	15,4	3,8	3,8	3,8	-
Nu știu	1,0	20,0	-	20,0	-	40,0	20,0
Să locuiesc	0,8	-	-	22,2	-	33,3	44,4
Schimb cultural	0,6	-	-	14,3	-	85,7	1,5

Din studiul efectuat a mai rezultat și faptul că 8,1% dintre tinerii ce intenționează să plece peste hotare cu scopul de a călători doresc sau au de gând să rămână permanent, la fel ca și 3,1% dintre cei care vor să urmeze stagii de perfecționare.

Respondenții care doresc să plece la studii, planifică să se întoarcă în cel mult 3 ani, doar 19% dintre ei intenționând să rămână mai mult timp.

Principala țară de destinație pentru potențialii tineri care vor să emigreze este Rusia (circa 30,5% dintre respondenți). Urmează Italia (15,7%) și SUA (10,1%). Ponderea cea mai mare a respondenților care și-au exprimat dorința de a pleca în România, este în regiunea nord (6,1%), în timp ce Germania este mai atractivă pentru tinerii din municipiul Chișinău (7,2%), iar Turcia pentru tinerii din Găgăuzia (7,5% dintre respondenții din regiune).

În regiunea transnistreană, ponderile tinerilor ce vor să plece în Rusia și în SUA au fost foarte apropiate (circa 20-21% din populația de 15-24 de ani din regiune, care dorește să plece peste hotare).

Participanții la FG au confirmat faptul că tinerii sunt tentați să plece din mai multe cauze, inclusiv rezultatele obținute de rude sau prieteni peste hotare, noi posibilități de emigrare și nevoia de a câștiga. Rusia este preferată de tinerii din mediul rural, iar scopul plecării este preponderent pentru a munci. Italia și Spania sunt destinații pentru tineri, dacă acolo muncesc părinții lor sau rudele apropiate. De asemenea, tinerii au menționat în cadrul discuțiilor și

alte motive ca: emigrare temporară cu scopul studierii, în Germania, Marea Britanie și SUA. De asemenea, SUA este percepută de tineri ca fiind o destinație foarte atrăgătoare pentru călătorii, datorită programelor Work and Travel, care le permit să obțină și un venit pe parcursul derulării programului.

**Distribuția respondenților după țara de destinație dorită
și după regiunea de proveniență
- în procente (%)**

Tabelul 6

Țara de destinație	Ponderea (%)	Regiunea					
		Nord	Centru	Sud	UTAG	Chișinău	PSN
Rusia	30,5	48,2	23,3	35,2	32,8	16,5	21,6
Italia	15,7	7,5	18,7	22,2	7,5	20,1	4,6
SUA	10,1	7,0	13,8	2,8	9,0	12,9	19,0
Franța	5,2	7,0	4,6	3,7	1,5	6,2	2,6
Spania	4,2	1,8	6,4	1,9	3,0	5,7	5,2
România	3,9	6,1	3,5	2,8	-	3,6	1,3
Germania	3,5	0,4	3,9	2,8	3,0	7,2	5,9
Anglia	3,0	1,3	3,5	5,6	-	3,6	4,6
Portugalia	2,3	0,9	3,5	0,9	3,0	2,6	1,3
Grecia	1,7	2,6	1,8	0,9	1,5	1,0	1,3
Ucraina	1,5	1,8	1,1	3,7	-	1,0	2,0
Turcia	1,3	0,4	-	0,9	7,5	2,1	-
Canada	0,9	0,4	0,7	1,9	-	1,5	3,9
Elveția	0,8	0,4	0,4	0,9	-	2,1	-
Cehia	0,7	0,9	1,1	-	-	0,5	2,0
Israel	0,6	0,4	1,1	0,9	-	-	3,3
Alte	3,5	3,9	2,8	6,5	1,5	3,1	6,5
NS	10,8	8,8	9,9	6,5	29,9	10,3	15,0

Migrația internă

Din datele Recensământului Populației Republicii Moldova din 2004, rezultă că tinerii constituie cel mai mobil grup demografic, circa 11,8% dintre cei care au vârsta 15-19 ani și 5,2% dintre cei cu vârsta 20-24 de ani și-au schimbat domiciliul în ultimii doi ani. Ponderea tinerilor în totalul persoanelor care și-au schimbat domiciliul în ultimii doi ani este de 59,1%. Se poate afirma

Demografie și statistică

că cetățenii Republicii Moldova, cel mai frecvent, își schimbă domiciliul la vârsta de 15-19 ani, fenomenul având o intensitate mai mică la altă vârstă.

Principalele caracteristici ale membrilor gospodăriei pe grupe de vârste, medii și pe regiuni - în procente (%)

Tabelul 7

Medii și regiuni	Grupe de vârste			
	0-15 ani	16-18 ani	19-29 ani	30 ani și peste
Total	20,7	5,6	16,1	57,6
Urban	18,3	5,9	19,6	56,2
Rural	22,4	5,4	13,6	58,6
Nord	19,7	5,1	13,1	62,1
Centru	22,7	6,1	14,9	56,3
Sud	22,4	5,9	15,5	56,2
Chișinău	18,1	5,4	22,2	54,3

Sursa: Datele BNS.

Potrivit Anchetei gospodăriilor casnice, rezultă o tendință clară a migrării persoanelor de 16-29 de ani către mediul urban. Ponderea copiilor de până la 15 ani este de 22,4% în mediul rural, față de 18,3% în mediul urban, în mediul rural fiind o natalitate mai mare, și mai mulți copii. Totuși, pentru vârsta de 16-18 ani, se conturează o echilibrare a ponderii tinerilor din cele două medii, chiar mai mulți tineri de această vârstă se află în mediul urban (5,9%), comparativ cu cel rural (5,4%).

Vârsta	Ponderea din în ultimii 2 ani (%)
0-4	3,3
5-9	2,0
10-14	1,5
15-19	11,8
20-24	5,2
25-29	3,2
30-39	1,7
40-49	0,8
50-54	0,6
55-59	0,5
60-64	0,5
65-69	0,3
70+	0,7

Ponderea populației stabilite la domiciliul în ultimii doi ani, după grupa de vârstă. Către vârsta de 19-29 de ani, decalajul dintre ponderi devine mult mai accentuat, constituind 19,6% din populația urbană și doar 13,6% din cea rurală. Pentru a argumenta faptul că acest fenomen este caracteristic doar tinerilor, se poate exemplifica prin distribuția persoanelor cu vârsta de 30 de ani și peste, care sunt mai numeroase în mediul rural (58,6%), decât în cel urban (56,2%). Cei mai mulți tineri au tendința să migreze spre Chișinău, unde există o concentrare a persoanelor de 16-29 de ani de 27,6%, și cei de până la 15 ani reprezintă doar 18,1% din structura populației – cea mai scăzută concentrație a copiilor din toate regiunile. O concentrație mică a tinerilor se află la Nord (18,2% din numărul populației au vârsta cuprinsă între 16-29 de ani), în timp ce în Centru și Sud, procentajul depășește 21%.

Orașele mari (Chișinău, Bălți, Orhei, Soroca, Ungheni, Cahul, Comrat) prezintă o atracție mai mare, explicată prin faptul că aceste localități oferă posibilități de satisfacere a cerințelor materiale și culturale.

La Recensământul Populației din 2004, s-au identificat doar trei unități teritoriale, în care soldul migratoriu a fost pozitiv: în municipiul Chișinău au sosit 44,4 mii persoane, în timp ce doar 5,6 mii au migrat către altă regiune. În municipiul Bălți și în raionul Cahul, de asemenea, soldul migrator a fost pozitiv, mai multe persoane au sosit în aceste regiuni, decât au plecat.

Concluzii

Tinerii din Republica Moldova au devenit cel mai mobil grup demografic, ne referim, în general, de persoane ce au sub 30 de ani, în special, tinerii de 15-24 de ani. Mobilitatea tinerilor este deosebit de evidentă privind migrația externă, cât și migrația internă.

Tinerii, care reprezintă cel mai numeros segment demografic, întâmpină dificultăți mari în angajare cu un salariu decent, de asemenea, mulți nu au posibilitatea de a-și valorifica cunoștințele acumulate în cadrul procesului de studiu. Lipsa oportunităților de realizare a potențialului uman și lipsa motivării financiare îi determină pe tineri să găsească alte condiții, fie peste hotare, fie migrând din mediul rural în mediul urban.

Migrația internă a tinerilor constituie un fapt benefic pentru economia țării, întrucât acest proces menține numărul populației orașelor mai mari din țară și asigură o dezvoltare sustenabilă a lor. Orașele, precum Chișinău și Bălți, deși au o rată a natalității foarte mică, dețin cea mai mare pondere a persoanelor tinere. Spiritul inovativ și dorința de afirmare a tinerilor din mediul rural, sosiți în orașe, asigură un suflu nou ce permite dezvoltarea socio-economică a orașelor, inclusiv construcția de noi locuințe, dezvoltarea infrastructurii urbane, a serviciilor noi etc. Dacă migrația internă ar fi avut o

Demografie și statistică

însemnătate foarte mică, în special în rândul tinerilor, orașele Chișinău și Bălți ar fi suferit un proces acut de îmbătrânire a populației, inclusiv a forței de muncă.

Desigur, migrația internă din mediul rural în cel urban afectează localitățile rurale, doar sub aspect negativ. Populația de la sate duce lipsă de forță de muncă calificată, dar și de cadre tinere, care ar putea contribui la dezvoltare. O soluție, în acest sens, ar fi dezvoltarea rurală, prin noi activități economice, servicii, industrii prelucrătoare, asigurarea unei infrastructuri adecvate etc. Pot fi create locuri de muncă atractive pentru tinerii din aceste localități.

Migrația externă este un proces benefic doar sub aspectul obținerii unei sume mari de bani sub formă de remitențe, dar și experiență și cunoștințe noi pe care le obțin tinerii. Există mai multe riscuri și dezavantaje: mulți tineri lucrează în sfera construcțiilor, dar și în alte domenii, ce presupun un risc pentru sănătate. Tinerii sunt tentați să rămână peste hotare, în special cei cu calificare înaltă, ei nefiind motivați să se întoarcă în Republica Moldova. Plecarea tinerilor peste hotare, pe o perioadă îndelungată, presupune despărțirea de familie, de soț/soție și de copii. Un număr foarte mare de copii din țară cresc fără unul sau chiar ambii părinți.

Bibliografie

- Ancheta forței de muncă. Chișinău : Statistică, 2009.
- Anuarul Statistic al Republicii Moldova. Chișinău : Statistica, 2004 - 2008.
- Bîrcă A. și alții. *Situația tinerilor pe piața muncii din Republica Moldova*. Chișinău: ASEM, 2008
- Forța de muncă în Republica Moldova: Ocupare și șomaj. Chișinău: Statistica, 2008.
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. *Populația și procesele demografice în Republica Moldova*. Chișinău : Statistica, 2008, Biroul Național de Statistică.
- Piața forței de muncă în Republica Moldova. Chișinău : Statistica, 2008, Biroul Național de Statistică
- Situația social-economică a Republicii Moldova. Chișinău: Statistica, 2009, Biroul Național de Statistică
- Bologan M. *Analiza statistică a încadrării populației tinere în noile condiții economice ale Republicii Moldova*. Simpozionul Internațional al Tinerilor Cercetători (14-15 aprilie 2006), Vol.I, Ediția a IV-a. Chișinău: ASEM, 2006
- Bologan M. *Probleme privind analiza statistică a încadrării tinerilor în câmpul muncii în Republica Moldova*. În: *Progrese în teoria deciziilor economice în condiții de risc și incertitudine*, Vol. III. Iași: Performantica, 2007.
- CBS-AXA. *Fenomenul migrației în Republica Moldova*
- Ghencea B., Gudumac I. *Migrația de muncă și remitențele în Republica Moldova*. Chișinău : AMF-Soros, 2005
- Gonța V. *Aspecte teritoriale ale impactului migrației asupra efectivului populației urbane a Republicii Moldova în perioada de tranziție*. Simpozionul Internațional al Tinerilor Cercetători, Vol. I. Chișinău, 2006

- Institutul Muncii al sindicatelor din Republica Moldova. Republica Moldova - problemele migrației. Chișinău : SA Crio, 2007.
- Migrația populației în Republica Moldova. [on-line]. Chișinău, 2006.
- Moșneaga V., Mohammadifard Gh., Corbu-Drumea L. *Populația Republicii Moldova în contextul migrațiilor internaționale*. Iași : Pan Europe, 2006.
- Organizația Internațională pentru Migrație. Impactul Socio-Economic al Crizei Economice asupra Migrației și Remitențelor în Republica Moldova, primii indicatori – primăvara 2009.
- Recensământul Populației Republicii Moldova. Chișinău : Statistica, 2006. Vol.I - II

MIGRATION OF YOUNG PEOPLE IN THE REPUBLIC OF MOLDOVA. STATISTICAL ANALYSIS

PhD Univ. Reader, Elena CARA

PhD Candidate Univ. Lecturer Mihail BOLOGAN

Academy of Economic Studies of Moldova

Abstract

Migration is a phenomenon that is inseparable from the social and economic realities in the Republic of Moldova. Young people, the most mobile group from the migration perspective, are exponents of this phenomenon, contributing to the formation of a new social and economic model. Going abroad to study or work is a phenomenon more and more spread among young people, due to two essential factors: the rise of new opportunities, offered by foreign countries and the poor material condition a significant part of Moldova's population has. Aside from foreign migration, many young people migrate from the rural environment to the urban one, thus the weight of young people in the urban environment is bigger than in the rural one, although the number of newborns is net higher in villages.

Key words: *Transition, rural environment, remittances, migration, demography.*

Migration is a phenomenon that can contribute to a nation's consolidation, but it can also permanently destroy it in very short periods of historic times. The evolution of this depends on the tendencies it creates and the measures taken to manage it.

Traditionally consider a "too hot to handle" topic, migration has rapidly

Demographics and Statistics

risen on top of UN priorities list. In a report launched on May 6 2006 by UN General Secretary Kofi Annan shows that “the advantages of migration must be better understood”. Migrants not only accept the jobs denied by the residents of a country, but they also stimulate and improve the economic performances of that state. Moreover, in countries with an aging population, migrants contribute to the local pension fund, thus helping them to survive.

Migration influences not only the participants in this process, but also their families. Workers going abroad causes phenomena characteristic of the modern society, like the creation of an “emigration culture”, when emigration becomes a regular procedure, and of a “dependency culture”, when the members of migrants’ families become passive in anticipation of remittances coming from abroad.

Foreign migration is one of the most stringent problems the Republic of Moldova is currently facing. Economic decline, low level of wages, lack of decent work places and mistrust in the day of tomorrow have caused a massive population exodus abroad in search of means of living. Emigration is thus an adjustment strategy chosen by the Moldovan citizens in the depressing economic conditions of transition.

The evolution in the number of people going temporarily abroad, according to the Labor Force Survey, has shown a significant growth from 138 thousand in 2000 to about 400 thousand people at the time being. Based on unofficial estimations, the number of those who are abroad could reach 600 thousand people.

The lack of possibilities to use, on a national level, the available work force, the lack of investment efforts, and, therefore, of creating new work places influence the great percentage of Moldova’s labor force employed abroad. According to a survey conducted by specialists from the Academy of Economic Studies for the National Employment Agency, about 2/3 of young people are concerned (including 22% - very concerned, 39,8% - concerned) by the magnitude of this phenomenon in our country, especially among young people.

Based on the opinion of young people aged 16 to 30 participating at the survey, the main causes that determine Moldova’s population to emigrate are: lack of work places (65,4%), impossibility / difficulty to earn enough money for a decent living (64,9%), surrounding poverty and misery (63,4%). The top reasons are, therefore, the ones related to the population’s precarious financial condition, followed by: the desire to work / live in a developed country (22,4%), corruption, injustice, lie in society (22,2%), difficulties in professional accomplishment (12%), political and economic instability in the country (11,5%), lack of profession or necessary qualification for

successful employment (10,6%), desire to see the world, to travel (9,3%). Less than 8% have also mentioned, among the causes of this phenomenon, the political and economic freedom in the country, the crime situation or ethnical discrimination.

An essential factor that facilitates and stimulates work migration towards the Eastern regions, compared to the Western ones, is knowledge of language, psychology and local traditions by the emigrants. In Russia, the main destination is Moscow.

Positive and negative effects resulting from work emigration of a family member

Table 1

Positive effects	%	Negative effects	%
Purchase of household goods	61,6	Constantly missing the loved ones	74,4
Securing a decent living	60,4	Lack of parental / loved ones care	60,2
Doing house repairs, construction	45,7	Families tearing up	19,0
Payment of debts	45,1	Envy from surrounding people	16,6
Financing studies	34,4	Worsening of health	13,1
Treating diseases / improving health	19,9		
Possibility to go on vacation / to rest	17,8	Deterioration of family relations	12,5
Saving money for the future „in the sock”	17,5		
Change of mentality	15,6	Worsening of school records	5,7
Purchase of apartment	14,0		
Financing travel abroad of other family members	12,7	Downfall of family members (alcohol abuse, drug abuse, easy behavior)	4,7
Starting a business	5,9	Been robbed or scare of being robbed	2,3
No positive effects	3,5	No negative effects	12,5

The citizens of the Republic of Moldova have worked abroad in average for 17,8 months, about 58% have worked abroad for less than a year. The stay period is a lot longer in Western Europe than in Russia, because the emigration expenses are much higher.

Demographics and Statistics

At individual and family level, the positive effects are mostly determined by the improvement of material condition for securing daily consumption. Although greatly reduced, part of the income is used for children's education and health improvement. They represent important investments in the country's human capital. Only 5,9% of emigrants have invested money in starting a business.

The negative effects are mostly of sentimental nature. Another consequence of emigration is the permanent dissolution of many families, through formal or informal divorce, when one spouse has emigrated for a long period of time.

The lack of work places, little employment opportunities in the country and small income determine a great number of young people to emigrate. Based on the study's results, 15,4% of respondents have worked abroad and the weight of men is of 64%.

In the conditions of an economic crisis, with minimum employment opportunities, small income and almost inexistent possibilities to overcome this situation, migration abroad of labor force seems to be an essential source of solving the problems in securing a decent living or surviving even, for a great part of the country's inhabitants.

Incomes are mostly used for improving living conditions: 54,8% purchased household goods (computer, fridge, TV, furniture, etc.), 31% - had the possibility to do repair work or additional construction in the house / apartment, 14,5% - purchased a car or other means of transportation, 10,6% - purchased an apartment, a house or built a house.

Another positive emigration factor mentioned by 42,9% was the gaining of a new skill / professional qualification, which contributes to the adjustment of the labor force to the new economic conditions. The people who work abroad gain knowledge, behavior, new working skills typical for the conditions of a market economy which, by using them home, contributes to the consolidation of market relations and the reduction of the economic transition period.

Young people also mentioned they've had the possibility to travel (42,6%), learn a foreign language (24,8%) and only 3,3% started their own business. However, some young people stated they obtained no benefit nor solved their problems.

As long as there is no clear policy to regulate the migrational flows, the economic situation is precarious and the labor market conditions are unfavorable, there will be a large number of young people wishing to emigrate.

From the perspective that migration is a social phenomenon which directly affects a significant part of the population and has complex complications upon the entire society, it is crucial to know and point out the potential and profile of the young emigrant.

The “brain drain” phenomenon is stimulated also by the young people’s state of mind, who no longer see their future in Moldova.

If decision factors ignore this phenomenon, it could lead to an intellectual crisis which would require a period of time much longer than the economic improvement in the country to overcome it. The backflow of qualified labor force causes major destructions in the labor market and a general disqualification of the labor force.

International labor migration is a natural phenomenon, conditioned by the globalization process of economies, which is highly increasing lately. This is why the problem of international labor force migration should be the main focus of the current employment policy. Foreign migration should neither be stopped nor stimulated; it must be efficiently managed, in order to minimize possible risks and ensure the most efficient usage of human potential, on one hand, and permanently develop it, on the other.

According to National Bureau of Statistics data, out of the total number of inactive persons aged 15 and above, 335,6 thousand people were declared in 2007 to be abroad. Out of this number, young people aged 15-24 represented 82,6 thousand or 24,6%, while the people aged 25-34 represented 99,2 thousand or 29,6%. Thus, more than half of inactive people who left abroad are under 35.

The weight of young people with graduate studies among emigrants is very small, only 5,6%, which is smaller than the weight in the inactive population. This shows that young people with graduate studies prefer to stay in the country. The majority of those who go abroad are gymnasium or high school graduates (80,7% in total). Even among people aged 25-34, the rate of emigrants with graduate studies is rather small – 9,3% in total, but higher among women, which is explained by the fact that more women have graduate studies.

Inactive people aged 15 and above, declared to be working abroad, by age groups, level of education and sex, 2007

Table 2

		Total (thous. pers.)	Higher	Specialty field	Secondary vocational	High school, general secondary education	Gymnasium
Total	Total	335,6	8,3	13,7	27,5	27,9	22,1
	15-24 years	82,6	5,6	5,2	17,6	30,6	39,8
	25-34 years	99,2	9,3	11,7	23,7	29,3	25,7
Men	Total	219,3	6,8	11,2	31,4	26,1	23,9
	15-24 years	59,4	4,9	4,9	19,7	28,5	40,7
	25-34 years	69,3	7,1	11,5	27,7	27,6	25,8
Women	Total	116,3	11,2	18,5	20,2	31,4	18,6
	15-24 years	23,2	7,3	6,0	12,1	36,2	37,5
	25-34 years	29,9	14,4	12,0	14,4	33,4	25,4

From the territorial perspective, the biggest weight of temporarily absent young people in the total temporarily absent population is in the Southern regions: UTA Gagauzia (37,1%), Taraclia (35,3%), Cahul (33,5%), Cantemir (33,5%), which implies that, this part of the country, every third person temporarily abroad is a young person aged 15 to 24. There are other regions where the weight of young people temporarily abroad is smaller – in Chisinau, only 21,6% and in the Northern rayons: Rascani (20%), Balti (23,4%), Edinet (23,2%), Ocnita (24%), Drochia (24,9%).

**Situation of young people's close relatives on migration abroad
(in %, by environment, sex, age and relatives' situation)**

Table 3

Relatives	Situation	Environment		Sex		Age		Total
		Rural	Urban	Male	Female	15-19 yr.	20-24 yr.	
Mother	Away	17,2	16,4	14,9	18,5	18,7	13,8	16,9
	Not away	82,8	83,6	85,1	81,5	81,3	86,2	83,1
Father	Away	19,2	16,1	16,8	18,9	20,6	12,2	18,0
	Not away	80,8	83,9	83,2	81,1	79,4	87,8	82,0
Spouse	Away	2,9	1,5	0,1	4,1	0,8	6,2	2,4
	Not away	24,1	36,3	27,5	30,1	23,3	39,8	29,0
	Not married	73,0	62,2	72,3	65,8	75,9	54,0	68,7
Brothers/ Sisters	Away	14,7	14,0	14,3	14,5	13,0	16,9	14,4
	Not away	73,1	72,4	72,3	73,2	75,0	69,4	72,8
	No brothers/ sisters	12,2	13,7	13,4	12,3	12,0	13,7	12,8

Based on the study conducted by the author, 16,9% of young people aged 15 to 24 stated, in the fall of 2008, their mother is abroad, while another 18% said father is away. The weight of young people with both parents away is 7% out of the total. Aside from parents, 14,4% of young people claimed one of their brother / sister is away, while 2,4% said spouse is working abroad. Young people affected by the departure of their spouse are mostly aged 20 to 24 and the rate is 6,2% out of the total. Moreover, husbands go abroad more frequently, thus 4,1% of female respondents stated their husbands are abroad, compared to the 0,1% of male respondents.

The study has also revealed that the weight of young people aged 15 to 29 with parents gone abroad is bigger compared to the weight of the 20-24 age group. Thus, 18,7% of young people aged 15-19 have their mothers abroad and 20,6% - their fathers. These indexes are with over 5 p.p. (percentage points) lower for the 20 to 24 age group.

The young people confirmed, during discussion, that young spouses work abroad because they are unable to financially secure their family. Many young people have also stated that the cases of postponing marriage due to insufficient material means are frequent, so future spouses, usually the men, go abroad to earn money for the wedding and financial support for the first years of marriage.

**Intention of young people aged 15 to 24 to leave abroad
(in %, by environment, sex and relatives' situation)****Table 4**

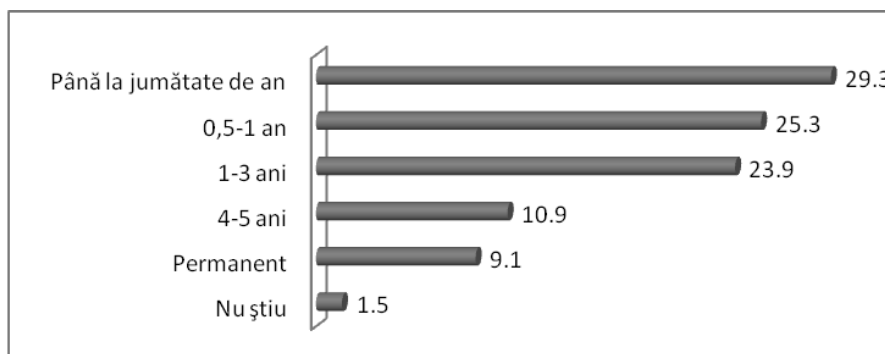
		Yes, for first time	Yes, I've been before	No
Total		40,2	17,4	42,3
Environment	Rural	42,3	13,7	44,0
	Urban	37,2	23,0	39,8
Sex	Male	41,2	21,9	36,8
	Female	39,4	13,8	46,8
Age	15-19 years	45,7	13,9	40,4
	20-24 years	29,0	25,7	45,3
Mother	Away	45,7	23,6	30,6
	Not away	39,1	16,2	44,7
Father	Away	40,9	21,5	37,6
	Not away	40,1	16,5	43,4
Remittances	Receives	37,5	33,3	29,2
	Doesn't receive	39,4	16,0	44,6

The respondents have been asked to answer the question of whether they intend to go abroad in the upcoming years. Thus, 57,6% replied affirmative, including 40,2% who stated this would be their first experience and 17,4% who stated they have been abroad for some time before. The weight of those with no intentions of going abroad is below half of the people surveyed (42,3%).

A strong correlation has been observed during the study between the fact that young people receive remittances and their desire to go abroad. Only 29,2% of those who receive personal transfers do not wish to leave the country, compared to the 44,6% of the young people who do not receive any remittances. Also, young people whose mother is abroad are more tempted to leave the country than the rest, while only 30,6% of them are determined to stay in Moldova. Young people who have their father abroad also expressed a deeper wish to go abroad, but 37,6% of the respondents, who have been in this situation before, showed no intention to leave.

The least tempted to go abroad are the respondents from the rural environment (56%), although, for 42,3% this would be their first experience, while 13,7% have been abroad before. The young people from the urban environment (60,2%) expressed a deeper wish to leave – 37,2% for the first time and 23% already have this experience.

The period young people intend to go abroad (in %)

Looking from the age perspective, there were no significant differences noticed in the young people's desire to go abroad. However, young people aged 15 to 19 have mentioned to have less experience about going abroad, so 45,7% of them would leave for the first time, compared to the 29% of the 20 to 24 age group. Also, the quantitative study revealed that the older youth is more tempted to stay in the country, thus 45,3% of young people aged 20 to 24 do not wish to leave the country compared to the 40,4% of the 15 to 19 age group.

The respondents were asked to specify the period they intend to go abroad and the purpose as well. The questions were addressed only to those who expressed intention to migrate in the near future. Thus, the majority of young people wish to leave for a rather short period of time from half a year (29,3%), while around half of the respondents stated they would leave for a period between half a year and 3 years (49,2%). The weight of young people who wish to stay abroad for a longer period of time of 4-5 years is about 10,9% of the total respondents, while those who wish to stay permanently represent 9,1% of the total. The majority of young people would like to work abroad (64,7%), followed by the category of young people who wish to study (15,2%). About 6,9% wish to study, while the weight of young people who intend to go through Work and Travel programs is of 4,2%. (Table 5).

The largest part of respondents who wish to stay abroad permanently or on a long term are the young people who intend to work (28,2%). Only 19,4% of respondents who wish to work abroad intend to stay there a short period of time, up to half a year.

Distribution of respondents by purpose of going abroad and period (in %)**Table 5**

Purpose	Weight (% of total respondents)	Weight, by purpose (%), out of those who replied affirmative					
		Under 0,5 yr.	0,5-1 yr.	1-3 yrs.	4-5 yrs.	Permanently	DK
Work	64,7	19,4	23,1	27,6	14,2	14,2	1,5
Studies	15,2	26,0	27,1	26,9	12,0	7,0	1,1
Travel	6,9	21,6	43,2	16,2	10,8	8,1	-
Training internships	4,2	56,3	21,9	12,5	6,3	3,1	-
Work and Travel Programs	3,6	62,3	18,0	8,2	3,3	8,2	-
Visiting relatives	3,0	73,1	15,4	3,8	3,8	3,8	-
Don't know	1,0	20,0	-	20,0	-	40,0	20,0
To live	0,8	-	-	22,2	-	33,3	44,4
Cultural exchange	0,6	-	-	14,3	-	85,7	1,5

The study also revealed that 8,1% of young people who intend to travel abroad wish or plan to remain there permanently, just like 3,1% of those who wish to do training internships.

The respondents who wish to study abroad plan to return in maximum 3 years, while only 19% of them plan to stay for a longer period of time.

Based of the quantitative study, the main country of destination for potential young emigrants is Russia, as about 30,5% of respondents claimed so. It is followed by Italy (15,7%) and the US (10,1%). The biggest weight of respondents that desire to go to Romania is in the Northern region (6,1%), while Germany is more attractive to the young people in the Chisinau Municipality (7,2%) and Turkey – for the young people in Gagauzia (7,5% of the region's respondents). (Table 6).

In the Transnistrian region, the percentages of young people who wish to visit Russia and the US are close, as they represent about 20-21% of the population aged 15 to 24 in the region who wishes to go abroad.

The Focus Group participants confirmed that young people are tempted to leave the country and this desire is fueled by various factors, including the experiences of relatives and friends abroad, new emigration possibilities and the need to earn money. Russia is preferred by young people from the rural environment and the purpose of leaving is mostly to work. Italy and Spain are popular destinations among young people, because their parents and close

relatives already work there. Young people also mentioned during discussions other causes, like: temporary emigration to study in Germany, Great Britain and the US. Moreover, the US is seen by young people as a very attractive travel destination, due to the Work and Travel programs which allow them to earn a certain income throughout the program.

**Distribution of respondents by desired country of destination
and by region of origin (in %)**

Table 6

Country of destination	Weight (%)	Region					
		North	Center	South	UTAG	Chisinau	LSN
Russia	30,5	48,2	23,3	35,2	32,8	16,5	21,6
Italy	15,7	7,5	18,7	22,2	7,5	20,1	4,6
US	10,1	7,0	13,8	2,8	9,0	12,9	19,0
France	5,2	7,0	4,6	3,7	1,5	6,2	2,6
Spain	4,2	1,8	6,4	1,9	3,0	5,7	5,2
Romania	3,9	6,1	3,5	2,8	-	3,6	1,3
Germany	3,5	0,4	3,9	2,8	3,0	7,2	5,9
England	3,0	1,3	3,5	5,6	-	3,6	4,6
Portugal	2,3	0,9	3,5	0,9	3,0	2,6	1,3
Greece	1,7	2,6	1,8	0,9	1,5	1,0	1,3
Ukraine	1,5	1,8	1,1	3,7	-	1,0	2,0
Turkey	1,3	0,4	-	0,9	7,5	2,1	-
Canada	0,9	0,4	0,7	1,9	-	1,5	3,9
Switzerland	0,8	0,4	0,4	0,9	-	2,1	-
Czech Republic	0,7	0,9	1,1	-	-	0,5	2,0
Israel	0,6	0,4	1,1	0,9	-	-	3,3
Other	3,5	3,9	2,8	6,5	1,5	3,1	6,5
DK	10,8	8,8	9,9	6,5	29,9	10,3	15,0

Internal Migration

Based on the data from the Population Census of Moldova 2004, the youth is the most mobile demographic group. About 11,8% of the 15 to 19 age group and 5,2% of the 20 to 24 age group have changed their domicile in the last two years. The weight of young people in the total number of people who've changed domicile in the last two years is of 59,1%. It can be said that the citizens of Moldova change their domicile most frequently between the age of 15 to 19, while later this phenomenon decreases in intensity.

Demographics and Statistics

Main features of household members by environment and regions (%)

Table 7

Age group	0-15 years	16-18 years	19-29 years	30 years and over
Total	20,7	5,6	16,1	57,6
Urban	18,3	5,9	19,6	56,2
Rural	22,4	5,4	13,6	58,6
North	19,7	5,1	13,1	62,1
Center	22,7	6,1	14,9	56,3
South	22,4	5,9	15,5	56,2
Chisinau	18,1	5,4	22,2	54,3

Based on the households' survey, a very clear trend can be observed of people aged 16 to 29 migrating to the urban environment. Thus, the weight of young people under 15 is of 22,4% in the rural environment, compared to 18,3% in the urban environment. This shows that the higher birth rate, and therefore more children, is in the rural environment. However, for the 16 to 18 age group, the percentages of young people from the two environments are rather equal – the 5,9% young people from the urban environment and 5,4% for the one in the rural ones.

Weight of population settled in their current domicile in the last 2 years, by age group

Age	Weight of stabilityIn last 2 years (%)
0-4	3,3
5-9	2,0
10-14	1,5
15-19	11,8
20-24	5,2
25-29	3,2
30-39	1,7
40-49	0,8
50-54	0,6
55-59	0,5
60-64	0,5
65-69	0,5
70+	0,7

For the 19-29 age group, the difference between the two weights is increasing – 19.6% of the urban population and 13.6% of the rural. To provide reasoning that this phenomenon is typical for young people only, we can offer as an example the distribution of people aged 30 and above, who are more concentrated in the rural areas (58.6%), than in the urban ones (56.2%). Most young people tend to migrate to Chisinau, where we can find a 27.6% concentration of people in the 16-29 age group, while young people under 15 represent only 18.1% of the population's structure – the smallest concentration of children in all of Moldova's regions. A small concentration of young people is noticed in the Northern region, where only 18.2% of the population is included in the 16 to 29 age group, while in the Center and Southern region, this percentage is over 21%.

Big cities (Chisinau, Balti, Orhei, Soroca, Ungheni, Cahul, Comrat) are more attractive for migration, this being explained by the fact that they offer bigger possibilities to satisfy population's material and cultural needs.

This can be also explained by the fact that, in the 2004 Population Census, only three territorial units have been identified in the Republic of Moldova, with a positive migration rate: 44,4 thousand people came to the Chisinau Municipality, while only 5,6 thousand migrated towards another region. The migration rate was also positive in the Cahul and Balti Municipality, as more people arrived in these regions than left in other locations.

Conclusions

A situation has developed in Moldova where the youth is the most mobile demographic group. In general, this refers to people under 30, but particularly to the 15 to 24 age group. The mobility of young people is especially obvious compared to the external migration, as well as to the internal one.

The youth – the most numerous demographic group – is facing great difficulties in finding employment with a decent salary and many of them do not have the possibility to apply the knowledge gained during their studies. In other words, the lack of opportunities to develop their human potential and no financial motivation stand as reason for young people to find these conditions somewhere else, either abroad, or migrating from the rural environment to the urban one.

The **internal migration** of young people is a benefit for Moldova, because this process maintains the existing population number in the country's bigger cities, but also ensures their sustainable development. Cities like Chisinau and Balti, although with a very low birth rate, comprise the greatest weight of young people. The innovative spirit and affirmation desire of the young people from rural areas who settle in these cities bring a new flow to

the socio-economic development of these cities, including the construction of new buildings, development of urban infrastructure and new services, etc. If internal migration would have been at a lower rate, especially among young people, the cities of Chisinau and Balti would have faced a severe aging process of the population, in particular of the labor force.

Internal migration from the rural environment to the urban one affects the urban areas as well, but in a negative way. The population in villages lacks qualified work force and young specialists who could contribute to their development. A solution to this matter would be rural development, by developing new economic branches like services, manufacturing industries, creation of adequate infrastructure, etc. This way, new work places would be created, appealing to the young people from these regions.

External migration is a positive process only from the perspective of receiving large amounts of money in the form of remittances, but also due to the experience and knowledge gained by young migrants. However, there are more risks and disadvantages: many young people work in constructions, and other sectors, which implies a health risk. Also, young people are tempted to stay abroad, especially those with high qualifications, as they have no motivation to return to Moldova. When young people are abroad for a longer period of time, they have to stay apart from families, from spouses and children. A great number of children in Moldova grow up without one or both parents, because of their departure abroad.

Bibliography

- Anchetă forței de muncă. Chișinău : Statistică, 2009.
- Anuarul Statistic al Republicii Moldova. Chișinău : Statistica, 2004 - 2008.
- Bîrcă A. și alții. *Situația tinerilor pe piața muncii din Republica Moldova*. Chișinău : ASEM, 2008
- Forța de muncă în Republica Moldova: Ocupare și șomaj. Chișinău : Statistica, 2008. 121 p.
- Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova. *Populația și procesele demografice în Republica Moldova*. Chișinău : Statistica, 2008, Biroul Național de Statistică.
- Piața forței de muncă în Republica Moldova. Chișinău : Statistica, 2008, Biroul Național de Statistică
- Situația social-economică a Republicii Moldova. Chișinău: Statistica, 2009, Biroul Național de Statistică
- Bologan M. *Analiza statistică a încadrării populației tinere în noile condiții economice ale Republicii Moldova*. Simpozionul Internațional al Tinerilor Cercetători (14-15 aprilie 2006), Vol. I, Ediția a IV-a. Chișinău: ASEM, 2006
- Bologan M. *Probleme privind analiza statistică a încadrării tinerilor în câmpul muncii în Republica Moldova*. În: *Progrese în teoria deciziilor economice în condiții de risc și incertitudine*, Vol. III. Iași: Performantica, 2007. 177-184 p.
- CBS-AXA. *Fenomenul migrației în Republica Moldova*

- Ghencea B., Gudumac I. *Migrația de muncă și remitențele în Republica Moldova*. Chișinău : AMF-Soros, 2005
- Gonța V. *Aspecte teritoriale ale impactului migrației asupra efectivului populației urbane a Republicii Moldova în perioada de tranziție*. Simpozionul Internațional al Tinerilor Cercetători, Vol. I. Chișinău, 2006
- Institutul Muncii al sindicatelor din Republica Moldova. Republica Moldova - problemele migrației. Chișinău : SA Crio, 2007.
- Migrația populației în Republica Moldova. [on-line]. Chișinău, 2006.
- Moșneaga V., Mohammadifard Gh., Corbu-Drumea L. *Populația Republicii Moldova în contextul migrațiilor internaționale*. Iași : Pan Europe, 2006.
- Organizația Internațională pentru Migrație. Impactul Socio-Economic al Crizei Economice asupra Migrației și Remitențelor în Republica Moldova, primii indicatori – primăvara 2009.
- Recensământul Populației Republicii Moldova. Chișinău : Statistica, 2006. Vol.I - II

Statisticianul în societatea românească

-puncte de vedere

Conf. univ. dr. Dănuț JEMNA
Prof. univ. dr. Carmen PINTILESCU
Lector univ. dr. Ciprian TURTUREAN
Universitatea „Al.I. Cuza” Iași

Abstract

Termenul *statistician* traversează în prezent, în România, o criză semantică și o izolare în opinia noastră care angajează specialiștii în analize și discuții despre puterea de semnificare a acestuia și despre perspectiva utilizării în literatura de specialitate, în documentele juridice și pe piața muncii. Această criză terminologică este strâns legată de **locul profesiei de statistician în dinamica societății românești actuale**, loc care trebuie analizat în contextul dezvoltării societății până în prezent și al perspectivelor pe care le oferă plasarea României pe piața muncii din Uniunea Europeană. În analiza locului statisticianului în societatea românească se apreciază că este important să fie luate în considerare următoarele aspecte: existența unei moșteniri care face distincție între statistica practică și statistica academică, ambiguitatea profesiei creată de reglementările legale în vigoare, distanța dintre oferta de personal calificat format în școlile economice cu specializarea statistică și receptarea pe piața muncii a unei asemenea calificări, perspectiva profesiei în context european.

Cuvinte cheie: statistician, învățământ statistic, profesie, ocupație

O moștenire: Statistica practică și Statistica academică

Este clasică analiza care distinge în procesul de dezvoltare a statisticii două tipuri de activități și două istorii diferite (*A. Desrosieres, 2000*). Ne referim la **activitatea practică** de culegere, stocare, prelucrare și analiză a datelor necesare administrării statului - *statistica administrativă* sau *oficială* - și **activitatea de cercetare științifică**, de dezvoltare a teoriei și metodologiei cercetării statistice - *statistica academică*. Cele două activități își au originea

în două școli de statistică: Școala Descriptivă Germană și Școala Aritmeticii Politice Engleze. Importanța acestei distincții este legată de evidențierea a două viziuni diferite cu privire la scopul statisticii (*D.V. Jemna, 2004*). Scopul principal al activității pentru **statistica administrativă** este unul descriptiv. Statistica vizează descrierea realităților care țin de administrarea statului modern. Pentru **statistica academică**, scopul este unul explicativ, are în vedere descoperirea legilor, a principiilor după care se manifestă realitatea cercetată, a interdependențelor existente și a relațiilor de cauzalitate dintre fenomene. Sinteza statisticii practice și a statisticii academice în ceea ce numim statistica modernă este relativ târzie pe plan mondial, fiind realizată abia la început de secol XX. Provocările pentru o astfel de sinteză au fost multiple, însă una care reține atenția în mod deosebit a fost nevoia de justificare a cercetărilor prin sondaj (*Congresul Institutului Internațional de Statistică, Roma, 1925*).

În actualitate, deși se păstrează distincția dintre statistica oficială și statistica academică, această delimitare nu mai este tributară celor două viziuni pe care le-am identificat în istoria dezvoltării statisticii. Caracterul oficial este acum legat doar de existența instituției de statistică, ca o instituție guvernamentală care are rolul de a pune la dispoziția executivului și a opiniei publice rezultate ale cercetării statistice din viața societății în ansamblul ei și la nivel teritorial. Pentru atingerea acestui obiectiv, în cadrul instituției oficiale, statistica depășește caracterul descriptiv și se manifestă în ipostaza de știință complexă care are la dispoziție tot arsenalul cognitiv al unei științe.

Istoria dezvoltării statisticii în România urmează tiparul european care distinge: statistica practică și cea academică, dar cu nuanțe specifice. Dialogul dintre statistica practică românească, dezvoltată în cadrul instituțional al statului și statistica academică, dezvoltată în cadrul școlii românești de statistică matematică și economică, a avut și are încă de suferit din cauze precum: data recentă a instituționalizării statisticii administrative, precum și a debutului învățământului statistic academic, perioadele politice dificile prin care a trecut România, neglijarea profesionalizării activității de cercetare statistică, neglijarea colaborării și a parteneriatelor dintre practicienii și formatorii academici ai statisticii etc.

În România, relația statistică oficială – statistică academică a lăsat pentru prezent o moștenire care necesită o evaluare atentă. Atât statul modern, cât și învățământul academic au origini comune în evenimentele politice și culturale din a doua jumătate a secolului al XIX-lea. Activitatea statistică practică existentă în Moldova și Muntenia a fost instituționalizată prin înființarea Oficiului Central de Statistică, iar cerințele istorice ale momentului au condus la un accent deosebit pe instituția de statistică. Învățământul statistic, statistica academică se dezvoltă și rezultatele apar în a doua jumătate

a secolului al XX-lea. Pionieri și deschizători de drum sunt reprezentanții școlii de calcul probabilistic și de statistică matematică de la București, între care se remarcă profesorii Octav Onicescu și Gheorghe Mihoc, viitori academicieni. Învățământul statistic de nivel mediu și superior se dezvoltă după anul 1948, cu specializare în cadrul actualei Academiei de Studii Economice București. Între anii 1952-1955 a funcționat Institutul de Științe Statistice și Facultatea de Statistică (ISEP). Ulterior, la Facultatea de Calcul economic și Cibernetică economică au existat trei secții, una fiind de Statistică economică. La Iași, specializarea în statistică se realizează în cadrul Facultății de Științe Economice, model existent și la Universitățile din Craiova și Cluj Napoca. Decalaj de timp și de dezvoltare între statistica oficială și cea academică a lăsat loc și unei sinteze târzii a statisticii ca știință în gândirea economică românească.

Considerăm că lipsa unui cadru al inițiativei private, a unei piețe libere a muncii, precum și sistemul economic centralizat au redus perspectivele dezvoltării cercetării statistice academice deschise de generația interbelică. De asemenea până în anul 1990, sistemul existent a înlesnit doar pe unele segmente relația dintre statistica practică și cea academică. Interacțiunile au existat în general în domeniul statisticii oficiale, al cărui obiectiv era unul predominant descriptiv, bazat în special pe metodele de observare exhaustivă, iar pe acest teritoriu impactul statisticii academice a fost redus. Schimbarea regimului politic a adus o provocare statisticii administrative, atât în realizarea unor modificări importante de paradigmă, cât și în apropierea de statistica academică. Eforturile din această direcție s-au concretizat în realizarea unor manifestări științifice comune, a unor proiecte de cercetare etc.

Situația statisticii românești părea să rămână în continuare tributară moștenirii anterioare. Statistica oficială s-a dezvoltat rapid, îndeosebi prin alinierea la standardele europene în materie de metodologie și de realizare practică a cercetărilor statistice de un nivel științific ridicat. Statistica academică și-a continuat proiectul de dezvoltare bazat pe tradiția anterioară. În toată această perioadă a lipsit un teren mai clar de întâlnire între cele două. Apreciem că un asemenea punct de întâlnire îl poate reprezenta profesionalizarea activității statistice și **definirea statutului de statistician** în societatea românească actuală.

Statutul statisticianului

Profesionalizarea activității statisticii, definirea unui statut al statisticianului în România reprezintă un efort care presupune conjugarea mai multor factori responsabili și realizarea unui set coerent de acțiuni.

În primul rând, este necesară o clarificare a profesiei prin definirea ocupației și a componentelor acesteia în practică și la nivel oficial, prin

Nomenclatorul ocupațiilor. Ultima variantă a Clasificatorului Ocupațiilor din România (COR) realizează alinierea la standardele internaționale elaborate de Comunitatea Europeană (ISCO-88-COM) și ONU (ISCO-88), asigurând transparența informației economico-sociale în domeniul resurselor și utilizării forței de muncă. În Clasificator, ocupația de statistician este încadrată la grupa majoră 2, specialiști cu ocupații intelectuale și științifice, și se prezintă sub numele *specialist statistician* cu următoarele componente: consilier statistician, expert statistician, inspector specialitate statistician, referent de specialitate statistician (*Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale*). Conform acestei reglementări, ne putem pune întrebarea: Cine sunt statisticienii? Posibilitățile de ocupare le oferă șansa de a fi liber profesioniști, specialiști în cercetare și reprezentanți ai administrației sau funcționari publici.

În Nomenclatorul ocupațiilor din România, ocupația de statistician ascunde o dublă ambiguitate din perspectiva profesionalizării statisticii. Prima este legată de moștenirea actuală a statisticii românești. Nomenclatorul surprinde posibilitățile de ocupare ale statisticianului în funcție de moștenirea ipostazelor statisticii din istoria ei de dezvoltare. Există mai multe categorii de statisticieni? Putem discuta despre statisticienii din administrație sau din practica oficială și despre statisticienii specialiști în firme sau din spațiul academic? Dacă da, prin ce diferă unii de alții? Această primă ambiguitate iese mai bine în evidență în legătură cu a doua, creată de relația ocupație – profesie: pentru fiecare ocupație este necesar să existe o pregătire specifică? Cum se asigură aceste competențe în procesul de formare?

Statutul de funcționar pare a fi cel mai bine definit prin tradiția statisticii oficiale, însă rămâne o opțiune limitată a profesiei sau a posibilităților de a exersa formarea statistică în practica economico-socială. În plus, chiar și la acest nivel, pentru a fi angajat ca funcționar în sistemul statisticii oficiale, nu există o reglementare sau o cerință expresă care să impună ca și criteriu de selecție deținerea unei diplome de studii superioare cu specializarea statistică. O asemenea situație nu încurajează profesionalizarea statisticii și nici dezvoltarea învățământului statistic.

În al doilea rând, se impune o delimitare clară a competențelor statisticianului și pe baza acestora să se asigure atât un cadru formativ, care să vizeze întreg spectrul posibilităților de angajare de pe piața forței de muncă, cât și o listă cu ocupațiile posibile formației de statistician. Pe listele cu oferte de locuri de muncă, opțiunea statistician (sau variante ale acesteia) apare rar, locul și importanța profesiei fiind subevaluate pe piața muncii. În plus, la anunțurile care specifică ocupații cu competențe de statistician se fac cel mai adesea precizări asupra formării din domeniul științelor exacte, dar foarte rar cu privire la absolvirea unei școli de profil.

La capitolul competențe, Clasificatorul ocupațiilor din România face câteva precizări printr-o succintă descriere: *statisticienii proiectează și organizează anchete și alte culegeri de date statistice, concep chestionarele și celelalte instrumente specifice; evaluează, prelucrează, analizează și interpretează informații statistice și se ocupă de publicarea lor (Ministerul Muncii, Familiei și Protecției Sociale)*. O asemenea delimitare a competențelor pentru un statistician este neclară și reduționistă, nu corespunde nevoii de specialiști de pe piața muncii și nici posibilităților de formare de specialiști din învățământul universitar.

În cadrul Asociației Facultăților de Economie din România (AFER) s-a realizat un prim set detaliat de competențe ale statisticianului, profesie formată în școlile superioare de economie cu specializarea Statistică și Previziune Economică, nivel de licență și de master. Deși este un pas înainte, acest set de competențe nu permite în totalitate o clarificare terminologică pentru Nomenclatorul ocupațiilor. AFER, după prezentarea detaliată a competențelor pe tipuri ale acestora, propune pentru statistician un set de ocupații pe care le limitează la patru zone ale practicii economico-sociale: administrație, firme de cercetarea pieței, bănci și asigurări, burse de valori și de mărfuri. Această listă rămâne în mare parte tributară Clasificatorului actual al ocupațiilor limitează posibilitățile de ocupare ale statisticianului, deși prin competențele prezentate aria posibilităților de realizare a profesiei este mult mai mare. De exemplu, ocupația de *analist date (Data mining)* este cerută de majoritatea firmelor mari, a firmelor transnaționale care lucrează cu fluxuri mari de date și informații, fie că este vorba de producție sau de distribuție. De asemenea, în contextul actual, pentru majoritatea firmelor mari și mijlocii, în organigramă ar trebui să apară o poziție care să corespundă competențelor unui statistician în materie de previziuni, proiecții, scenarii de dezvoltare etc.

În acest domeniu al clarificărilor privind statutul statisticianului se așteaptă un progres prin rezultatele proiectelor inițiate de Agenția Națională pentru Calificările din Învățământul Superior și Parteneriat cu Mediul Economic și Social – ACPART, agenție care își propune realizarea unui sistem modern de calificări în învățământul superior, în concordanță cu normele europene și sistemul de învățământ implementat prin Procesul Bologna.

Oferta și cererea de profesioniști în statistică

Considerăm că în România, între lipsa cerinței de pe piața muncii a specialiștilor în statistică și dezvoltarea cu un ritm scăzut a învățământului statistic este o interdependență reciprocă. Lipsa unei anumite presiuni a practicii asupra învățământului, pe de o parte, precum și lipsa unor voci academice conjugate care să stimuleze nevoia de statisticieni, pe de altă parte, reprezintă

caracteristici ale realității societății românești. Neglijarea profesionalizării activității statisticianului a avut consecințe negative atât asupra practicii economice, cât și asupra învățământului.

Așa cum arată American Statistical Association, statisticianul este o prezență foarte importantă pe fiecare sector al economiei (agricultură și silvicultură, industriile producătoare și inginerie, energie, comerț, turism, transport, finanțe, asigurări, sănătate, servicii etc.), ca un profesionist care produce și analizează date. O asemenea prezență a început să fie simțită și în România după 1990 prin dezvoltarea economiei și a întregii societăți. Nevoia de date și informații despre o societate în dinamică a condus la înființarea unui număr mare de institute de sondaje. Aceste firme au lansat o cerere de personal specializat în realizarea cercetărilor pe bază de sondaj, de la etapa de organizare, concepția chestionarului, până la cea de analiză și interpretare a rezultatelor cu ajutorul celor mai performante programe de statistică. De asemenea, pe lângă aceste firme, în special prin infuzia de capital străin în România, s-a făcut vizibilă o cerere de specialiști în analiza datelor la nivel de firmă pentru a fundamenta deciziile, pentru realizarea de proiecții ale activității firmei în funcție de anumiți parametri etc.

Chiar și în aceste condiții, cererea de specialiști pe piața muncii din România nu a impus o presiune asupra sistemului de învățământ specializat în domeniul statistic. La această situație a contribuit viziunea îngustă despre statistică moștenită din trecut, ca o metodă de culegere și prelucrare a datelor accesibilă ușor oricărui profesionist și pentru care nu este necesară realizarea de studii de specialitate. Oferta de specialiști în statistică a cunoscut o dezvoltare lentă și cu o inerție mare și din cauza sistemului educațional românesc. La nivel național, pe lângă Academia de Studii Economice din București, doar trei facultăți de economie din alte orașe formează statisticieni: la Iași, Cluj și Craiova. Dar lipsa unui sistem de informare despre nevoile de pe piața muncii, lipsa unui sistem de selecție la admiterea studenților, precum și a unei oferte de formare pe specializări din anul întâi de studii, face ca dinamica acestei specializări și a ofertei de specialiști în statistică să fie scăzută.

Perspectiva profesiei de statistician în context european

România a intrat în Uniunea Europeană după ce a parcurs un program de transformări cerut de proiectul de aderare și de cel de integrare europeană. S-au realizat transformări legislative, administrative și educaționale și există un număr mare de provocări care implică viața societății în ansamblul ei. Într-un astfel de context, dezbaterile asupra statisticii și a statutului profesiei de statistician în societatea românească actuală și viitoare se impun cu necesitate. Aceste dezbateri pot constitui matricea în care să se poată defini noile

coordonate ale statisticii moderne românești și ale profesiei de statistician.

Procesul de reformă deschis de anii '90 pentru statistica românească a condus spre o serie de progrese realizate pe linia acumulării de cunoștințe, de restructurare și integrare a statisticii oficiale, prin implementarea unei noi viziuni despre statistică și a unor noi metode de cunoaștere, de intensificare a dialogului dintre statistica oficială și cea academică, de elaborare a unor lucrări de specialitate fundamentale, de dezvoltare a câmpului de aplicabilitate a statisticii, de dezvoltare a unor inițiative private în realizarea cercetărilor statistice etc. În acest proces, cele două autorități fondatoare pentru statistică, știința (autoritatea academică) și administrația, au jucat și joacă un rol foarte important. În același timp, autoritatea științifică tinde să se impună prin coordonatele noii societăți bazate pe cunoaștere. Confruntarea dintre cele două autorități trebuie să ia forma unei relații funcționale care să permită definirea noilor coordonate ale statisticii românești.

În noua societate deschisă de perspectivele integrării europene, statistica are un rol important în România. Pentru ca acest țel să fie atins, clarificările despre identitatea statisticii în societatea românească, despre ceea ce este (și ce poate să facă) statistica, sunt esențiale. Ne referim atât la clarificări teoretice, științifice (care privesc posibilitățile de cunoaștere cu ajutorul statisticii și elementele de justificare a rezultatelor obținute), dar și la cele de ordin deontologic și moral (scopul cercetărilor statistice și modul de utilizare a rezultatelor), de ordin economic și practic (eficiența, promptitudinea).

Pentru viitorul profesiei de statistician este important să se realizeze un dialog mai consistent între spațiul academic, statistica oficială și organismele de pe piața forței de muncă. Când se discută despre dezvoltarea statisticianului de mâine, se au în vedere mai multe aspecte decât analiza unei serii de concepte ca: educație, formare sau dezvoltare profesională (G.R. Bryce, 2005). Este un proces care să pună în evidență caracteristicile și competențele profesiei, posibilitățile de aplicare practică, care să aducă în dialog formatorii din spațiul academic, asociațiile profesionale, angajatorii și personalitățile politice, care să conducă la o reformă a educației statistice, la o clarificare cu privire la ce și cum se realizează educația statistică etc. Nevoia de dezvoltare a statisticii și a învățământului superior statistic este o temă de dezbatere nu numai în România dar și la nivel european (H.J. Lenz, 2007).

În contextul actual, considerăm că statistica românească trebuie să răspundă și să facă față următoarelor provocări: dezvoltarea învățământului statistic universitar prin formarea unei noi generații de profesori și elaborarea unor lucrări fundamentale ale teoriei statisticii; eficientizarea activităților statisticii oficiale prin: formarea continuă a resurselor umane, implementarea și utilizarea unor metode care asigură o mai bună calitate a datelor, elaborarea rezultatelor

în timp util și cu costuri reduse etc.; dezvoltarea unor centre de cercetare, la care să participe statisticieni din practică și din universități; promovarea nevoii de specialiști cu pregătire statistică prin organizarea de manifestări cu posibili angajatori și cu formatorii de statisticieni, învățarea din experiența altor state în care statistica a jucat un rol important în dezvoltare (Joiner, B.L., 1985), evaluarea permanentă a competențelor statisticianului în acord cu nevoile reale de pe piața muncii și cu dezvoltarea cunoașterii în domeniu.

Bibliografie

- Bryce, G.R. (2005), Developing Tomorrow's Statisticians, *Journal of Statistics Education*, vol. 13, nr. 1
- Buletin de l'IIS (1985), vol. 9
- Albu, C., Gâlceavă, I. (2007), Semicentenarul unei promoții, *Revista Română de Statistică*, nr. 12,
- Desrosieres, A. (2000), *La politique des grands nombres*, La Decouverte, Paris
- Drosbeke, J.J., Tassi, Ph. (1990), *Histoire de la statistique*, Presses Universitaires de France, Paris
- Jemna D.V. (2006), Învățământul superior statistic românesc și Procesul Bologna, *Revista Română de Statistică*, nr. 3
- Jemna D.V. (2004), Dezvoltarea Statisticii moderne sub semnul eficienței, *Revista Română de Statistică*, nr. 1
- Joiner, B.L. (1985), The Key Role of Statisticians in the Transformation of North American Industry, *The American Statistician*, nr. 39
- Lenz, H.J. (2007), Câteva idei despre statistică, *Revista Română de Statistică*, nr. 12
- Răcilă, E. (2003), *Academia de Studii Economice București, România 1913-2003*, Editura Economică, 2003
- Ștefănescu, D.E., Pârțachi, I., Dumitrescu, I. (2004), Rolul statisticii într-o societate democratică, *Analele Academiei de Studii Economice din Moldova*, nr. 2.

STATISTICIAN IN ROMANIAN SOCIETY. POINTS OF VIEW

PhD Univ. Reader Dănuț JEMNA

PhD Univ. Professor Carmen PINTILESCU

PhD. Univ Lecturer Ciprian TURTUREAN

“Al. I. Cuza” University, Iași

Abstract

Nowadays, in Romania, the term *statistician* undergoes a semantic crisis and isolation that make the specialists analyse and debate its significance power and its perspective to be used in the specialty literature, in law documents or on the labour market. This terminological crisis is tightly related to the place of the statistician's profession within the dynamics of the present Romanian society, place that needs to be examined in the context of the society development from the past to the present and taking into account the perspectives offered by Romania's place on the European Union labour market. When analyzing the place of the statistician in the Romanian society, it is important to take into consideration the following aspects: the existence of a legacy that distinguishes between the practical and the academic statistics, the ambiguity of this profession created by the legal enforced regulations, the gap between the supply of qualified personnel who got an education in the economic schools having the statistics specialization and the reception on the labour market of such a qualification, the profession's perspective in European context.

Key words: statistician, statistical education, profession, occupation

A legacy: Practical Statistics and Academic Statistics

The analysis that distinguishes during the development process of statistics two types of activities and two different histories is classical (*A. Desrosieres, 2000*). It refers to the practical activity of collecting, stocking and processing the data necessary for state administration – administrative or official statistics – and the scientific research activity, of developing the theory and the statistical research methodology. Both activities find their origins in two statistical schools: The German Descriptive School and The English Political Arithmetic School. The importance of such a distinction is tied up to the highlight of two different visions regarding the goal of statistics (*D. V. Jemna, 2004*). For the administrative statistics, the main goal of the statistical activity is a descriptive one. The statistics focuses on the description of realities that are related to the administration of the modern state. As for the academic statistics,

the goal of statistics is an explanatory one, it aims at discovering the laws, the principles that govern the reality under research, existent interrelations and the causality relationships among phenomena. The synthesis of the practical statistics and of the academic one in what we call modern statistics occurred rather lately at international level, only at the beginning of the XXth century. The challenges for such a synthesis have been numerous, but one of them that draws special attention was the need for justification of the survey researches (*The Congress of the International Institute for Statistics, Rome, 1925*).

Presently, even though the distinction between official and academic statistics is being preserved, this delimitation is no longer tributary to the two visions identified in the history of the statistics' development. The official nature is now rendered only by the existence of the statistical institution, as a governmental institution that has the role to offer to the executive and to the public opinion the results of the statistical research taken from the life of the society as a whole. In order to reach this objective, within the official institution, statistics surpasses its descriptive nature and comes into light as a complex science that has at its disposal all the cognitive arsenal of a science.

The history of statistical development in Romania follows the European pattern that distinguishes between the practical and the academic statistics, still with some specific nuances. The dialogue between the Romanian practical statistics, developed within the institutional framework of the state, and the academic statistics, developed within the Romanian school of Mathematical Statistics and Economics, has suffered and is still suffering from causes such as: the recent date of the institutionalisation of administrative statistics, as well as the start-up of the academic statistical education, the tough political periods Romania has gone through, especially the communism, the disregard of the professionalisation of the statistical research activity, the negligence of collaboration and of partnerships between practitioners and academic trainers in statistics etc.

In Romania, the relationship official statistics – academic statistics has left for the present a legacy that needs careful evaluation. Both the modern state and the academic education have common origins in the political and cultural events that occurred in the second half of the XIXth century. The practical statistical activity existent in Moldavia and Walachia is institutionalized by the foundation of the Central Statistical office⁰, and the historical requirements of that period led to a special focus on the statistical institution. On the other hand, the statistical education, the academic statistics developed much later and the results appeared in the second half of the XXth century. Pioneers and road initiators in this direction are the representatives of the probabilistic calculus school and of the mathematical statistics in Bucharest, out of which

we mention the professors Octav Onicescu and Gheorghe Mihoc, future academicians, the founder of this school. The higher and medium statistical education is developed since 1948, later by specialization within actual the Academy of Economic Studies in Bucharest (*E. Răcilă, 2003*), between 1952-1955 functioning as the Institute for Statistical Sciences and Faculty of Statistics (ISPE) and functioning as the Faculty of Economic Calculation and Economic Cybernetics with three sections, one of them being Economic Statistics. At Iasi, statistical specialization is carried out within Faculty of Economic Sciences, model existent also at the universities of Craiova and Cluj Napoca. This time delay and development gap between the official and academic statistics have also left room for a late synthesis of statistics as a science in the Romanian economic thinking.

We consider that, the lack of framework of the private initiative, of a free labour market, as well as the centralized economic system lowered the perspectives for the development of academic statistical research opened by the inter-war generation. The system has also facilitated only partially the relationship between practical and academic statistics. The interactions generally existed on the ground of official statistics, whose goal was predominantly descriptive, based especially on the exhaustive observance methods and on this ground, the impact of the academic statistics was reduced. The change of the political regime after 1989 brought a challenge for the administrative statistics, in the accomplishment of some important paradigmatic changes as well as in the contiguity with academic statistics. The efforts in this direction were embodied in the accomplishment of some common scientific events, of several research projects etc.

The condition of the Romanian statistics seemed to remain tributary to the previous legacy. The official statistics has rapidly evolved, especially due to the alignment to the European standards of the methodology and the practical accomplishments of the high scientific level of the statistical researches. The academic statistics carried on its development project based on the old tradition. Nevertheless, during this whole period, the lack of a common ground between the two was clearly felt. We believe that such a mutual element should be represented by the professionalisation of the statistical activity and the defining of the statistician's place in the present Romanian society.

The statistician's status

The professionalisation of the statistical activity, the definition of a status for the Romanian statistician represents an effort that needs the combination of several responsible factors and the accomplishment of a coherent set of actions.

First of all, a clarification of the profession needs to be done, by defining the occupation and its components in practice and at an official level, through the job classification. The latest variant of the Job Classification in Romania (in Romanian abbreviated COR) makes the alignment to the international standards elaborated by the European Community (ISCO-88-COM) and United Nations (ISCO-88), ensuring the social and economic information transparency in the field of resources and workforce employment. Within this classification, the occupation of statistician is enclosed in the major group 2, that means specialists with intellectual and scientific occupations being known under the name specialist statistician with the following components: statistician counsellor, statistician expert, statistical inspector, specialty referee statistician (*The Ministry of Labour, Family and Social Security*, www.mmuncii.ro). According to this regulation, we may ask the question: Who are the statisticians? The possibilities of occupancy offer them the opportunity to be free lancers, research specialists and representatives of administration or county clerks.

In the job classification in Romania, the statistician's occupation hides a double ambiguity from the perspective of the professionalisation of statistics. The first one is related to the present heritage of the Romanian statistics. The classification comprises the possibilities of occupation of the statistician according to the statistical trends that existed during its development history. Are there several categories of statisticians? Can we talk about statisticians in administration or in the official practice as well as about specialist statisticians in companies or in the academic environment? If the answer is positive, how do the two categories differ one from the other? This first ambiguity is better highlighted in relation to the second one, determined by the relationship occupation - profession: does each occupation need specific training? How are these competences ensured in the training process?

The clerk's status seems to be the best defined by the tradition of the official statistics, but it remains a limited option of the profession or of the possibilities to practice the statistical training in the social and economic practice. Moreover, even at this level, in order to be employed as a clerk in the official statistics' environment, there isn't a regulation or a requirement that imposes as a selection criterion the possession of a higher education diploma with the specialization statistics. Such a circumstance does not encourage the professionalisation of statistics, or the development of the statistical education.

Secondly, a clear-cut distinction must be made concerning the statistician's competences that would ensure a formative framework that will take into account all the employment perspectives on the labour market as

well as a list with the possible occupations of the statistician's profession. On the lists containing labour offerings, the option *statistician* (or its variances) is hardly found, the place and importance of this profession being under evaluated on the labour market. Moreover, the announcements that refer to occupations implying statistical skills include more often specifications regarding the formation in the exact sciences and very seldom details about graduation of a specific school.

As for competences, the job classification in Romania makes some distinctions through a brief description: the statistician design and organize inquiries and other data collections, they conceive questionnaires and other specific instruments; they assess, process, analyze and interpret statistical information and deal with their publication (*The Ministry of Labour, Family and Social Security, www.mmuncii.ro*). Such a delimitation of the competences for a statistician is narrow and unclear; it doesn't comply with the need for specialists on the labour market or with the possibilities of training specialists in the higher education system.

Within the Association of the Faculties of Economics in Romania (AFER), a first set of detailed competences of the statistician has been undertaken, profession taught in the economic higher education schools with the specialization Statistics and Economic Forecasting, bachelor's and master's degrees (http://www.afer.ase.ro/competente/Competente_CSIE.pdf). Even if it is a step forward, this set of competences does not entirely allow a terminological clarification for the job classification. AFER, after minutely presenting the types of competences, proposes a set of occupations for the statistician that is confined to four areas of the social and economic practice: administration, market research companies, banks and insurances, stock exchanges and commodity exchanges. This list mostly remains tributary to the present job classification and restricts the occupancy possibilities of the statistician, even if, through the competences presented, the perspectives' range for the accomplishment of the profession is much more wider. For instance, the occupation *data mining analyst* is required by most of the big firms, the transnational firms that deal with big flows of data and information, be it production or distribution. In the present context, in most big and medium companies' organigrams, there should also appear a position that would comply with a statistician's competences regarding forecasts, projections, development scenarios etc.

In this area of clarifications concerning the statistician's place progress is expected, through the outcomes of the projects initiated by the National Agency for Higher Education Qualifications and Partnership with the Economic and Social Environment – ACPART (www.acpart.ro), agency that

aims at accomplishing a modern system of higher education qualifications, in accordance with the European standards and the education system implemented by the Bologna Process.

The supply and demand for professionals in statistics

We believe that in Romania, between the lack of demand for specialists in statistics on the labour market and the development at a slow pace of the statistical education there is a mutual interdependence. The lack of a certain pressure of practice upon education, on the one hand, as well as the lack of unified academic voices that could stimulate the need for statisticians, on the other hand, represent characteristics of the Romanian society after 1990. The negligence of the professionalisation of the statistician's activity has had negative consequences both on economic practice and on education.

As The American Statistical Association indicates, the statistician is a very important presence on each economic segment (agriculture and silviculture, production industries and engineering, energy, commerce, tourism, transportation, finance, insurance, health, services, etc.), as a professionalist (<http://www.amstat.org/careers/index.cfm>) who produces and analyzes data. Such a presence has begun to be felt even in Romania after 1990 through the economic development and that of the whole society. The need for data and information about a dynamic society has led to the foundation of a great number of survey institutions. These firms have launched a demand for personnel specialized in survey researches, from the organisation level, the survey conception, to the analysis and interpretation of results by means of the most updated statistical software. Apart from these firms, especially through the infusion of foreign capital in Romania, a demand of specialists in data analysis in companies has become visible, specialists who could underlie decisions, make projections about the firm's activity according to some parameters etc.

Even under these circumstances, the demand for specialists on the Romanian labour market has not exerted pressure on the education system specialized on the statistical field. This situation has also been enhanced by the narrow vision about statistics that existed in the past, as a method of data collection and processing that is easily accessible to any professionalist and that does not require special studies. The supply of specialists in statistics has known a slow, inert development also due to the Romanian education system. At national level, apart from the Academy of Economic Studies in Bucharest, there are only three economic faculties that train statisticians: in Iasi, Cluj and Craiova. But, the lack of an information system about the labour market needs, the lack of a selection system for students who pass an exam to be admitted at the faculty, as well as the lack of a training offer for each

specialization in the first year of studies, all these factors narrow the dynamics of this specialization and limit the supply of specialists in statistics.

**The perspective of the statistician profession
in the European context**

Romania entered the European Union after undergoing a program of changes required by the adherence project and then, by that of European integration. It has accomplished legislative, administrative and educational goals and is still facing a great many challenges that involve the society's life as a whole. In such a context, the debates over the statistics and the status of the statistician's profession in the present and future Romanian society are imperative. These debates can constitute the matrix that could define the new coordinates of the modern Romanian statistics and of the statistician's profession.

The reform process started by the 90s for the Romanian statistics has led to much progress such as: knowledge acquisition, restructuration and integration of the official statistics, implementation of a new vision about statistics and of new knowledge methods, intensification of the dialogue between official statistics and academic statistics, elaboration of some fundamental speciality papers, development of the applicability field of statistics, development of some private initiatives in the accomplishment of statistical researches etc. During this process, the two founding authorities for statistics, science (the academic authority) and administration, have also played an important role. At the same time, the scientific authority tends to assert itself through the new coordinates of the knowledge society. The confrontation between the two authorities must take the form of a functional relation that should allow the definition of the new coordinates of the Romanian statistics.

In the new society opened by the perspectives of the European integration, The statistics plays important role in Romania. In order to reach this goal, the distinctions about the identity of statistics in the Romanian society, about what statistics is (and what it can do), are essential. It refers both to theoretical, scientific distinctions (that involve the knowledge possibilities by means of statistics and the tenability elements of the obtained results), and to the deontological and moral clarifications (the aim of statistical researches and the way to use the results), as well as to the economic and practical explanations for the future (efficiency, promptness).

A more consistent dialogue among the academic environment, the official statistics and the bodies from the labour market should be achieved statistician's profession. When the development of the statistician of tomorrow is brought into discussion, there are several aspects that are taken into account not only the analysis of a series of concepts such as: education, formation

or professional development (G.R. Bryce, 2005). It is about a process that should highlight the characteristics and competences of the profession, the possibilities of practical application, that could bring to dialogue the trainers from the academic environment, the professional associations, the employers and the political personalities. This process should lead to a reform in the statistical education, to a clarification regarding what is and how the statistical education is carried out etc. The need for development of statistics and of the higher education statistics is a debate theme not only in Romania but also at an European level (H.J. Lenz, 2007).

In the present context, we consider that the Romanian statistics must answer and face the following challenges: the development of the higher education statistics by the training of a new generation of professors and the elaboration of some fundamental works of the statistical theory; the official statistics' activity should be made efficient through: the life-long education of human resources, the implementation and use of methods that ensure a better data quality, the elaboration of results in due time and with low costs etc.; the development of research centers, where statisticians from practice and universities should participate ; the promotion of the need for specialists with statistical training through the organization of events with prospective employers and trainer statisticians, learning from the experience of other states where statistics has played an important role in development (Joiner, B.L., 1985), the permanent evaluation of the statistician's competences according to the real expectations on the labour market and to the development of knowledge in this field.

Bibliography

- Bryce, G.R. (2005), Developing Tomorrow's Statisticians, *Journal of Statistics Education*, vol. 13, nr. 1
- Buletin de l'IIS (1985), vol. 9
- Albu, C., Gâlceavă, I. (2007), Semicentenarul unei promoții, *Revista Română de Statistică*, nr. 12,
- Desrosieres, A. (2000), *La politique des grands nombres*, La Decouverte, Paris
- Droysbeke, J.J., Tassi, Ph. (1990), *Histoire de la statistique*, Presses Universitaires de France, Paris
- Jemna D.V. (2006), Învățământul superior statistic românesc și procesul Bologna, *Revista Română de Statistică*, nr. 3
- Jemna D.V. (2004), Dezvoltarea Statisticii moderne sub semnul eficienței, *Revista Română de Statistică*, nr. 1
- Joiner, B.L. (1985), The Key Role of Statisticians in the Transformation of North American Industry, *The American Statistician*, nr. 39

- Lenz, H.J. (2007), Câteva idei despre statistică, *Revista Română de Statistică*, nr. 12

Theory and Practice

- Răcilă, E. (2003), *Academia de Studii Economice București, România 1913-2003*, Editura Economică, 2003
- Ștefănescu, D.E., Pârțachi, I., Dumitrescu, I. (2004), Rolul statisticii într-o societate democratică, *Analele Academiei de Studii Economice din Moldova*, nr. 2.

Job Market Preparation and Job Performance, Graduate Perception vs. Market Realities in The Case Of Institute Of Business Administration Sukkur

Assistant Professor Faiz. M. SHAIKH

SZABAC-Dokri

Larkana-Sindh-Pakistan

Associate Professor Dr. Madad Ali SHAH

Sukkur-IBA-Sindh-Pakistan

Assistant Professor Nazeer Ahmed GOPANG

Department of Business, University of Sindh Jamshoro-Sindh-Pakistan

Prezentăm, în continuare, un articol în limba engleză. Articolul cuprinde informații și date statistice obținute printr-o anchetă efectuată la diferite organizații și firme din Pakistan. Au fost identificate o serie de caracteristici asociate cu oferte de salarii mai mari decât salariul minim - în domeniul conexe cu managementul, afacerile și economia.

Cercetarea statistică s-a realizat de cadrele didactice și studenții de la IBA Sukkur Sindh din Pakistan.

Abstract

A survey of different organizations, firms identifies characteristics associated with above average starting salary offers in allied fields of, management sciences, business and economics. A complementary survey made by the students at IBA Sukkur-Sindh from -1995-2007-08 batches, data were collected from 100 students and 50 organizations and firms respondents by using simple random technique. Results showed that firms value work experience and leadership experience more than students do, where as student's value raising grade point average and interview preparation more than do firms. Students seeking a firm's maximum starting salary offers will need to enhance academic performance with substantial work experience and leadership experience. It was revealed that leadership qualities and job performance and GPA were not correlated. It was revealed that the faculty and

teaching methodology and technology all they are positively associated with the student's performance.

Key Words: Management Sciences Business, IBA,, Recruiting salary.

Introduction

The starting salary a new graduate receives is set in market place of buyers and sellers. The university setting put the professors in daily contact with graduate's students who will constitute the eventual sellers. However, the buyer's perspective is not accessible to professors or students. Speaking as an employer, Engro foods processing executive Dr. Riaz Ahmed states that students do not fully understand the world into which they are heading and the skills that they need. He further mention that salary premium an employer might be willing to offer a new graduate already equipped with the right skills, and sound in their fields. We have hired few graduates from IBA-Sukkur they are well equipped with market knowledge and they proved their worth in the organization. I have interviewed more than thee banks executive regarding the job performances of our graduates, HBL, MCB and NBP. When spoke with Agha Shazado Khan he is Vice president at NBP Sukkur he was very happy regarding the performance of the graduates of IBA-Sukkur. The value of the desired skills set at graduation is not easily assessed by considering the historic relationship between skills indicator, such as grade point average (GPA) and salary. Model based on current salaries are ex post in nature and therefore reflects not only the value of the skill set at a graduation, but also of previous job performance. Of course students would like to know the value their skills upon graduation. (at el Deaton, A, and J. Mueller) The literature examining college education in relation to monetary compensation reveals a myriad of complex relationships. With the exception of some recent important work by Barkley and Barkley, stock and Sylvie's, little is known about the relationship between starting salary and skill sets or indicators. Given that many students are getting high paying jobs, it is important that professors be able to provide the most accurate information available regarding the value of alternative career preparation steps. (at el Barkley)

The purpose of this research to address the student's allocation of time problem when the graduation objective is to obtain an above average starting salary. In the process of answering this overall question, we also concerning students priorities in time allocation versus how firms feel students should allocate their time. We also consider how these allocation decisions differ by certain student's characteristics such as gender and GPA, and by certain firm characteristics, such as type of firm (e.g. food manufacturer) and sales. In the following section we review the literature. Many different student

characteristics are positively associated with current and starting salary level. Knowledge gaps exist not so much regarding what should be done (what is good) as they do regarding how intensively a student should engage in an activity.

Current Salary Models

Wise addressed the employer perspective by analyzing the record of 100 individuals who are working in the technical, non-technical, government as well as private organization. Examine the monthly salary of the graduate of Management sciences with Engineering, Library science, and, Information technology, and years of experience, socioeconomic background, employee desire for security, leadership ability and supervisory experience. *Shaikh* was able to account for 49% of the variation in monthly earnings solely based on years employed with the firm. *Shaikh* found the engineering majors earned higher salaries compared to agriculture graduates but lower compared to business graduate. (Primary research)

We have studied 100 graduates from Institute of Business and Administration Sukkur, from graduate batches of, 1995 to, 2007-08. With average annual income is Rs.2,00,000 compared to Engineering graduate and Arts Graduate their annual salary income is Rs.80,000 to 70,000 respectively. Technical majors were found to be negatively associated with starting salary. Most job search methods indeterminately associated with starting salary. However, job search through personal relationship was found to be positively associated with starting salaries, whereas job search through one's work experience was positively associated with starting salary. Other variables positively associated with starting salary included the holding of an advanced degree, the existence of more than one job offer in the business market.

Survey design and data

The student must know the benefits from each activity to allocate time optimally across activities. The data were collected from 100 graduates and 50 organizations where those graduates are working there by using simple random technique. This type of information potentially can be obtained in one or two ways: (1) use observational data on salaries and activities to estimate the benefits associated with each activity; (2) survey employers and ask how they would rank alternative activities in terms of importance. Not surprisingly, each approach has its advantages and disadvantages.

The literature to date has focused on the first approach of using observational data to estimate the benefits from each activity. Starting salary is regressed on several determinants such as GPA percentage, and then inferences

Cooperare și colaborare

are drawn regarding the marginal impact of the variable on the starting salary. The advantage of this approach is that the data reflects actual market conditions and salary offers. More formally, the relationship between employer and students can be considered in the context of Rosen's classic hedonic price determination analysis. In that context, the student is the supplier of the good (labor) which has multidimensional characteristics (skills) and the employer is the buyer. The starting salary is the price of labor and as such, it is the function not only of the characteristics of the individual but also the characteristics of the firm. The alternative way of ascertaining how employers value different characteristic of the students is to conduct a survey and ask them directly. The main disadvantage of this approach is that answers to surveys may not be the same as actual employer behavior. However, the advantage is that the employer and student's valuations are not confounded in the measurement. The survey approach should therefore not to be considered a substitute for observational data based studies, but rather should be considered complementary approach that may shed a different light on the same issue. This study surveys employers and students concerning how they think a student should allocate time across various activities to increase starting salary.

Employer Dataset

Survey dataset were collected via two separate sampling efforts, one pertaining to employers and the other pertaining to IBA-students. The employer data came from Organizations, firms, food market chains and was intended to correspond to the job market served by Gradates of Institute of business and administration Sukkur. Employers selected to participate in the study were those with a national reputation in their industry segment. Once cooperating individual was identified, a one-page questionnaire was fixed to that individual. Occasionally, firms returned a completed survey on the same day. Those firms not responding were called again or sent additional faxes. The producer was to continue contacting each employer until receiving either a completed questionnaire or a refusal. In all cases, those responding had an intimate knowledge of their firms hiring practices. In smaller firms the questionnaire was usually completed by one of the company owners. In large firms the questionnaire was often completed by some one in personnel department who specialized in hiring decisions. In all cases, an effort was made to find a person with appropriate authority with in each firm. The firm's survey was administered during a period extending from the fall 1999 to spring 2007-08. In total 50 different firms were contacted of which 45 firms participated for a response rate of over 90%. As in all survey work, non-response bias warrants cautious inference.

Description of Surveyed Firms

Cooperare și colaborare**Table 1**

Name of Organization	No. Of IBIAN Employed in Various Organizations	Average Salaries per person.	Total Number of Employees
Position in Food Marketing Chain	10	25000	23,000
NADRA	19	14000 per month 168,000 Annual	15000
Engro Foods	15	24,000 p.m 288,000 p.a	1000
FFC	02	35,000p.m 4,20000p.a.	30000
HBL-Zurich	01	50,000p.m 6,00000p.a	30000
Askari Bank	8	20,000p.m 2,40,000p.a	500000
HBL	03	25,000p.m 3,00000	1240000
UBL	03	28,000p.m 3,36000p.a	120000
Bank Al -Falah	5	25,000 p.m 3,00000	239000
Pharma Industries			2456000
Gates Pharma	02	40,000p.m 4,80,000 p.a	40000
Adventis Pharma	01	30,000p.m 360,000p.a	3557882
Hilton Pharma	02	30,000p.m 360,000 p.a	400000
Novartis	03	23000	50000
Telecommunication	05	2,0,000 p.m 240,000 p.a	580000
IBA-Faculty	05	30,000 p.m 360,000 p.a	200

Description of Surveyed Students

Table2

Students Characteristics	Mean Standard Deviation
Class 1995 Batch	0.05 (0.21)
Class.96	0.22 (0.41)
Class.97	0.40 (0.49)
Class.98	0.24 (0.43)
Class.99	0.06 (0.23)
Class.2000	0.07 (0.34)
Class.201	0.072 (0.28)
Class.202	0.076 (0.079)
Class.2003	0.081
Class.2004-05	0.080 (0.034)
Class-2005	0.770 (0.0.334)
Class-2006	0.885 (0.418)
Class-2007-08	0.6765 (0.6765)

Students Dataset

How closely do these firm's hiring practices compare to students perceptions? Seeking answer to this question, during the fall of 1999 a student survey was conducted in the classes taught by the management sciences department IBA-Sukkur. As with the firms, students were asked the same question regarding time allocation across the five alternative salary enhancement activities. Students were also asked to supply background information regarding their graduation class year, current GPA and their graduate school plans. Both the mean and standard deviations are presented for each student characteristics. Forty percent of the students were in the class

of 1996. An additional 24% were in class 2000 and 22% were in class of 2005 and 27% of class 2006 and 30% from class 2007-08. Seventy eight percent of the students surveyed were male. The average GPA was 2.86 on a 4.0 scale.

Students Model and Results

The statistical model for the student data takes the same general form as the firm model, but the interaction design matrix is defined differently. The student model is of the same form.

$$Y = \mu + X_1 \beta_1 + X_2(X_1) \beta_2 + \varepsilon$$

Where now Y is the $mn \times 1$ vector of allocation time stated by students μ is the overall allocation time mean for students, X_1 is a $mn \times x$ vector of main or treatment effects (i.e the five time allocation categories) X_2 X_1 is a $mn \times mk$ matrix of interaction of cross effect between the student characteristics (i.e classes of 1995-2004 batches) male GPA planning graduates of IBA-Sukkur, and the treatment effect β_1 and β_2 are conformable parameter vectors, and ε is disturbance term. The index m denotes the number of categories, which again is five and the index n now denotes the number of students, which is 100.

Cooperare și colaborare

General Linear Model Time Allocation Selected By Students to Receive A Maximum Starting Salary

Table 3

	Technical Course Work(TCW)	Raising GPA (RGPA)	Work or Internship Experience (WIE)	Leadership Experience on Campus (LEC)	Interview Preparation)	F-test
Mean % Time	0.1711* (0.0001)	0.1397* (0.0002)	0.3222* (0.0001)	0.2212* (0.0001)	0.1455* (0.0001)	30.75 (0.0001)
Deviation	From Mean % Time					
Class of 95	-0.03369 (0.3307)	0.0208 (0.5485)	0.0243 (0.4826)	-0.0033 (0.9233)	-0.0059 (0.8655)	0.37 (0.87)
96	-0.03470 (0.2539)	0.0410 (0.1787)	0.00270 (0.9297)	0.0082 (0.7885)	0.0009 (0.9770)	0.64 (0.67)
97	-0.0473 (0.1132)	0.0562 (0.0602)	-0.0097 (0.7451)	0.0035 (0.9057)	0.0027 (0.9287)	1.23 (0.29)
98	-0.022 (0.2333)	0.0552 (0.12343)	0.00453 (0.000543)	(0.06675) -0.06756	(0.08978) 0.06553	0.66 (0.65)
99	-0.34555 (0.4543)	0.223132 (0.29799)	-0.56565 (0.68757)	-0.65345 (0.25634)	-0.5645 (0.22333)	0.70 (0.68)
2000	-0.22345 (0.2334)	-0.5757 (0.4363)	-0.06675 (0.2345)	-0.45452 (0.45434)	-0.0655 (0.45643)	0.75 (0.72)
2001	-0.300 (0.3794)	-0.0543 (0.1269)	-0.67867 (0.9315)	-0.05645 (0.7055)	-0.334 (0.08158)	0.80 (0.76)
2002	-0.088 (0.8413)	-0.0360 (0.56465)	-0.0007 (0.78676)	-0.00087 (0.78786)	-0.0898 (0.564654)	0.85 (0.81)
2003	-0.0678 (0.7857)	-0.06876 (0.57657)	-0.02786 (0.6868)	-0.678687 (0.65589)	-0.07979 (0.7896)	0.90 (0.85)
2004	-0.0088 (0.8414)	-0.0360 (0.4115)	-0.0085 (0.56545)	-0.07876 (0.267856)	-0.022 (0.2333)	0.93 (0.89)
2005	-0.0777 (0.7686)	-0.0360 (0.4115)	-0.0085 (0.56545)	-0.07876 (0.267856)	-0.022 (0.2333)	0.93 (0.89)
2006	-0.0777 (0.7686)	-0.0360 (0.4115)	-0.0085 (0.56545)	-0.07876 (0.267856)	-0.022 (0.2333)	0.93 (0.89)
2007-08	-0.0777 (0.7686)	-0.0360 (0.4115)	-0.0085 (0.56545)	-0.07876 (0.267856)	-0.022 (0.2333)	0.93 (0.89)

Results

Comparison to the results of table.2. for firms with those in Table.3 for students indicates certain differences between the firms and students responses. To statically test these differences, a general linear model can once again be implemented by redefining the matrix. The model is again of the form

$$Y = \mu + X1\beta1 + X2 (X1)\beta2 + \epsilon$$

Where Y = mnx 1 vector of allocation time mean for student and

firms, X_1 , is an $m \times n$ vector of amin or treatment. Again β_1, β_2 are parameters vectors ϵ is the disturbance term, m = number of categories. The five types of firms, sales in 1000 number of employees and the treatment effects, β_1, β_2 are comfortable parameter vectors and ϵ is the disturbance term. The index m denotes the number of categories, which in this case is five, and the index n denotes the number of firms, which is 56. The first hypothesis is (H1) the allocations of time across activities do not differ for firms. Testing this hypothesis is equivalent to testing the restriction $\beta_1 = 0$. The second hypothesis is (H2), the allocations of time cross activities do not differ by firm characteristics. Testing this hypothesis is equivalent is testing the restriction $\beta_2 = 0$.

Table 3 presents the results for the firm or employee model. The row labeled Mean % Time presents the employers mean responses to the question regarding how junior level students should allocate their time among the five alternative activities to obtain the maximum starting salary offer. These means sum to equal 100% of the time in equation. The F-test indicates that the First hypothesis is rejected at 0.001 level. Therefore the allocation time across activities do differ for firms and are not uniformly distributed. However only work and internship experiences (WIE) and leadership experiences on campus (LEC) are significantly different from zero at 90% level. This is evident by associated in values of 0.001 and 0.0012 respectively. In addition to mean of the three categories Technical course work raising GPA and interview preparation do not differ from each other statistically. Among the activities in question, employers recommended that junior students seeking a maximum possible starting salary should spend 38.78% of salary enhancement time in WIE and 23.5% of the salary enhancement time in LEC.

The results of the second Hypothesis test are shown in subsequent rows of Table 3 under the heading "Deviation from Mean % Time" By looking at the p values associated with F-test statistics and the individual categories, there are no significant differences across different types of firms, with sales, or with number of employees, except for one. The only deviation significantly different zero at 90% level or above pertains to distributor's view of the lesser importance of WIE. In comparison to an overall employer mean of 45.77% this deviation is -17.9%. However, like other employers, food distributor still holds the view that WIE is the most important salary enhancement time allocation among the alternates.

Table 3 present the levels for the student model. The row labeled "Mean" percentage Time now presents the student's mean responses to the question of how a junior –level student should allocate time the five alternate's activities to maximize the alary offer. Again these means sum to 100%. The

Cooperare și colaborare

F-test indicates that the second hypothesis is rejected at 0.001 levels. Therefore the students the allocation of the time across activities does differ and are not uniformly distributed. In this case all individual time at allocation activities are significantly different from zero at a 99% level. This is the evident by the associated p values of 0.0001 or 0.0002 for each of the activities. Among the activities in question, student believe that those seeking a maximum possible starting salary should spend 18% of the salary enhancement time in technical course work (TCW), 14% of the salary enhancement time in WIE. The salary enhancement time in interview preparation (IP). Furthermore, in terms of grouping statistics (not shown) the only activities that are not significantly different from on an other are RGPA and interview preparation (IP). On the other hand and perhaps not surprisingly, this column also shows that the RGPA activity declines in importance by 1.53% of the total salary enhancement time for each additional GPA point that a student possesses.

Regarding the percentage of the time devoted to WIE, the importance of this activity increases by 3.45% of the total salary enhancement to activity time for each additional GPA point a student possesses. Those planning graduate school immediately viewed WIE as worthy of 4.76% more of the total salary enhancement time than average. Those planning to attend graduate school after later viewed time devoted to WIE as worthy of 3.66% less of the total salary enhancement time than average. Regarding time devoted to WIE, students attending the Sukkur-IBA viewed this activity as 4.55% more important than average. In contrast the regarding time devoted to LEC, students attending Sukkur-IBA viewed this activity as 5% less important than the average. These last two results showed that Sukkur-IBA students placed less emphasis on WIE, and more emphasis on LEC time. When compare with IBA-Karachi and CBM, employer recommendations for WIE are match closely by IBA-Sukkur-students.

Study Implications

The focus of this study is on the very specific issue. Namely, how should a junior level student spend his remaining time until graduation to obtain the maximum possible starting salary from the food and manufacture firms. Consequently this study does not address all the major determinants of starting salary. On the basis of this research regarding junior-level students majoring business we can say the following while perspective of Agro-food and manufacture sector employers. These findings can be understood within the context of the debate on human capital versus screening. The human capital school of thoughts holds that higher education enhances earnings because it signals employer that the valuable skills have been learned. In contrast the screening school of thought holds that due solely to college education and

completion of higher education, the employer receive a signal that the perspective graduate is above average, again enhance earnings (Wolpin). Consequently one can infer that the emphasis that the employer place on WIE and LEC is that these activities may signal the presence of skills that command a premium in the business world. From the professors perspective the value of internship may improve the students motivation for the future course work and provide a set of experiences in which the place of subsequent course work into richer context. In this sense, having held an internship after BBA–final or MBA-Final can be GPA enhancing force most pleasing the professors. This is perhaps one reason why BBA-and MBA programs often require extensive career experience prior to completing their studies. Business students have more advantage of doing different internship programs compare with all other fields. From the employer’s perspective, one way to internship the demand for more internship experience is to take a broader view. Work and leadership experience is not a substitute for classroom experience, but rather a complement. A college degree for the job market is minimum requirement for enter in the job market. Beyond the minimum requirement employers are looking for students who have been exposed to the real work learning experiences. Such learning experiences do not necessary have to occur off-campus on a one student to employer basis.

Conclusion

The focus of this study is on a very specific issue. Namely how should the junior level students enrolling in MBA program or business studies? We can say the following. While prospective business students of Business Administration Sukkur believe in merit, quality and Excellence. The graduate of IBA-Sukkur compare to other business schools in interior Sindh has a good brand image, which they are producing according to the demand of the market in Pakistan as well overseas. Kazim and Safia Shaikh both are working in UK. These findings can be understood within the context of the debate on human capital versus screening. The human capital school of thoughts holds that higher education enhances earnings because it signals employers that valuable skills have been learned. In contrast, the screening school of thought holds that due solely to college admission and completion of a higher education, the employer receives a signal that the prospects graduate is above average again enhance earnings. From the Professor’s perspective, the value of internships may improve the student’s motivation for future course work and provide a set of experiences in which to place subsequent course work into richer context. In this sense, having held an internship can be GPA enhancing force most pleasing to Professor’s. This is perhaps one reason of MBA graduate who are getting good exposure of market, and as well relationship with the market people. For the employers

Cooperare și colaborare

to place greater our curriculum, they need to better understand what we are teaching and also take active role in assessing student's market knowledge once they completed the internship program from their chosen major.

References

- Barkley, A.P, W.A.Stock, and C.K Sylvie's Business Graduate Earnings, "Am.J.O.A.Economics.81 (November-1999)785-800
- Broder, J.M., and R.F. Deprey, "Monetary returns to bachelor's degree in Agricultural Economics Amer.J. Agr.Econ. 77 (August 1995): 666-73.
- Deaton, A, and J. Mueller, Economics and Consumer behavior, Cambridge University press, 1980
- Economic Survey of Pakistan 2007-08, Ministry of finance, Government of Pakistan.
- FAEIS-food and agriculture education information system. Fall 1998 Enrolment in Agriculture, Renewable Resources, Natural resources and forestry. USDA/CSREES/SERD/ Higher education promotion and Texas A & M University 1999.
- James, E., N. Alsalam, J.C. Conaty, and D.L, to, "College quality and future earning: where should you send your child to college?" Amer.Econ. Rev. 79 (May 1989):247-52.
- Jones. E.B. and J.D Jackson." College Grades and labour Market rewards "J, Human Res.30 (Spring 1990):253-66.
- Lim, S.L.(1999) The supply response of primary producers' Penerbit University Malaysia.
- Jaforullah, M., 1993, Asymmetric supply response: evidence from Bangladesh, Journal of Agricultural Economics, 44, 490,495.
- Maitha, J.K., 1970, productivity response to price, A case study of Kenyan coffee East African Economic Review. 23-37.
- Ogbu, O.M. Gwetibou, M., 1990, Agricultural supply response in sub-Saharan a critical review of the literature. Afr.Dev.Rev. 2, 83-99.
- Preston, W.P., J.M. Broder, and M.C. Almero. "Temporal Analysis of Income Earned by former Agriculture Students" Amer. J.Agric. 72 (February 1990) : 13-23
- Rao J.M., 1989, Agricultural supply response: a survey Agric.Eco.3,1-22.
- Wise, D.A. Academic achievement and job performance." Amer. Econ.Rev.65 (June 1975):350-66.
- Wolpin, K.L. "Education and Screening " Amer. Econ. Rev. 67 (December 1977): 949-58.

O carte care ar trebui studiată

CRIZA ECONOMICĂ DIN ROMÂNIA ANULUI 2009

Autorii cărții: **Dionysius Fota**, cercetător științific și **Marius Băcescu**, prof. univ. dr., cunoscuți pentru studiile macroeconomice elaborate, pornesc de la faptul că, în ultimii ani, România a reușit o performanță unică în istoria sa, depășind deficitul comercial extern acumulat în 15 ani cu 182,1%, ceea ce înseamnă, din punctul de vedere al economiei naționale, o catastrofă. Vor fi date peste cap programele de dezvoltare ale economiei și mai ales creșterea veniturilor generațiilor actuale de salariați și de pensionari, plus că se va consuma o parte mai mare din venitul național din următorii 10-20 de ani pentru înapoierea creditelor și plata dobânzilor către străinătate.

În perioada 2004-2008 ponderea **agriculturii** în PIB-ul total al țării a descrescut, de la 12,96% în 2004 la 6,46% la finele anului 2008, iar ponderea **industrii** de la 27,01% la 22,85%. Ponderea celor două domenii de activitate, al căror rost este să asigure consumul intern și majoritatea exporturilor, a scăzut de la 39,97% din PIB de la finele anului 2004, la 29,31% în 2008.

PIB-ul a crescut, potrivit raportărilor anuale, de la 73,2 miliarde dolari în 2004, la 182,9 miliarde dolari în 2008. În aceeași perioadă, deficitul de comerț exterior al țării a însumat 92,0 miliarde dolari.

În anul 2008, PIB-ul a fost de 53,615 miliarde dolari. **Exportul total** al țării, în același an, a fost de 47,059 miliarde dolari. Diferența care a rămas din cele două activități (agricultura și industria) pentru consumul intern, a fost de 6,556 miliarde dolari (3,58% din PIB).

O pondere de 10,54% din PIB a fost deținută de **construcții**, din care jumătate fiind reprezentată de speculațiile cu terenuri și creșterile de prețuri ale locuințelor.

Comerțul și transporturile au însumat 23,28% din PIB. Restul din PIB reprezintă activitățile: justiție, învățământ, sănătate, armata, poliție, etc.

Recenzie

În anul 2008, **valoarea importurilor** a fost de 78,6 miliarde dolari, din care importurile pe datorie au reprezentat 31,0 miliarde, sumă care a ridicat deficitul de comerț exterior al țării la 143,0 miliarde dolari, față de 50,3 miliarde în 15 ani.

Datorită structurii productive care a mai rămas în economia națională după puternica dezindustrializare, prin aplicarea începând cu 1997 a terapiei de șoc și desființarea a circa 3,7 milioane locuri de muncă în primii 13 ani de după 1989, chiar dacă nu ar fi avut loc criza economico-financiară dezlănțuită în toamna anului 2008 în SUA și extinsă rapid în toate țările dezvoltate economic ale lumii, România tot ar fi avut parte de criză.

Dupa părerea autorilor, nimeni și nicio țară nu poate trăi pe datorie un timp așa de mare, afectând viitorul multor generații. Pentru restituirile acestor imense deficite, dobânzile se vor dubla sau tripla până la restituire, ajungând probabil de 300 miliarde. Dacă nu se pune capăt politicii de „traie pe banii altora”, nu este exclus ca mulți ani în continuare România să aibă anual de achitat datoriile externe de 10-15% din PIB și, ca atare, să fie nevoie să se ridice suma impozitelor pentru buget la peste 50% din venituri.

Pentru a îmbunătăți structura economiei naționale, Parlamentul și Guvernul României ar trebui să ia măsura trecerii urgente la reindustrializare și la creșterea numărului locurilor de muncă, pentru ca acestea să poată ajunge de la cca. 4,8 milioane la peste 9 milioane cât este normal să fie la o populație de 21,5 milioane de locuitori.

Structura guvernului a prezentat unele deficiențe. Există un minister al întreprinderilor mici și mijlocii, dar nu există un minister al industriei. Autorii se întreabă: cum se dorea ca la o majoritate guvernamentală de cca. 70%, să crească productivitatea pe economie, când în industria prelucrătoare mai lucrau la 31.10.2008 doar 1.293.700 de salariați (6% din toată populația țării), timp în care, în industria de mașini și echipamente mai lucrau 87.800 de persoane, în industria de mașini, tehnici de calcul și de birou 3.200 de salariați, în industria de mașini și aparate electrice 93.700 de persoane, în construcția de echipamente de radio, televiziune și comunicații 12.600 salariați, în industria de aparatură medicală, optică și ceasornicărie 11.400 salariați, iar în industria de mijloace de transport rutier 65.300? Numărul respectiv era corespunzător pentru o țară cu 5 milioane de locuitori, nu cu 21,5 milioane în cazul României.

Se face referire la reabilitarea agriculturii, domeniu în care, cei care lucrează au un procent din totalul de locuitori pe care țările dezvoltate îl aveau cu 100 de ani în urmă. Unde vor lucra oamenii care vor fi disponibilizați? Se știe că pentru aceasta sunt necesare noi capacități de producție. Știe cineva câte locuri de muncă se vor crea în 2009 și 2010 în industria construcțiilor de mașini și a bunurilor de larg consum?

În cele zece capitole ale cărții, autorii se referă nu numai la cauze, ci prezintă și soluții. Influențele actuale ale crizei financiare internaționale sunt cunoscute și orice dereglare în restituirea imenselor sume cu scadență din 2008 (echivalente cu cca.16% din PIB), plus menținerea unor dobânzi mari la creditele pentru investiții productive și pentru asigurarea fondurilor circulante, vor duce la amplificarea simptomelor produse de dereglările existente.

Se remarcă precizarea că **Delegația FMI** condusă de Jeffrey Franks după ce a încheiat negocierile pentru **pachetul financiar, suport** cerut de România, rezultă un împrumut de aproximativ **20 miliarde de euro**, întins pe doi ani, din care, 12,9 miliarde euro de la FMI, circa 5 miliarde de la Comisia Europeană, 1,5 miliarde de la Banca Mondială și un miliard de euro de la alte instituții financiare. Autoritățile s-au adresat FMI-ului, pentru că au considerat că este corect să înceapă să prevină eventualele perturbații din economie, adoptând un pachet de măsuri pentru un termen de 2 ani, pe care ei îl consideră potrivit momentului. Totodată, Delegația FMI a considerat pe drept că România a suferit în ultimul an din cauza a **două dezechilibre**. Unul este **balanța comercială** (import – export). Era necesar ca, începând cu anul 2005, să se ia toate măsurile necesare pentru stoparea oricărui deficit extern și să organizeze reluarea producției agrare și industriale autohtone. Numai așa ar fi putut fi evitată în România criza economică în care a intrat economia națională în anul 2009. După cele întâmplate, suportul financiar internațional a devenit necesar atât din punct de vedere preventiv, dar și pentru a furniza, la nevoie, valuta pentru finanțarea datoriei externe.

Al doilea dezechilibru este reprezentat de **deficitul bugetar**, care a crescut semnificativ în ultimii ani. În locul existenței unui surplus de venituri în raport cu cheltuielile, România a înregistrat permanent numai deficite. Dacă acestea ar fi fost utilizate pentru investiții în capacități de producție, situația economică a României ar fi fost bună. Dar deficitele au fost utilizate, în principal, tot pentru consum sau investiții în clădiri și recondiționări. În 2009, deficitul trebuia utilizat numai și numai în investiții și pentru sprijinirea producției autohtone. Economia națională nu va avea cum să mai reziste. Pachetul financiar va permite o **ajustare graduală a deficitului**, care ar putea face posibilă adaptarea, într-un timp de mai mulți ani, la condițiile necesare pentru acceptarea intrării României în zona euro. Trebuie știut că această intrare, care va constitui un șoc pentru IMM-uri și pentru oamenii cu venituri mici, trebuie foarte atent pregătită, deoarece aderarea nepregătită în detaliu poate aduce economiei naționale prejudicii care nu mai pot fi remediate.

În ceea ce privește fiscalitatea, obiectivele tratate în timpul negocierilor au scos în evidență că este nevoie ca **deficitul să fie adus la un nivel rezonabil**, iar efectuarea unor reforme structurale să nu provoace alte

creșteri ale acestora. Ar fi foarte important ca sistemul să rămână capitalizat iar băncile să reia activitatea de creditare. Politica monetară a BNR ar trebui să continue să urmărească **menținerea sub control a inflației**.

După părerea autorilor, în România sunt condiții pentru programe mai ambițioase și realiste. Ceea ce diferă față de nevoile altor țări, ar fi stabilirea unor măsuri de atingere a obiectivelor specifice României, iar în ceea ce privește reforma, aceasta ar trebui să acopere următoarele **patru zone**:

- **Modul în care este gândită politica bugetară**, în sensul că se dorește evitarea unor schimbări repetate ca acelea care au avut loc în ultima perioadă, și stabilirea ca atare, a unor responsabilități fiscale, astfel încât politica bugetară să fie predictibilă;

- **Regândirea sistemului de salarizare publică**, deoarece datoria publică s-a dublat în ultimii 2 ani, iar trendul nu poate fi menținut;

- **Asigurarea sustenabilității plăților din sistemul public de pensii**, a cărei presiune va putea crește în timp, dacă nu se vor lua măsuri de creștere a numărului de salariați plătitori de impozite și asigurări de pensii;

- **Controlul companiilor de stat**, care au deficite mari sau cheltuieli mari și care au scăpat de sub control, printr-o serie de măsuri de limitare a câștigurilor maxime, dar și a unor măsuri sociale pentru a proteja pe cei mai săraci pensionari și angajați.

FMI conlucrând cu Banca Națională pentru anumite reforme va solicita băncilor să consolideze suportul pentru România, să creeze o rezervă de capital utilă pentru gestionarea crizei, să consolideze expunerea în România, respectiv să nu ia banii din România.

La 31.12.2008, datoria pe termen mediu și lung a ajuns la 68,460 miliarde dolari (50,711 miliarde euro), în timp ce pe termen scurt a fost de 30,180 miliarde dolari, iar totalul datoriei externe s-a ridicat la astronomică cifră de 98,640 miliarde dolari (73,067 miliarde euro).

În acest context, la finele lui martie 2009, guvernatorul Băncii Naționale atenționa să nu se cedeze presiunilor sindicatelor și patronatelor de a trata emoțional criza. Și pentru că efectele **crizei economice vor crește pe parcursul anului**, din cauza plății într-un timp scurt a imensei datorii scadente, guvernul trebuia să treacă pe primul plan al programului său, investițiile în capacități productive care să creeze noi locuri de muncă, să multiplice rezultatele acestora și să înceapă reabilitarea agriculturii, depășind promisiunile. Autorii considera că dacă nu se înțelege mai repede că neglijența și politicile adoptate de miniștrii lipsiți de experiență pot produce efecte devastatoare în economie și în viața statului, criza economică poate deveni și o **criză socială majoră** prin creșterea numărului de șomeri, care pot duce la mișcări de stradă și la punerea în pericol a ordinii de drept.

În concluzie, după părerea autorilor, **problema principală a românilor** este să conștientizeze criza la adevărata ei dimensiune și să încerce să o țină în frâu. Nu-i totuna cât de adâncă va fi criza și dacă o să ieșim din ea odată cu ceilalți europeni, sau o să ieșim la câțiva ani după ei. Costurile întârzierii ar fi uriașe. Și asta depinde și de clarificarea următoarelor dileme: Cât de repede va înțelege clasa politică românească, realitatea istorică în care ne aflăm? Cum vor fi utilizați cei 20 miliarde de euro împrumutați, deoarece acești bani trebuie și restituiți la timp și cu dobândă? Persoanele cu funcții de decizie din România au un minim de pregătire macroeconomică, pentru a putea gestiona această complicată criză? Este posibil să se ramburseze sumele respective, fără să se mărească costurile populației?

Personal, consider că prin lectura cărții, cititorul va găsi răspunsurile la aceste întrebări și la multe altele. Problematika este foarte complexă și trebuie tratată pe lanțul cauze – efecte – soluții, așa cum au procedat și autorii pe care îi felicit pentru această realizare editorială meritorie, originală și de o stringentă actualitate și oportunitate.

Dr. ec. Florea DUMITRESCU,
*vicepreședinte al Asociației Generale a
Economistilor din România*

Oferte 2010 ale INS

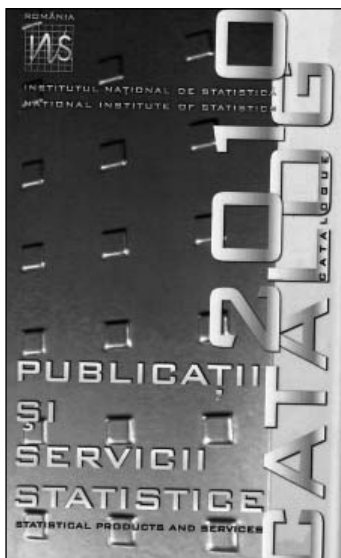
• *CATALOGUL PUBLICAȚIILOR ȘI SERVICIILOR STATISTICE 2010*

Catalogul cuprinde precizări de detaliu, bilingv: română/engleză pentru furnizorii și utilizatorii de date și informații cu privire la publicațiile și serviciile statistice.

Pentru **Publicațiile** editate de INS se prezintă: conținutul publicației, data apariției, suportul (hârtie/CD), formatul, perioada, numărul de pagini, prețul (lei și euro) – atât pentru publicațiile de sinteză (Anuare, breviare, buletine lunare și buletine de prețuri, Revista Română de Statistică etc), cât și pentru celelalte publicații statistice ale INS elaborate pe diferite domenii de activitate, inclusiv pentru statistica teritorială

La Servicii, informațiile din Catalog se referă la: site-ul de internet al INS, site-urile internet ale DRS/DJS, bazele de date statistice la nivel de localitate, județ, comerț exterior, producție fizică industrială, registrele statistice (REGIS, SIRUTA) și clasificările utilizate (CAEN REV 2 și CPSA 2008).

Catalogul 2010 cuprinde, totodată, informații utile cu privire la adresele direcțiilor județene și ale direcțiilor regionale de statistică.

• *CALENDARUL COMUNICATELOR DE PRESĂ 2010*

În **Calendar** sunt eșalonate, pe luni, denumirile comunicatelor de presă, perioadele de referință și datele de apariție. Sunt prevăzute – pe domenii de activitate- între 18 și 27 de comunicate în fiecare lună calendaristică din anul 2010, cu precizarea că unele se referă și la perioada de la începutul anului.

La **Biroul de presă** al INS pot fi obținute, după caz, informații suplimentare cu privire la Comunicatele de presă.

Formularul de comandă poate fi descărcat, în format pdf, de pe www.insse.ro și www.revistadestatistica.ro

INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

VĂ OFERĂ SPRE CONTRACTARE

Abonamente la

Publicațiile statistice - 2010

INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ, organ de specialitate al administrației publice centrale, pune la dispoziția utilizatorilor oferta sa de publicații, pentru anul 2010:

LUCRĂRI DE REFERINȚĂ printre care Anuarul statistic și Anuarul de comerț internațional, Starea socială și economică a României, Conturi Naționale, etc., BULETINE PERIODICE, între care Buletinul statistic lunar, Buletine lunare de prețuri, industrie, comerț internațional, Veniturile și consumul populației etc. și INFORMAȚII OPERATIVE sub formă de serii statistice specializate din industrie, silvicultură, mediu, turism etc..

Pentru detalii consultați CATALOG INS 2010 prezentat pe www.insse.ro.

Pentru informații suplimentare privind contractarea abonamentelor sau procurarea altor publicații editate de INS în anii anteriori contactați Institutul Național de Statistică - Activitatea "Diseminare a informațiilor statistice românești", la tel. 0213181842 int.1073, tel/fax: 0213171110, fax: 0213181874 sau e-mail: rrs@insse.ro

Pentru cei care doresc să se aboneze este necesar să expedieze toate paginile acestui formular completate pe adresa Institutul Național de Statistică - Activitatea "Diseminare a informațiilor statistice românești" prin poștă, fax sau e-mail, sau să se adreseze direct la Librăria INS aflată la adresa din comanda de mai jos.

COMANDĂ PUBLICAȚII STATISTICE pentru anul 2010

Către: INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ

Activitatea "Diseminare a informațiilor statistice românești"

Bulevardul Libertății nr. 16, sector 5, București, cod poștal 050706

Tel. 021/318.18.42, int. 1073, Tel/Fax 021/317.11.10, Fax 021.318.18.74 E-mail: rrs@insse.ro

ABONAT/DENUMIREA

CIF/CNP

REGISTRUL COMERȚULUI

TEL/FAX direct, centrală/int.

LOCALITATEA

COMPARTIMENT

STRADA, NR., BLOC, APARTAMENT,

COD POȘTAL

CASUȚA POȘTALĂ

E-MAIL

CONT VIRAMENT

BANCA

Precizăm că am virat/trimis prin Ordin de plată (Mandat poștal) nr. _____ / _____, în contul IBAN al Institutului Național de Statistică nr. **RO11TREZ7005003XXX000066 - Trezoreria Municipiului București, CIF RO 13046468**, suma de _____ lei.

Suma virată/trimisă reprezintă contravaloarea pentru publicațiile statistice contractate - calculată potrivit prețurilor stabilite.

Prezenta comandă, întocmită ca răspuns la OFERTA dvs., **ține loc de CONTRACT** (conform prevederilor legislative în vigoare).

Persoană de contact (numele).....

CONDUCĂTORUL UNITĂȚII/
NUMELE ȘI PRENUMELE ABONATULUI,

CONTABIL ȘEF,

Nr. crt.	Titlul publicației	Periodicitate de apariție	Format tipărit			Format electronic			Valoarea totală (lei) 7=3+6		
			Cod	Prețul unic de vânzare (lei)	Număr de abonamente comandate	Valoare (lei) 3=1x2	Cod	Prețul unic de vânzare (lei)		Număr de abonamente comandate	Valoare (lei) 6=4x5
0	A	B							7		
LUCRĂRI DE REFERINȚĂ ȘI PUBLICAȚII ANUALE											
1	Anuarul statistic al României 2010 (apariție ianuarie 2011) CD-ROM inclus (bilingv)	Anuală	1	178,36							
2	Anuarul statistic al României 2010 - serii de timp 1990-2009 (apariție ianuarie 2011)	Anuală					95	378,98			
3	Anuarul de comerț internațional al României (bilingv)	Anuală	2	164,26			96	284,03			
4	Starea socială și economică a României (ro)	Anuală	3	135,45			97	56,55			
5	România în cifre – Breviar statistic (engl)	Anuală	4	54,81			98	27,73			
6	România în cifre – Breviar statistic (ro)	Anuală	5	54,81			99	27,73			
7	Conturi naționale 2006-2007(engl)	Anuală	6	43,25			100	31,33			
8	Conturi naționale 2006-2007(ro)	Anuală	7	43,25			101	31,33			
9	Conturi naționale regionale în anul 2007 (engl)	Anuală	8	18,59			102	30,13			
10	Conturi naționale regionale în anul 2007 (ro)	Anuală	9	18,59			103	30,13			
11	Natalitatea în anul 2009 (ro)	Anuală	10	11,25			104	18,12			
12	Mortalitatea în anul 2009 (ro)	Anuală	11	22,44			105	21,72			
13	Nupțialitatea în anul 2009 (ro)	Anuală	12	15,44			106	21,72			
14	Divorțalitatea în anul 2009 (ro)	Anuală	13	9,33			107	18,12			
15	Schimbări de domiciliu în anul 2009 (ro)	Anuală	14	16,32			108	21,72			
16	Stabiliri de reședință la 1 ianuarie 2010 (ro)	Anuală	15	12,30			109	18,12			
17	Migrația externă definitivă în anul 2009 (ro)	Anuală	16	13,70			110	18,12			
18	Populația României-principalele caracteristici demografice la 1 ianuarie 2010 (ro)	Anuală	17	29,08			111	31,33			
19	Populația României-principalele caracteristici demografice la 1 iulie 2010 (ro)	Anuală	18	29,08			112	31,33			
20	Populația României pe localități la 1 ianuarie 2010 (ro)	Anuală	19	19,99			113	27,73			
21	Populația României pe localități la 1 iulie 2010 (ro)	Anuală	20	19,99			114	27,73			
22	Speranța de viață în anul 2009 (ro)	Anuală	21	10,20			115	18,12			
23	Copii și tinerii din România-bilanț demografic (ro)	Anuală	22	43,42			116	21,72			
24	Proiecția populației școlare la orizontul anului 2050 (ro)	Anuală	23	16,14			117	21,72			
25	Situația demografică a României în anul 2009 (ro)	Anuală	24	74,08			118	19,32			
26	Forța de muncă în România : Ocupare și șomaj în anul 2009 (ro)	Anuală	25	84,45			119	34,93			
27	Balanța forței de muncă la 01.01.2010 (ro)	Anuală	26	37,18			120	27,73			
28	Reconcilierea vieții profesionale cu cea familială (bilingv)	Anuală	27	62,30			121	31,33			
29	Statistica politicilor privind piața muncii în anul 2008 (anual) (ro)	Anuală	28	36,89			122	27,73			
30	Coordonate ale nivelului de trai în România.Veniturile și consumul populației (engl)	Anuală	29	93,08			123	34,93			
31	Coordonate ale nivelului de trai în România.Veniturile și consumul populației (ro)	Anuală	30	93,08			124	34,93			
32	Câștigurile salariale și costul forței de muncă în anul 2009 (ro)	Anuală	31	41,32			125	33,73			

Nr. crt.	Titlul publicației	Periodicitate de apariție	Format tipărit			Format electronic			Valoarea totală (lei) 7=3+6		
			Cod	Preț unic de vânzare (lei)	Număr de abonamente comandate	Valoare (lei) 3=1x2	Cod	Preț unic de vânzare (lei)		Număr de abonamente comandate	Valoare (lei) 6=4x5
0	A	B									
33	Dimensiuni ale incluziunii sociale în România (ro)	Anuală	32	31,12			126	25,33			
34	Femeile și bărbații :parteneriat de muncă și de viață (ro)	Anuală	33	94,42			127	31,33			
35	Femeile și bărbații :parteneriat de muncă și de viață (engl)	Anuală	34	94,42			128	31,33			
36	Condițiile de viață ale populației din România (ro)	Anuală	35	64,11			129	27,73			
37	Accesul populației la tehnologia informației și comunicațiilor - România 2010 (ro)	Anuală	36	31,65			130	27,73			
38	Statistica protecției sociale ESSPROS- anul 2008 (ro)	Anuală	37	39,34			131	27,73			
39	Numarul de pensionari și pensia medie lunară în anul 2009 (ro)	Anuală	38	25,82			132	27,73			
40	Repartizarea salariilor pe grupe de salarii realizate în luna octombrie 2009(ro)	Anuală	39	49,42			133	33,73			
41	Sistemul educațional în România - Date sintetice (ro)	Anuală	40	72,91			134	27,73			
42	Activitatea unităților sanitare (ro)	Anuală	41	108,41			135	39,74			
43	Activitatea unităților cultural - artistice (ro)	Anuală	42	44,47			136	18,12			
44	Producția vegetală la principalele culturi în anul 2009 (ro)	Anuală	43	70,35			137	19,32			
45	Potențialul productiv al plantațiilor viticole în anul 2009 (ro)	Anuală	44	30,31			138	21,72			
46	Efectivele de animale și producția animală obținută în anul 2009 (ro)	Anuală	45	27,63			139	19,32			
47	Bilanțuri alimentare în anul 2009 (ro)	Anuală	46	17,02			140	21,72			
48	Disponibilitățile de consum ale populației în anul 2009 (ro)	Anuală	47	15,10			141	21,72			
49	Bilanțuri de aprovizionare cu produse agroalimentare în anul 2009(ro)	Anuală	48	8,45			142	21,72			
50	Consumul de bauturi în anul 2009 (ro)	Anuală	49	10,26			143	22,92			
51	Fluxurile materiale și dezvoltarea economiei în România (ro)	Anuală	50	32,35			144	19,32			
52	Statistica activităților din silvicultură în anul 2009 (ro)	Anuală	51	19,76			145	19,32			
53	Inovare în industrie și servicii (bilingv)	Anuală	52	66,15			146	31,33			
54	Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din industrie și construcții(ro)	Anuală	53	60,09			147	36,14			
55	Rezultate și performanțe ale întreprinderilor din comerț și servicii (ro)	Anuală	54	51,35			148	36,14			
56	Întreprinderi mici și mijlocii în economia românească (ro)	Anuală	55	33,57			149	21,72			
57	Activitățile privind utilitatea publică de interes local (ro)	Anuală	56	24,19			150	19,32			
58	Fondul de locuințe (ro)	Anuală	57	31,53			151	19,32			
59	Vehicule înmatriculate și accidente de circulație rutieră (ro)	Anuală	58	8,92			152	19,32			
60	Mijloace de transport existente la sfârșitul anului (ro)	Anuală	59	9,79			153	19,32			
61	Lungimea căilor de transport la sfârșitul anului (ro)	Anuală	60	9,79			154	19,32			
62	Mijloace și activități de comunicații (ro)	Anuală	61	9,79			155	19,32			
63	Turismul României – Breviar statistic (bilingv)	Anuală	62	65,71			156	19,32			
64	Repere economice și sociale regionale - Statistica teritorială (ro)	Anuală	63	94,36			157	157,43			

Nr. crt.	Titlul publicației	Periodicitate de apariție	Format tipărit			Format electronic			Valoarea totală (lei) 7=3+6		
			Cod	Prețul unic de vânzare (lei)	Număr de abonamente comandate	Valoare (lei) 3=1x2	Cod	Prețul unic de vânzare (lei)		Număr de abonamente comandate	Valoare (lei) 6=4x5
0	A	B							7		
65	Balanța energetică și structura utilajului energetic	Anuală				158	19,32				
66	Activitatea de cercetare- dezvoltare	Anuală				159	19,32				
67	Activitatea de cercetare- dezvoltare în România colecție de date statistice	Anuală				160	19,32				
68	Capacitatea de cazare turistică existentă la 31 Iulie 2010	Anuală				161	19,32				
69	Acțiunile turistice organizate de agențiile de turism	Anuală				162	21,72				

PUBLICAȚII PERIODICE

70	Buletinul statistic lunar (bilingv)*	Lunară	64	637,20		163	332,76			
71	Buletin statistic lunar al județelor (ro)*	Lunară	65	604,92		164	448,08			
72	Buletin statistic de prețuri (bilingv)*	Lunară	66	213,96		165	318,36			
73	Buletin statistic de industrie (bilingv)*	Lunară	67	271,32		166	318,36			
74	Buletin statistic de comerț internațional (bilingv)*	Lunară	68	468,48		167	318,36			
75	Indicii valorii unitare în comerțul internațional (ro)*	Trimestrială	69	26,80		168	77,28			
76	Cererea turistică a rezidenților în România (ro)*	Trimestrială	70	54,80		169	91,68			
77	Cheltuielile turistice ale nerezidenților (ro)*	Trimestrială	71	51,28		170	91,68			
78	Transportul portuar de mărfuri și pasageri (ro)*	Trimestrială	72	55,00		171	91,68			
79	Transportul aeroportuar de pasageri și mărfuri (ro)*	Trimestrială	73	49,64		172	91,68			
80	Transportul de pasageri și mărfuri pe moduri de transport (ro)*	Trimestrială	74	116,32		173	110,92			
81	Veniturile și consumul populației (ro)*	Trimestrială	75	125,88		174	101,32			
82	Forța de muncă în România : Ocupare și șomaj în trim.....2010 (eng)*	Trimestrială	76	280,00		175	139,72			
83	Forța de muncă în România : Ocupare și șomaj în trim.....2010 (ro)*	Trimestrială	77	280,00		176	139,72			
84	Numărul de pensionari și pensia medie lunară în trim... 2010 (ro)*	Trimestrială	78	129,84		177	139,72			
85	Studii de conjunctura economică - industria prelucrătoare*	Trimestrială				178	48,48			
86	Studii de conjunctura economica-construcții*	Trimestrială				179	48,48			
87	Studii de conjunctura economica - comerțul cu amănuntul*	Trimestrială				180	48,48			
88	Studii de conjunctura economica - servicii*	Trimestrială				181	48,48			
89	Frecvențarea structurilor de primire turistică cu funcțiuni de cazare*	Trimestrială				182	91,68			
90	Calătoriile internaționale înregistrate la frontierele României*	Trimestrială				183	91,68			

91	Revista Română de Statistică (bilingv)*	Lunară	79	120,00						
----	--	--------	----	--------	--	--	--	--	--	--

INFORMAȚII STATISTICE OPERATIVE

92	Seria silvicultură - Volumul de lemn exploatat în anul 2009 (ro)	Anuală	80	7,93		184	14,52			
93	Seria statistica mediului - Cheltuielile, producția de servicii și finanțarea protecției mediului în anul 2009 (ro)	Anuală	81	9,03		185	14,52			

Nr. crt.	Titlul publicației	Periodicitate de apariție	Format tipărit			Format electronic			Valoarea totală (lei) 7=3+6		
			Cod	Prețul unic de vânzare (lei)	Număr de abonamente comandate	Valoare (lei) 3=1x2	Cod	Prețul unic de vânzare (lei)		Număr de abonamente comandate	Valoare (lei) 6=4x5
0	A	B									
94	Seria statistica mediului – Colectarea, epurarea și evacuarea apelor uzate în anul 2009 (ro)	Anuală	82	9,03			186	14,52			
95	Seria statistica mediului - Distribuția apei în anul 2009 (ro)	Anuală	83	9,03			187	14,52			
96	Seria statistică de întreprinderi - Activitatea instituțiilor de credit (ro)	Anuală	84	4,60			188	14,52			
97	Seria statistică de întreprinderi - Activitatea de asigurare - reasigurare (ro)	Anuală	85	4,60			189	14,52			
98	Seria statistică de întreprinderi - Activitatea filialelor straine (ro)	Anuală	86	4,60			190	14,52			
99	Seria statistică de întreprinderi - Fondul de pensii private (ro)	Anuală	87	3,90			191	14,52			
100	Seria statistică de întreprinderi - Activitatea de servicii pentru întreprinderi (ro)	Anuală	88	4,60			192	14,52			
101	Seria statistică de întreprinderi - Societatea informațională (ro)	Anuală	89	4,95			193	14,52			
102	Seria statistică de întreprinderi - Demografia întreprinderilor (ro)	Anuală	90	4,25			194	14,52			
103	Seria statistică de întreprinderi - Întreprinderi noi și profilul întreprinzătorilor	Anuală					195	14,52			
104	Seria statistica industriei - Activitatea sectorului metalurgic (ro)	Anuală	91	8,33			196	14,52			
105	Seria investiții-construcții (ro)*	Trimestrială	92	43,60			197	58,08			
106	Seria turism (ro)*	Trimestrială	93	18,40			198	58,08			
107	Seria populație (ro)*	Trimestrială	94	17,00			199	58,08			
108	Seria statistica industriei PRODRAM	Anuală					200	152,63			
109	Seria statistica industriei PRODCOM	Anuală					201	152,63			

In atenția abonaților!

La prezenta ofertă se adaugă următoarea publicație:

110	Înmatriculări noi de vehicule rutiere (ro)*	Trimestrială	202	26,88			203	88,12	
-----	---	--------------	-----	-------	--	--	-----	-------	--

De asemenea, cine nu s-a abonat la "Anuarul statistic al României Ed. 2009 (apariție ianuarie 2010) CD-ROM inclus (bilingv)" și "Anuarul statistic al României Ed. 2009 - serii de timp 1990-2008 (apariție ianuarie 2010) CD-ROM (bilingv)" din Oferta pe 2009, preț 172,00 lei respectiv 326,44 lei, o pot face printr-o solicitare separată la prezenta comandă.

* Prețuri anuale

Total (coloana 7)

Dacă doriți să primiți pe e-mail publicațiile statistice editate pe suport electronic (dacă dimensiunea fișierelor permite acest lucru) specificați, indicând adresa dvs. de e-mail:

ATENȚIE

Nu răspundem față de acei abonați care virează bani în contul INS fără a transmite prezenta Comandă de Publicații Statistice pe 2010 completată, din care să reiasă adresa de corespondență și publicațiile solicitate.

De asemenea, nu se va lua în considerare prezenta Comandă dacă abonații nu virează contravaloarea acesteia în contul INS, facturile fiind emise numai după intrarea banilor în cont.

Institutul Național de Statistică își rezervă dreptul de a modifica lista de publicații, prețul și termenele de apariție ale acestora

Responsabil de număr: Conf. univ. dr. Daniela ȘTEFĂNESCU

Echipa logistică: Nicolae IONESCU, Gheorghe VAIDA-MUNTEAN,
Oana BURDUȘEL, Tiberiu PREDA

Condiții pentru prezentarea materialelor spre publicare

Lucrările științifice sau tehnice, originale, se pot prezenta redacției spre publicare fie sub formă de articole, fie sub formă de scurte comunicări în limba română și în limba engleză (traducere integrală).

Precizările privind condițiile tehnice pentru predarea materialelor se află pe site-ul www.revistadestatistica.ro, secțiunea „Procesul de recenzare”.

Conditions for the articles designated for the Romanian Statistical Review

The original scientific or technical works can be sent to be published either under article form or short communications in Romanian and English (complete translation).

The technical conditions for the articles to be presented can be found at www.revistadestatistica.ro in the “Peer review” section.

ISSN 1018-046X

Reproducerea conținutului articolelor fără acordul Institutului Național de Statistică este interzisă, iar utilizarea conținutului acestei publicații, cu titlul explicativ sau justificativ, în diferite lucrări este autorizată numai cu precizarea clară a sursei.

Se precizează că punctele de vedere, datele și informațiile cuprinse în articolele publicate aparțin autorilor și nu angajează răspunderea Institutului Național de Statistică